

Myndigheten för yrkeshögskolan

Statistisk årsrapport 2016

Myndigheten för yrkeshögskolans utbildningsformer

Återrapportering | 2016

Statistisk årsrapport 2016

Förord

Myndigheten för yrkeshögskolan (MYH) ansvarar bland annat för tre olika eftergymnasiala utbildningsformer med skilda syften och olika karaktär. I denna rapport presenterar vi en samlad redovisning med tidsserier över statistik om studerande och utbildningar inom de olika utbildningsformerna.

- Nytt för redovisningen av yrkeshögskolan är en omfattande analys av sysselsättningsresultaten inom tre olika utbildningsområden.
- Statistiken om kompletterande utbildningar visar tydligt på att utbildningsformen fasas ut och ersätts av konst- och kulturutbildningar, som vi presenterar statistik om för första gången i denna rapport.
- Rapporten innehåller även en redovisning av statistik om tolkutbildningar, det vill säga teckentolk- och dövblindtolkutbildningar och skrivtolkutbildningar samt kontakttolkutbildningar.

Vi redovisar dessutom vår bedömning av utvecklingen av statistiken över tid för respektive utbildningsform.

Rapporten kompletteras med tabellbilagor för utbildningsformerna som kan laddas ned från vår hemsida. Rapport och tabellbilagor kan användas som uppslagsbok för att ta reda på statistik och analyser om utbildningsformerna.

De flesta uppgifter som ligger till grund för statistiken har rapporterats in av utbildningsanordnarna, antingen direkt till oss eller till Statistiska centralbyrån som har hjälpt oss med vissa insamlingar. Uppgifter om YH-examinerades sysselsättning kommer direkt från de examinerade. Ett stort tack till alla uppgiftslämnare!

Rapporten är ett årligt regeringsuppdrag till Myndigheten för yrkeshögskolan.

Västerås i maj 2016

Thomas Persson
Generaldirektör

Innehåll

Förord	1
Sammanfattning	4
1 Yrkeshögskolan	14
1.1 Yrkeshögskolan – en introduktion	14
1.2 Utbildningsanordnare	17
1.3 Utbildningar	19
1.4 Platser, sökande och söktryck	23
1.5 Antagna	28
1.6 Studerande.....	39
1.7 Examinerade och examensgrad	41
1.8 Sysselsättning.....	48
1.8.1 Studerandes sysselsättning året efter examen	49
1.8.2 Ytterligare en variant av resultatmått – resultat utifrån antagna, inte enbart utifrån examinerade	54
1.8.3 Fördjupad analys inom utbildningsområdet Data/IT	56
1.8.4 Fördjupad analys inom utbildningsområdet Teknik och tillverkning	64
1.8.5 Fördjupade analys inom utbildningsområdet Samhällsbyggnad och byggnadsteknik.....	74
1.9 Bedömning av utvecklingen	77
1.9.1 Yrkeshögskolans volym kan öka	77
1.9.2 Kvaliteten i utbildningarna är god	78
1.9.3 Hög och stigande medelålder bland antagna indikerar trösklar för ungdomar att gå från gymnasieskolan direkt till yrkeshögskolan	80
1.9.4 Könsfördelningen alltför ojämn.....	81
1.9.5 Oklart om yrkeshögskolan är den mest effektiva vägen till arbete för personer med hög utbildningsnivå	82
1.9.6 Examensgraden bör öka	83
1.9.7 Många har arbete men överensstämmelsen med utbildningen bör öka ..	84
1.9.8 Sammanfattande bedömning av utvecklingen	86
2 Konst- och kulturutbildningar och vissa andra utbildningar samt kompletterande utbildningar	89
2.1 Konst- och kulturutbildningar	89
2.1.1 Konst- och kulturutbildningar – en introduktion	89
2.1.2 Utbildningar	91
2.1.3 Studerande.....	97
2.1.4 Utbildningsanordnare	104
2.2 Utbildningar med endast tillsyn (vissa andra utbildningar)	105
2.2.1 Utbildningar med endast tillsyn – en introduktion	105
2.2.2 Utbildningar	106
2.2.3 Studerande.....	106
2.2.4 Utbildningsanordnare	107
2.3 Kompletterande utbildningar (KU)	107
2.3.1 Kompletterande utbildningar – en introduktion.....	107
2.3.2 Skolor och utbildningar	108
2.3.3 Deltagare	114
2.3.4 Fullföljande av utbildningen	118

2.4	Bedömning av utvecklingen	120
3	Tolkutbildningar	123
3.1	Tolkutbildningar – en introduktion	123
3.2	Teckenspråks- och dövblindtolkutbildning	124
3.3	Skrivtolkutbildning	128
3.4	Kontakttolkutbildning	130
3.5	Bedömning av utvecklingen	136
4	Metoder och definitioner	140
4.1	Yrkeshögskolan	140
4.2	Konst- och kulturutbildningar och vissa andra utbildningar samt Kompletterande utbildningar	146
4.2.1	Konst- och kulturutbildningar och vissa andra utbildningar	146
4.2.2	Kompletterande utbildningar	148
4.3	Tolkutbildningar	150
4.3.1	Teckenspråks- och dövblindtolkutbildningen	151
4.3.2	Skrivtolkutbildningen	151
4.3.3	Kontakttolkutbildningen	152
5	Uppdraget	154

Sammanfattning

Yrkeshögskolan

Yrkeshögskoleutbildning (YH) och kvalificerad yrkesutbildning (KY) är eftergymnasiala utbildningsformer som kombinerar teoretiska studier och en stark arbetslivsanknytning. Innehåll och inriktning på utbildningarna varierar över tid beroende på arbetsmarknadens efterfrågan. Merparten av utbildningarna leder till specifika yrkesroller, vilket gör att de studerande ofta snabbt kan komma ut i arbetslivet. KY fasades ut under 2013 då de sista utbildningarna inom utbildningsformen avslutades.

Några av de viktigaste resultaten

Andelen privata anordnare har ökat	År 2015 var det 227 utbildningsanordnare som bedrev YH-utbildning, vilket var 2 färre än år 2012. Andelen privata anordnare har ökat från 51 procent år 2012 till 55 procent år 2015.
Antalet pågående utbildningsomgångar har ökat mycket inom teknikområdena	År 2015 startade 702 utbildningsomgångar och det var 1 845 omgångar som pågick under året. Jämfört med år 2012 så har antalet startade och pågående omgångar ökat med 118 respektive 234. Nästan hela ökningen har skett inom teknikområdena.
Dubbelt så många behöriga sökande som platser	Det var 51 000 personer som sökte till de utbildningsomgångar som startade 2015. Av dessa var 38 100 behöriga till minst en sökt utbildning. Antalet platser att söka till var 19 100, vilket innebär i snitt 2,0 behöriga sökande per plats. Det var lika många behöriga sökande per plats som år 2014.
Könsfördelningen för antagna var ojämn inom de sex största utbildningsområdena	På utbildningsomgångarna som startade under 2015 var antalet antagna vid start 18 000. Slutgiltigt antal antagna förväntas bli 18 300. Könsfördelningen var totalt sett jämn. Däremot var fördelningen ojämn inom de sex största utbildningsområdena.
Det var endast tre utbildningsområden som var jämställda	År 2015 var det endast tre utbildningsområden som hade en jämställd könsfördelning för antagna (minst 40 procent av bägge könen), vilket innebär ett oförändrat antal i jämfört med år 2012.
Medelåldern har ökat och var högre för kvinnor än för män	År 2015 var medelåldern för antagna 30,9 år. För kvinnor var medelåldern 32,3 år och för män 29,5 år. I jämförelse med år 2012 har medelåldern ökat med 1,4 år.

Andelen utrikes födda av antagna har ökat marginellt	År 2015 var 17 procent av de antagna utrikes födda, vilket innebär en marginell ökning i jämförelse med år 2012. För män var andelen utrikes födda 19 procent och för kvinnor 16 procent.
Tolv procent hade minst tre års eftergymnasial utbildning	Av antagna år 2014 hade 12 procent genomgått en eftergymnasial utbildning på minst tre år före YH-utbildningen. För kvinnor var andelen 14 procent och för män 10 procent.
Utbildningsnivån var mycket högre för utrikes födda än för inrikes födda	Utbildningsnivån för antagna år 2014 skiljde sig mycket åt mellan inrikes födda och utrikes födda. För inrikes födda var andelen 9 procent och för utrikes födda 27 procent.
Antalet studerande har ökat	År 2015 var antalet studerande 46 400. Jämfört med år 2012 så har antalet studerande ökat med 5 700, motsvarande 14 procent.
Antalet examinerade har påverkats mycket av tillfälliga satsningar	Antalet examinerade var preliminärt 11 600 år 2014, vilket innebär en minskning med 500 i jämförelse med år 2011, då antalet var 12 100. Minskningen beror enbart på att år 2011 hade ett tillskott av platser från två extrasatsningar.
Examensgraden har ökat men var högre för kvinnor än för män	År 2014 var examensgraden 72 procent, vilket innebär en ökning med 3 procentenheter i jämförelse med år 2011. För kvinnor var examensgraden 77 procent och för män 66 procent.
Examensgraden skiljde sig mycket åt mellan områdena	Tre utbildningsområden hade en examensgrad på över 80 procent år 2014. Data/IT hade en examensgrad på 57 procent, vilket var betydligt lägre än för övriga områden.
Examensgraden var mycket högre för inrikes födda än för utrikes födda	År 2014 var examensgraden 74 procent för inrikes födda och 60 procent för utrikes födda. Examensgraden var mycket högre för inrikes födda än för utrikes födda inom de sex största utbildningsområdena.
9 av 10 hade ett arbete året efter examen	Merparten, 89 procent av de examinerade hade ett arbete året efter examen. Resultatet har legat stabilt under flera år.
Färre uppgav att deras arbete överensstämmer helt eller till största delen med deras utbildning	Andelen examinerade som hade ett arbete och som uppgav att det överensstämde helt eller till största delen med deras utbildning minskade under 2015. Andelen är nu 58 procent. Det är en negativ förändring sedan 2014 då resultatet var 62 procent. Minskningen beror dels på att utbildningsområden

som tidigare legat lågt fortfarande gör det, dels att ytterligare utbildningsområden har fått ett försämrat resultat.

9 av 10 uppgav att de är nöjda med sin utbildning som helhet

Närmare nio av tio examinerade uppger att de är nöjda med sin utbildning som helhet vilket är detsamma som tidigare år. Inom Hotell, restaurang och turism samt inom Hälso- och sjukvård samt socialt arbete är de examinerade i högre grad nöjda jämfört med det totala resultatet för samtliga utbildningar i riket. Ett omvänt mönster framträder inom Teknik och tillverkning.

Fördjupad analys av Data/IT

Två utbildningsinriktningar utmärker sig med lägre resultat än övriga när det gäller examensgrad, andel i arbete och arbetets överensstämmelse med utbildningen. Båda har någon form av systemvetenskaplig inriktning. Sammantaget kan man säga att analysen pekar på att utbildningens genomförande har en framträdande roll, dels för fullföljandet av utbildningen, dels för kvaliteten under utbildningstiden. Det finns indikation på att vissa utbildningsanordnare återkommande utmärker sig negativt avseende kritik i samband med granskning och studerandeklagomål.

Fördjupad analys av Teknik och tillverkning

Närmare hälften av utbildningsinriktningarna (11 av 23) utmärker sig med lägre resultat än övriga när det gäller examensgrad, andel i arbete och arbetets överensstämmelse med utbildningen. Sammantaget kan man säga att analysen pekar på att utbildningens genomförande har en framträdande roll även här, dels för fullföljandet av utbildningen, dels för kvaliteten under utbildningstiden. Likaså är det inte troligt att vissa av utbildningarna som har lägre resultat skulle ha beviljats om de haft liknande innehåll eller förkunskapskrav idag som då de beviljades.

Fördjupad analys av Samhällsbyggnad och byggteknik

Andelen examinerade som hade ett arbete året som överensstämde helt eller till största delen med utbildningen efter deras examen minskade mellan 2014 och 2015, från 62 procent till 54 procent. I den fördjupade analysen framgår det att överensstämmelsen minskat i sex av sju utbildningsinriktningar varav en är statistiskt säkerställd. Inom den gruppen är det främst projektörer av olika slag som har en lägre överensstämmelse mellan arbete och utbildning än övriga. Utbildningar till projektörer ges även på högskolan och huruvida

man har kompetens för arbetet är beroende på vilken nivå som efterfrågas av arbetslivet. Det gäller även andra yrken inom andra branscher till exempel fastighetsbranschen.

**Myndighetens
bedömning**

Utifrån arbetslivets efterfrågan av yrkeshögskoleutbildning samt det totala söktrycket till yrkeshögskolan bedömer myndigheten att yrkeshögskolans volym kan öka, även om det inte finns tillräckligt många sökande inom samtliga områden.

Kvaliteten i utbildningarna inom yrkeshögskolan bedöms vara god och utbildningarna är efterfrågade av potentiella studerande. Såväl genomsnittsåldern som utbildningsnivån bland antagna ökar, speciellt bland utrikesfödda. Detta kan ses som både positivt och negativt. Det kan vara så att yrkeshögskolan tillgodoser både individens behov och arbetslivets behov av både fördjupning och komplettering av utbildning samt utbildning för yrkesbytare. Men i de fall där individerna redan har en utbildning och arbetslivserfarenhet som motsvarar efterfrågan på arbetsmarknaden torde det vara andra insatser än ytterligare utbildning som behövs.

De områden som myndigheten vill uppmärksamma, och där det behövs ytterligare insatser, är den ojämna könsfördelningen mellan utbildningsområdena samt examensgraden och då speciellt den stora skillnaden mellan såväl män och kvinnor som utrikes och inrikes födda. En fullföljd utbildning och en examen ökar studerandes möjligheter till etablering på arbetsmarknaden.

Kompletterande utbildningar och Konst- och kulturutbildningar samt utbildningar med endast tillsyn (vissa andra utbildningar)

Konst- och kulturutbildningar är en ny eftergymnasial utbildningsform i Sverige. De första utbildningarna startade hösten 2015. De bedrivs av fristående (privata) skolor men står under statlig tillsyn och får stöd i form av statsbidrag och/eller studiestödsberättigande för de studerande. Dessutom har fristående eftergymnasiala utbildningar inom olika områden möjlighet att ansöka om statligt stöd i form av endast tillsyn av Myndigheten för yrkeshögskolan. Utbildningsformen kompletterande utbildningar håller på att fasas ut. Merparten av utbildningarna drivs nu vidare enligt andra regelverk. Majoriteten av utbildningarna överfördes till utbildningsformen konst- och kulturutbildningar och en liten del av utbildningarna överfördes till yrkeshögskolan.

Några av de viktigaste resultaten för konst- och kulturutbildningar

106 utbildningar startade 2015	Av 120 överförda utbildningar startade 106 minst en utbildningsomgång under andra halvåret 2015. Cirka två tredjedelar av utbildningarna syftade till att förbereda för högre konstnärliga studier. Flest utbildningar fanns inom utbildningsområdet Konst. Cirka två tredjedelar av utbildningarna hade studiestöds- och statsbidragsplatser. Flest utbildningar fanns i Stockholms och Västra Götalands län. Sett i relation till befolkningen fanns flest utbildningar på Gotland och i Kalmar län.
Ojämn könsfördelning	2 400 studerade under andra halvåret 2015. Könsfördelningen var ojämn (73 procent kvinnor, 27 procent män). Den var jämnast bland kulturyrkesutbildningarna och mest ojämn bland kulturarvsutbildningarna. Medieproduktion och skrivande var det enda utbildningsområde med en jämn könsfördelning (minst 40 procent av bägge könen).
Flest studerande inom Konst	Flest studerade på utbildningar inom Konst, Musik och scenkonst samt Konsthantverk. Drygt hälften studerade på utbildningar med studiestöd och statsbidrag, det vill säga korta kulturarvsutbildningar.

42 organisationer bedrev utbildning på 56 skolor	De flesta skolor bedrev endast en konst- och kulturutbildning. Folkuniversitetet med sina olika regionala organisationer samlade totalt sett 17 skolor med konst- och kulturutbildning under sitt tak.
Myndighetens bedömning	Konst- och kulturutbildningarna koncentreras till Stockholms och Västra Götalands län, vilket förklaras av närheten till både högskolor och konstnärliga och kulturella institutioner. Denna koncentration kan ifrågasättas utifrån tillgången till utbildning för studerande utanför storstadsområden. En del utbildningar har inte statsbidrag och samtliga utbildningar tar ut studerandeavgifter, vilket kan påverka de studerandes möjligheter att studera på dessa utbildningar. Detta kan inverka negativt på mångfalden bland studerande. Könsfördelning är mycket ojämn, vilket är problematiskt.
Några av de viktigaste resultaten för utbildningar med endast tillsyn (vissa andra utbildningar)	
Endast mycket få utbildningar har startat	Endast få utbildningar har ansökt om endast tillsyn inom ramen för förordningen för konst- och kulturutbildningar och vissa andra utbildningar. Fem utbildningsanordnare bedrev 14 utbildningar med totalt 140 studerande. Ingen utbildning hann avslutas under året.
Utbildningar inom vitt skilda inriktningar	Störst antal studerande fanns på utbildningar inom djursjukvård och på bild- och formkonstnärliga utbildningar.
Myndighetens bedömning	Det fåtalet utbildningar med endast tillsyn kan förklaras med att utbildningsanordnare inte uppmärksammat behovet av att ansöka inom den nya förordningen eller att utbildningen inte når upp till förordningens krav.
Några av de viktigaste resultaten för kompletterande utbildningar	
Utfasningen av utbildningsformen tydlig	Antalet utbildningar har halverats mellan hösten 2014 och hösten 2015. Skillnaden mellan kalenderår 2014 och kalenderår 2015 var dock mycket mindre då utfasningen inte påbörjades förrän hösten 2015. Antalet utbildningar minskade i samtliga stödformer och samtliga utbildningskategorier.

Antal deltagare mer än halverades	Antalet deltagare minskade kraftigt mellan hösten 2014 och hösten 2015 på grund av utfasningen av utbildningsformen. Antal deltagare minskade procentuellt sett minst inom stödformen Statlig tillsyn och statsbidrag och inom kategorin Flyg. Antalet deltagare minskade mest inom kategorin Design och mode.
Könsfördelningen bland eleverna var ojämn totalt sett	71 procent av eleverna var kvinnor, 29 procent var män. Könsfördelningen var endast jämn (minst 40 procent av bägge könen) inom stödformen Tillsyn och studiestöd samt inom kategorierna Ekonomi, kommunikation, media och Dans, teater, musik.
Fullföljandegraden fortsatt hög	Fullföljandegraden var fortsatt hög (91 procent) även om den sjönk något jämfört med 2014. Fullföljandegraden var år 2015 hög inom alla stödformer och inom alla utbildningskategorier förutom Flyg och Djurvård.
Myndighetens bedömning	Utbildningsformen fasas ut successivt och de mönster som framträder förklaras av utfasningen.

Tolkutbildning

Tolkutbildningarna inom folkbildningen drivs av folkhögskolor och studieförbund och finansieras i huvudsak av statsbidrag från Myndigheten för yrkeshögskolan och Folkbildningsrådet. Det statsbidrag som Myndigheten för yrkeshögskolan fördelar avser att bidra till goda förutsättningar för utbildning av tolkar, fler utbildade tolkar och god kvalitet i utbildningarna. Det finns tre olika inriktningar på tolkutbildningarna teckenspråks- och dövblindtolkutbildning, skrivtolkutbildning och kontakttolkutbildning.

Några av de viktigaste resultaten för teckenspråks- och dövblindtolkutbildning:

Sju folkhögskolor bedrev utbildningen 2015	Sju folkhögskolor bedrev teckenspråks- och dövblindtolkutbildning 2015. En av dessa skolor startade emellertid ingen ny årskurs ett under året. Utbildningen är fyraårig undantaget en skola som har en komprimerad treårig utbildning.
Dubbelt så många ansökningar som platser	Det var 276 ansökningar till de 132 beviljade platserna med start 2015, vilket innebar 2,1 ansökningar per plats. (Ansökningar är inte detsamma som unika sökande personer.)
Färre påbörjar utbildningen	Antal som påbörjat utbildningen har minskat till 91 personer under 2015. Minskningen beror till viss del på att en skola inte startade någon ny årskurs ett under 2015. Sammanlagt deltog i genomsnitt 239 personer per termin i utbildningen år 2015. Av dessa var 90 procent kvinnor och 10 procent män.
Minskad andel som slutfört utbildningen med godkänt resultat	År 2015 slutförde 39 deltagare utbildningen med godkänt resultat, vilket utgjorde 30 procent av antalet som påbörjat utbildningen tre eller fyra år tidigare. Detta var en lägre andel än år 2014 men i nivå med 2013 års resultat.
Myndighetens bedömning	Myndigheten bedömer att könsfördelningen på utbildningar till teckenspråks- och dövblindtolkutbildningar behöver bli jämnare. Andelen som fullföljer utbildningen med godkända resultat behöver också öka. En fullföljd utbildning med godkända resultat innebär att den utbildade har en kvalifikation som motsvarar kraven för att utöva yrket.

Några av de viktigaste resultaten för skrivtolkutbildning:

En folkhögskola bedrev utbildningen 2015	En folkhögskola (Södertörn) bedrev skrivtolkutbildning 2015. Skrivtolkutbildningen är en ettårig utbildning på heltid.
Sex gånger fler sökande än platser	Det var 85 sökande till de 14 beviljade platserna med start 2015, vilket innebar 6,1 sökande per plats.
8 av 10 slutför utbildningen med godkänt resultat	Under åren 2013-2015 har i genomsnitt 12 personer per år påbörjat den ettåriga skrivtolkutbildningen. Samma period har i snitt 10 personer per år slutfört utbildningen med godkänt resultat, vilket motsvarar 83 procent av antalet som påbörjade utbildningen ett år tidigare.
Myndighetens bedömning	Myndigheten i sin återsrapportering till regeringen bedömt att skrivtolk kan vara en yrkesroll som är lämplig att utbilda inom yrkeshögskolan.

Några av de viktigaste resultaten för kontakttolkutbildning:

Åtta folkhögskolor och studieförbund bedrev utbildningen 2015	Totalt åtta anordnare (fyra folkhögskolor och fyra studieförbund) bedrev kontakttolkutbildning under 2015. Det var en anordnare mer än år 2014. Utbildningen finns som ettårig utbildning på halvfart eller som tvåårig utbildning på kvartsfart.
Fler sökande per plats på den tvååriga utbildningen	År 2015 sökte 694 personer de 198 beviljade platserna på den ettåriga utbildningen och 373 personer sökte de 70 beviljade platserna på den tvååriga utbildningen. Det innebar 3,5 sökande per plats på den ettåriga utbildningen och 5,3 sökande per plats på den tvååriga.
Fler som påbörjar utbildningen	Det var 279 personer som påbörjade utbildningen år 2015, vilket var fler än de närmast föregående åren. Ökningen beror till viss del på ytterligare en utbildningsanordnare. Sammanlagt deltog i genomsnitt 322 personer per termin på utbildningen år 2015. Av dessa var 59 procent kvinnor och 41 procent män.

**Ökad andel som
slutfört utbildningen
med godkänt resultat**

År 2015 slutförde 134 deltagare kontakttolkutbildningen med godkänt resultat, vilket utgjorde 48 procent av antalet deltagare som påbörjat utbildningen ett eller två år tidigare. Andelen var högre än år 2013 och 2014 då 40 respektive 41 procent slutförde utbildningen med godkänt resultat.

**Myndighetens
bedömning**

Det är positivt att fler söker, fler påbörjar och fler slutför utbildningen med godkända resultat. Även om den sistnämnda kategorin ökat behöver fler fullfölja utbildningarna för att tillgodose behovet av kompetenta tolkar i talade språk. Myndigheten har bedömt att det behövs olika åtgärder för att tillgodose den ökade efterfrågan, både temporära och mer permanenta insatser. Det kan vara ökad medelstillsättning i form av statsbidrag för att öka volymen av utbildade, anpassa utbildningar till både innehåll, utformning och längd beroende på syfte och sökandes förkunskaper, ökade möjligheter till validering av verksamma tolkar samt införandet av ett certifieringsprov.

1 Yrkeshögskolan

1.1 Yrkeshögskolan – en introduktion

Yrkeshögskoleutbildning (YH) och kvalificerad yrkesutbildning (KY) är eftergymnasiala utbildningsformer som kombinerar teoretiska studier och stark arbetslivsanknytning. Innehåll och inriktning på utbildningarna varierar beroende på arbetsmarknadens behov över tid. Utbildningarna leder till en specifik yrkesroll vilket gör att de studerande ofta snabbt kan komma ut i arbetslivet. De flesta utbildningar är avgiftsfria och samtliga berättigar till studiestöd.¹

De första YH-utbildningarna startade år 2009. Ett syfte med bildandet av yrkeshögskolan var att samla eftergymnasiala yrkesutbildningar som inte är högskole- och universitetsutbildningar i samma utbildningsform. KY var en av flera eftergymnasiala utbildningar som inordnades i yrkeshögskolan². KY upphörde som utbildningsform den 31 december 2013. Förvisso finns skillnader mellan regelverken för de två utbildningsformerna, men de syns inte direkt i statistiken. Implementeringen av regelverket för yrkeshögskoleutbildningar har i praktiken skett successivt då Myndigheten för yrkeshögskolan under de senaste åren arbetat fram tolkningar av det nya regelverket allt eftersom som kunskap och erfarenheter byggts upp.

Yrkeshögskolans syfte

Utbildningarna i yrkeshögskolan ska svara mot behoven av kvalificerad arbetskraft i arbetslivet eller medverka till att utveckla eller bevara kvalificerat yrkeskunnande inom smala yrkesområden som är betydelsefulla för individen och samhället.

Utbildningarna inom yrkeshögskolan ska

1. ha sin grund i kunskap som genererats dels i produktionen av varor och tjänster, dels i vetenskap och utformas så att en hög kvalitet och yrkesrelevans nås
2. ge sådana teoretiska, praktiska och erfarenhetsbaserade kunskaper som krävs för att självständigt och i arbetslag kunna utföra kvalificerade uppgifter i arbetslivet
3. präglas av såväl stark arbetslivsanknytning som teoretisk förankring
4. utvecklas och bedrivs i samverkan mellan arbetsliv och utbildningsanordnare
5. bidra till att bryta traditioner i fråga om könsbundna utbildnings- och yrkesval.

¹ Sedan 2014 kan utbildningsanordnarna även välja att ansöka om att ingå i yrkeshögskolan utan att erhålla statliga bidrag. De är då berättigade att ta ut studerandeavgifter.

² Därutöver konverterades påbyggnadsutbildningar, som var en del av den kommunala vuxenutbildningen, till yrkeshögskoleutbildningar.

Yrkeshögskoleutbildningar är eftergymnasiala

En utbildning inom yrkeshögskolan ska väsentligen bygga på de kunskaper som eleverna får på nationella program i gymnasieskolan eller motsvarande kunskaper. För yrkeshögskoleutbildningar med inriktningar som även finns inom gymnasieskolan innebär det att yrkeshögskoleutbildningen ska leda till yrkesroller som omfattar mer avancerade och komplexa arbetsuppgifter än de yrkesroller som man kan arbeta inom direkt efter examen från gymnasieskolan. Yrkeshögskoleutbildningen ska inte vara en upprepning av gymnasieskolans nationella program även om vissa inslag av gymnasiala kurser får förekomma. Vissa yrkeshögskoleutbildningar kan avse kunskapsområden som inte har någon motsvarighet i gymnasieskolan.

Arbetslivets medverkan under utbildningen

Arbetslivet medverkar i utbildningen på olika sätt. De deltar i planeringen och utformningen av utbildningen innan utbildningen startar och medan den pågår.

Varje utbildning har en ledningsgrupp där majoriteten är representanter från arbetslivet och specifikt från den berörda branschen. Det ska också finnas en så kallad utbildningsledare och en studeranderepresentant i ledningsgruppen. Beroende på examenstyp ska det även finnas en representant för skolväsendet och en för högskola/universitet. Ledningsgruppen har flera viktiga uppgifter, bland annat att forma utbildningen så att den passar de efterfrågade kompetensbehoven. Detta sker främst innan utbildningen startar, men utbildningens innehåll kan justeras under utbildningens gång om det behövs.

Därutöver bidrar arbetslivet med en del av utbildningens finansiering. Medfinansieringen handlar oftast om tid och resurser i form av engagemang i utbildningen på olika sätt. Det kan till exempel vara att arbetsgivare upplåter sin maskinpark för praktiska kursmoment eller att de ställer upp som föreläsare, deltar i projekt, tar emot studiebesök eller genom att de erbjuder platser för lärande i arbete (LIA-platser).

De flesta utbildningar har LIA-kurser som genomförs på arbetsplatser³. Under LIA-kursen ska den studerande under handledning tillgodogöra sig ny kunskap samt öva och utveckla sin förmåga att tillämpa de kunskaper som han eller hon har fått under utbildningen. Att delta i en LIA-kurs innebär också att de studerande får en större insikt i sin kommande yrkesroll under utbildningens gång, samtidigt som arbetsgivaren får möjlighet att lära känna en potentiell framtida medarbetare.

³ Utbildningar som inte leder till kvalificerad yrkeshögskoleexamen – bland annat de som är kortare än två år (100-399 yrkeshögskolepoäng) – behöver inte ha LIA-kurser, men många utbildningar erbjuder det ändå.

Förändringar och nya företeelser inom yrkeshögskolan

Yrkeshögskolan har funnits i närmare sju år. Även om tidsperspektivet är relativt kort för en utbildningsform, så har en hel del hänt under dessa år. Exempelvis har nya målgrupper för utbildningsformen tillkommit, såsom funktionsnedsatta och nyanlända, där regeringen genom Arbetsförmedlingen satsar på ett snabbspår inom ramen för yrkeshögskolan.

Den promemoria som Utbildningsdepartementet presenterade hösten 2015, *En stärkt yrkeshögskola – ett lyft för kunskap* (Ds 2015:41), innehåller många förslag som kommer att innebära ytterligare förändringar som har stor betydelse för utbildningsformens utveckling. I och med att förslagen i promemorian successivt träder i kraft, går yrkeshögskolan in i en ny fas. Förslagen i promemorian syftar bland annat till att öka stabiliteten i yrkeshögskolan, förbättra överblicken när det gäller förkunskapskrav samt att ge ökad status för utbildningsformen och stärka yrkeshögskolans varumärke.

Förändringsförslagen med störst påverkan på utvecklingen i yrkeshögskolan handlar om införande av fristående kurser, behörighetsgivande förutbildning inom ramen för YH och möjlighet för myndigheten att bevilja stöd för YH-utbildningar för en längre tid än idag. Även förslagen om enhetligare förkunskapskrav och förtydligade urvalsregler kommer sannolikt att ha betydelse för yrkeshögskolans framtida profil.

Mer information om utbildningsformen finns på www.yrkeshogskolan.se och på www.myh.se/.

1.2 Utbildningsanordnare

De viktigaste resultaten

- År 2015 var det 227 anordnare som bedrev utbildning inom yrkeshögskolan. Antalet anordnare har minskat marginellt i jämförelse med år 2012.
- Andelen privata anordnare har ökat från år 2012 till år 2015.
- De privata anordnarna har fått en ökad andel av alla studerande från år 2012 till år 2015.

Anordnare (huvudman)

En juridiskt ansvarig utbildningsanordnare är en juridisk eller fysisk person som ansvarar för en eller flera utbildningar inom yrkeshögskolan. En juridiskt ansvarig anordnare motsvaras av ett organisationsnummer. Det finns fyra typer av huvudmän vad gäller anordnare: statliga högskolor, kommuner (inklusive kommunförbund), landsting samt privata anordnare (enskilda juridiska eller fysiska personer).

Ungefär en åttondel av de juridiskt ansvariga anordnarna har flera administrativa enheter under samma organisationsnummer. Ett exempel på detta är kommuner som har flera kommunala gymnasieskolor som administrativa enheter. Ett annat exempel är privata anordnare som bedriver utbildningar i flera regioner, med en administrativ enhet i respektive region. År 2015 var det totalt 227 juridiskt ansvariga anordnare med 273 administrativa enheter som bedrev utbildning inom yrkeshögskolan.

Andelen privata anordnare har ökat

År 2015 var det totalt 227 anordnare som hade minst en pågående utbildningsomgång⁴ inom yrkeshögskolan. Det var 125 privata anordnare, 95 kommuner (inklusive kommunförbund), 6 landsting samt 1 statlig högskola. I andelar motsvarar detta 55 procent privata anordnare, 42 procent kommuner samt 3 procent landsting.

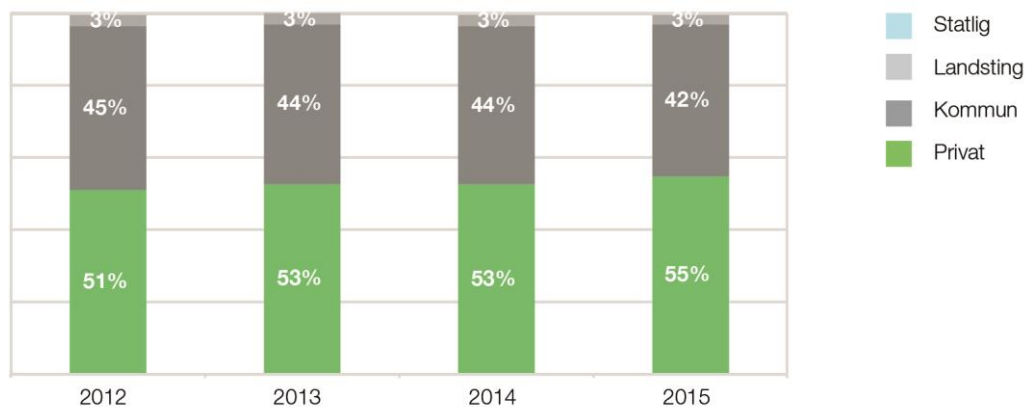
I jämförelse med år 2012 har antalet anordnare totalt minskat med 2. Antalet privata anordnare har ökat med 8, från 117 till 125. Antalet kommuner har minskat med 9, från 104 till 95. Antalet landsting har minskat med 1, från 7 till 6. Det fanns 1 statlig anordnare både 2012 och 2015.

Andelen privata anordnare har ökat med 4 procentenheter, från 51 procent år 2012 till 55 procent år 2015.

⁴ Se mer om utbildningar och utbildningsomgångar i faktarutan för kapitel 1.3.

**Diagram YH/KY-1 Anordnare inom YH/KY efter huvudmannatyp 2012-2015,
anordnare med pågående utbildningsomgångar**

Procentuell fördelning

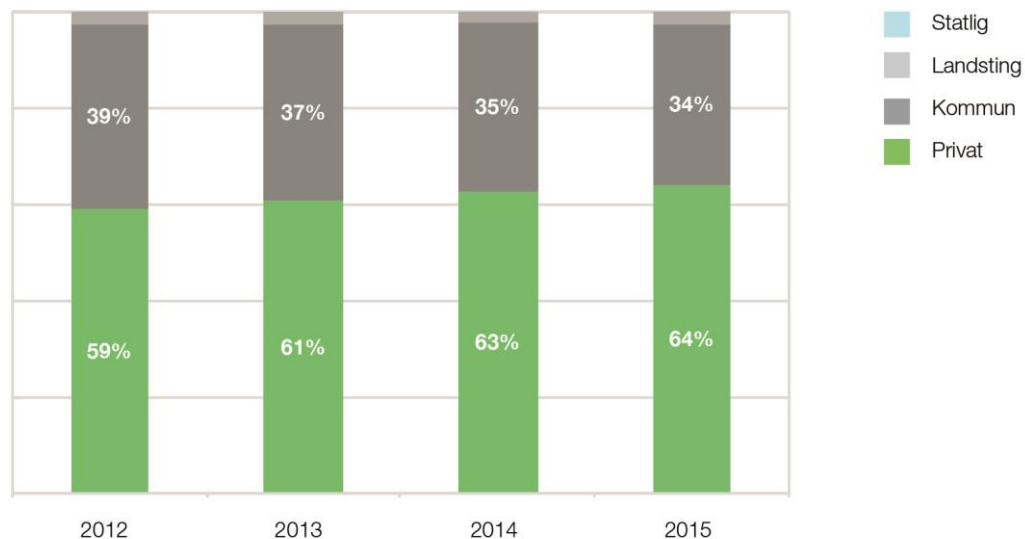
De privata anordnarna har fått en ökad andel av alla studerande

År 2015 hade de privata anordnarna 29 700 studerande⁵. Anordnare som tillhör offentlig sektor hade 16 700 studerande. I jämförelse med år 2012 har antalet studerande ökat med 5 700 för de privata anordnarna men varit oförändrat för anordnare som tillhör offentlig sektor.

År 2015 hade de privata anordnarna 64 procent av alla studerande, vilket innebär en ökning med 5 procentenheter i jämförelse med år 2012, då andelen var 59 procent.

Diagram YH/KY-2 Studerande inom YH/KY efter typ av anordnare 2012-2015

Procentuell fördelning

⁵ Se mer om studerande i kapitel 1.6.

Merparten av ökningen av antalet studerande för de privata anordnarna har skett inom områdena Data/IT, Hälso- och sjukvård samt socialt arbete och Samhällsbyggnad och byggteknik. Inom Data/IT har antalet studerande för de privata anordnarna ökat med 2 700, inom Hälso- och sjukvård samt socialt arbete med 1 200 och inom Samhällsbyggnad och byggteknik med 800.

År 2015 hade de privata anordnarna betydligt fler studerande per anordnare än anordnare som tillhör offentlig sektor. De privata anordnarna hade i genomsnitt 238 studerande per anordnare. Anordnare som tillhör offentlig sektor hade 163 studerande per anordnare. Totalt var det i genomsnitt 204 studerande per anordnare.

1.3 Utbildningar

De viktigaste resultaten

- År 2015 startade 702 utbildningsomgångar och det var 1 845 omgångar som pågick under hela eller delar av kalenderåret.
- Antalet startade och pågående utbildningsomgångar har ökat mycket från år 2012 till år 2015.
- Av utbildningsområdena hade Teknik och tillverkning och Ekonomi, administration och försäljning flest pågående utbildningsomgångar under 2015.
- De tre stora teknikområdena⁶ har ökat mycket från år 2012 till år 2015, både vad gäller startade och pågående utbildningsomgångar.
- Ekonomi, administration och försäljning har minskat mycket från år 2012 till år 2015, både vad gäller startade och pågående utbildningsomgångar.
- Västernorrlands län hade flest pågående utbildningsomgångar per invånare år 2015.

Utbildningar och utbildningsomgångar

Inom yrkeshögskolan får varje beslut om utbildning ett nytt utbildningsnummer oavsett om utbildningen till innehållet överensstämmer med andra utbildningar och oberoende av om utbildningsplan, juridiskt ansvarig anordnare och utbildningskommun är oförändrade sedan föregående ansökningsomgång. Eftersom ett utbildningsnummer i dagsläget definierar en utbildning ger antal utbildningsnummer ingen bra bild över hur många olika utbildningar som startat eller pågått under ett kalenderår. Nästan varje utbildning har flera utbildningsomgångar med olika starttidpunkter. De flesta har två omgångar. Antal omgångar påverkas däremot inte av numreringen. På grund av detta

⁶ Data/IT, Samhällsbyggnad och byggteknik samt Teknik och tillverkning.

har rapporten fokus på utbildningsomgångar istället för utbildningar. Däremot visas statistik över utbildningar i den separata tabellbilagan.

Inom yrkeshögskolan finns inte terminer (som inom gymnasieskolan och högskolan). Däremot startar merparten av utbildningsomgångarna under andra halvåret och slutar under första halvåret.

Pågående utbildningsomgångar avser alla utbildningsomgångar som pågått under hela eller del av respektive kalenderår (startade, avslutade och under hela året pågående omgångar).

Startade utbildningsomgångar avser alla utbildningsomgångar som startat under respektive kalenderår.

Antalet utbildningsomgångar har ökat i jämförelse med år 2012

År 2015 startade 702 utbildningsomgångar, varav merparten under augusti eller september. Totalt pågick 1 845 omgångar under hela eller delar av kalenderåret, inklusive de omgångar som startat tidigare år. I jämförelse med år 2012 har antalet startade respektive pågående omgångar ökat med 118 respektive 234 omgångar.

Det totala antalet utbildningsomgångar som pågår per år styrs framförallt av hur mycket statliga medel myndigheten förfogar över. Medlen består av myndighetens ordinarie anslag och medel för olika extrasatsningar.

De största utbildningsområdena var Teknik och tillverkning samt Ekonomi, administration och försäljning

Högst antal vad gäller både startade och pågående omgångar år 2015 hade utbildningsområdena Teknik och tillverkning samt Ekonomi, administration och försäljning. Tillsammans stod dessa två områden för 37 procent av de startade omgångarna och 40 procent av de pågående omgångarna. Det tredje största området var Data/IT.

De tre stora teknikområdena står för nästan hela ökningen

Antalet startade respektive pågående omgångar har ökat mycket från år 2012 till år 2015. Nästan hela ökningen har skett inom de tre stora teknikområdena Data/IT, Samhällsbyggnad och byggteknik samt Teknik och tillverkning.

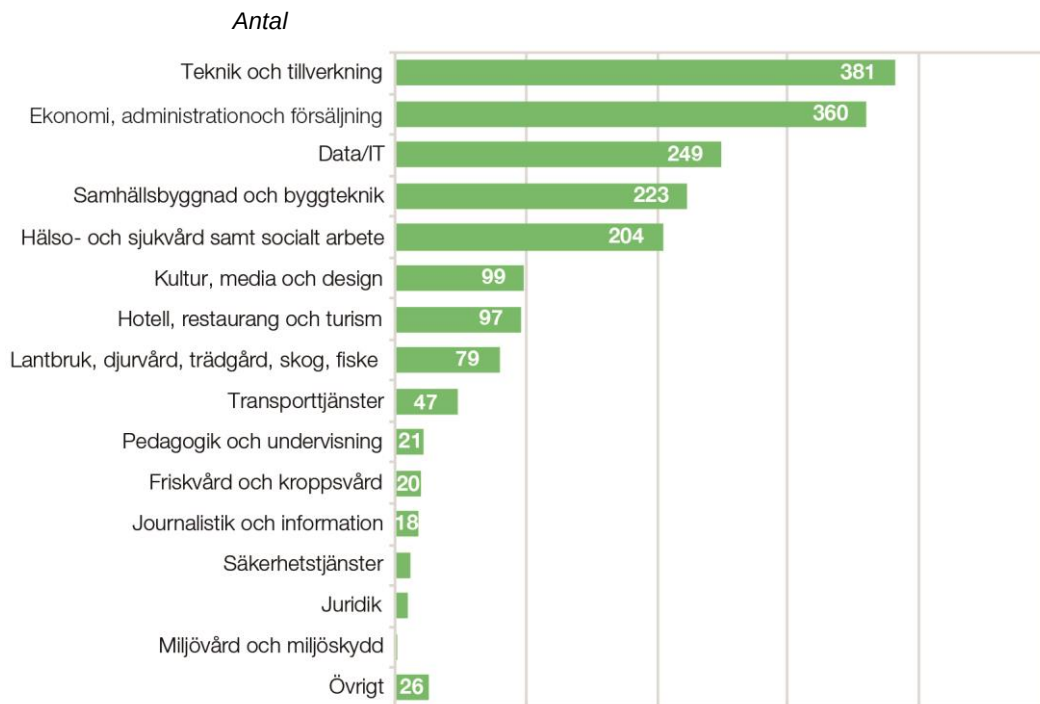
Inom området Data/IT har antalet startade omgångar ökat från 58 år 2012 till 109 år 2015, vilket innebär att områdets andel av alla startade omgångar har ökat från 10 procent till 16 procent. Antalet pågående omgångar har ökat från 143 till 249, vilket innebär att områdets andel av alla pågående omgångar har ökat från 9 procent till 13 procent.

Inom området Samhällsbyggnad och byggteknik har antalet startade omgångar ökat från 63 till 91. Antalet pågående omgångar har ökat från 168 till 223.

Inom området Teknik och tillverkning har antalet startade omgångar ökat från 113 till 149. Antalet pågående omgångar har ökat från 334 till 381.

Myndigheten har sett en ökad arbetsmarknadsefterfrågan inom de tre stora teknik-områdena och har därför prioriterat ansökningar om att bedriva YH-utbildning inom dessa områden. Detta syns i statistiken för startade och pågående utbildningsomgångar.

Diagram YH/KY-3 Pågående utbildningsomgångar efter utbildningsområde 2015

Ekonomi, administration och försäljning har minskat mest

Utbildningsområdet Ekonomi, administration och försäljning har minskat mycket de senaste åren. Antalet startade omgångar har minskat från 142 år 2012 till 111 år 2015, vilket innebär att områdets andel av alla startade omgångar har minskat från 24 procent till 16 procent. Antalet pågående omgångar har minskat från 398 till 360, vilket innebär att områdets andel av alla pågående omgångar har minskat från 25 procent till 20 procent.

Antalet beviljade utbildningsomgångar, utbildningslängd och studietakt påverkar utbildningsutbudets sammansättning

Varje år utlyser myndigheten en ansökningsomgång där utbildningsanordnare kan ansöka om att deras utbildningar ska få ingå i yrkeshögskolan och erhålla statliga medel. Ansökningarna ska lämnas in senast i september och i januari följande år fattar myndigheten beslut om vilka utbildningar som ska bli beviljade. Utbildningarna får oftast starta med två utbildningsomgångar. Därefter måste anordnaren ansöka på nytt.

Det totala antalet pågående utbildningsomgångar har varit ganska stabilt över tid men fördelningen över utbildningsområden har varierat beroende på antalet inkomna ansökningar och myndighetens beslut i respektive ansökningsomgång.

De beviljade utbildningarna påverkar sammansättningen av utbildningsutbudet olika lång tid beroende på antalet beviljade utbildningsomgångar, utbildningslängd och studietakt.

Av de utbildningsomgångar som startade under 2015 hade 45 procent beviljats år 2015, 51 procent år 2014 samt 4 procent år 2013.

Av de utbildningsomgångar som pågick under hela eller delar av 2015 hade 17 procent beviljats år 2015, 38 procent år 2014, 30 procent år 2013, 14 procent år 2012 samt 1 procent åren 2010-2011.

Konjunkturläget har marginell påverkan på besluten om YH-utbildningar

Merparten av de studerande som genomgår en YH-utbildning står till arbetsmarknadens förfogande först flera år efter det att utbildningen beviljades. Eftersom konjunkturprognoser är osäkra tar myndigheten endast begränsad hänsyn till konjunkturläget vid besluten om YH-utbildningar. Myndigheten strävar istället efter att dimensionera utbildningsvolymerna över ett längre tidsperspektiv. Detta medför att varje utbildningsområdes andel av pågående utbildningsomgångar förändras i liten omfattning mellan två enskilda år. Över flera år framträder däremot större förändringar som visar på prioriteringar av vissa områden.

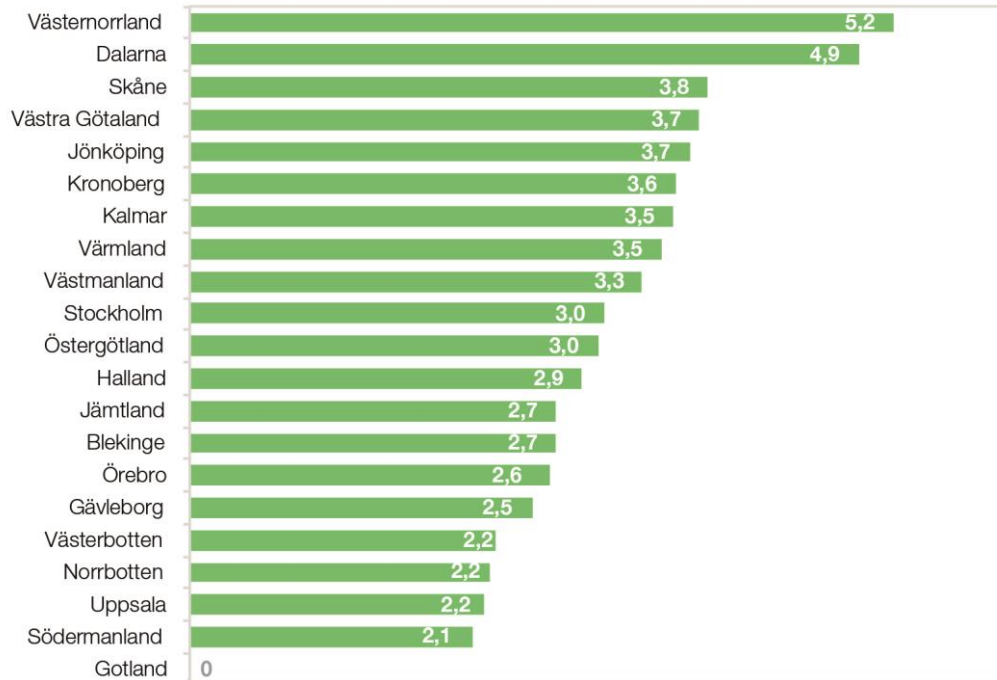
Flest utbildningsomgångar i storstadslänen

Under varje år 2012-2015 har antalet startade respektive pågående utbildningsomgångar varit betydligt fler i Stockholms län, Västra Götalands län och Skåne län än i övriga län. Detta förklaras till stor del av att dessa län har störst arbetsmarknad⁷. År 2015 hade dessa tre län vardera mellan 285 och 409 pågående omgångar och tillsammans hade de 57 procent av alla pågående omgångar. På fjärde respektive femte plats återfanns Östergötlands län med 76 pågående omgångar och Dalarnas län med 75 pågående omgångar.

Västernorrlands län hade flest pågående utbildningsomgångar per invånare

I relation till befolkningen i riket fanns det år 2015 totalt 3,3 pågående utbildningsomgångar per 10 000 invånare i åldern 20-64 år. Det var emellertid stora skillnader mellan länen. Västernorrlands län och Dalarnas län hade betydligt högre värden än övriga län. De hade 5,2 respektive 4,9 pågående omgångar per 10 000 invånare 20-64 år.

⁷ År 2014 hade dessa tre län vardera mellan 12 och 25 procent av alla förvärvsarbetande i riket (dagbefolkning) och tillsammans hade de 54 procent av alla förvärvsarbetande. Källa: SCB

Diagram YH/KY-4 Pågående utbildningsomgångar länsvis per invånare år 2015*Antal per 10 000 invånare 20-64 år*

Källor: Myndigheten för yrkeshögskolan och SCB.

1.4 Platser, sökande och söktryck

De viktigaste resultaten

- Det fanns 19 100 platser att söka till på de utbildningar som startade 2015, vilket är en ökning med 21 procent jämfört med år 2012.
- Det var 51 000 personer som sökte de utbildningar som startade under 2015. Av de sökande var 38 100 behöriga till minst en sökt utbildning.
- Det var 2,0 behöriga sökande per plats år 2015, vilket var lika många som år 2014.
- Flest behöriga sökande per plats 2015 hade utbildningsområdet Transporttjänster.

Beviljade platser

Platser avser beviljade utbildningsplatser med eller utan statliga medel.

Utbildningsanordnarna får göra ett visst övertag av antagna på utbildningsomgångarna men statliga medel utbetalas inte för övertagarna. Utbildningar utan statliga medel får dock inte göra övertag. Notera att platser inte avser årsplatser, se faktarutan om att mäta volym inom yrkeshögskolan i kapitel 1.6 Studerande.

Antalet beviljade platser varierar mellan utbildningarna. Utbildningsomgångarna som startade under år 2015 hade i genomsnitt 27 platser. Det var dock stora variationer mellan utbildningsområdena. Från 19 platser per omgång för Pedagogik och undervisning till 34 platser per omgång för Journalistik och information⁸.

Antalet platser att söka till ökade mellan 2012 och 2015

Antalet utbildningsplatser att söka till har under perioden 2012-2015 ökat för varje år, från 15 800 platser år 2012 till 19 100 platser år 2015. Det är en ökning med 3 300 platser, motsvarande 21 procent. Antalet platser att söka till minskade dock år 2012 jämfört med de föregående åren.

I jämförelse med år 2012 har antalet platser att söka till ökat mest inom utbildningsområdena Data/IT och Samhällsbyggnad och byggteknik, med 1 600 respektive 800 platser. Den största minskningen har varit inom området Ekonomi, administration och försäljning där antalet platser att söka till har minskat med 900. Det totala antalet platser som startar per år styrs främst av hur mycket statliga medel myndigheten förfogar över. Antalet platser per utbildningsområde styrs av behovet av utbildningar. Orsakerna till förändringarna beskrivs i kapitel 1.3 Utbildningar.

Statistik över hur många personer som sökt till YH-utbildning

Sedan år 2014 samlas personuppgifter in om de sökande till yrkeshögskoleutbildningar, vilket gör det möjligt att redovisa hur många unika personer som söker till yrkeshögskolan. I den här rapporten redovisas övergripande statistik om de sökande. En mer utförlig redovisning av statistiken för år 2015 planeras att publiceras i en separat redovisning senare under 2016.

Om sökandeinsamlingen

- På uppdrag av Myndigheten för yrkeshögskolan samlar Statistiska centralbyrån (SCB) in uppgifter om de sökande till yrkeshögskoleutbildningar.
- Respektive utbildningsanordnare skickar in uppgifterna till SCB. Förutom personuppgifter om de sökande samlas även uppgifter om behörighet in.
- Uppgifterna avser sökande till de utbildningsomgångar som startat under ett år.
- Syftet med insamlingen är i första hand att få fram statistik över antalet unika sökande personer och antalet behöriga sökande till yrkeshögskolan.

Eftersom 2014 var första året för vilket sökandeinsamlingen genomfördes, finns det ingen statistik om unika sökande personer eller behöriga sökande för tidigare år. Inför

⁸ Jämförelsen är exklusive två små utbildningsområden med färre än 100 platser att ansöka till.

insamlingen avseende år 2015 gjordes även en del förändringar i syfte att förenkla insamlingen och ge tillförlitligare statistik. Detta medförde att det enbart är uppgifter om behöriga sökande som är jämförbara mellan 2014 och 2015. Uppgifter om totala antalet unika sökande personer (oavsett behöriga eller obehöriga sökande) är inte jämförbara mellan 2014 och 2015.

Sedan flera år tillbaka samlar myndigheten även in antalsuppgifter om hur många ansökningar det är till varje utbildningsomgång. Utbildningsanordnarna rapporterar då in det totala antalet ansökningar som inkommit till utbildningen, utan personuppgifter om de sökande. Uppgifterna om antal ansökningar per utbildningsomgång summeras sedan för att få uppgift om totala antalet ansökningar till yrkeshögskolan. Detta innebär att en person som sökt till flera utbildningar räknas en gång för varje utbildning. För att kunna göra jämförelser över längre tid redovisas i den här rapporten även statistik om antalet ansökningar utifrån dessa antalsuppgifter.

Skillnad mellan begreppen sökande och ansökningar

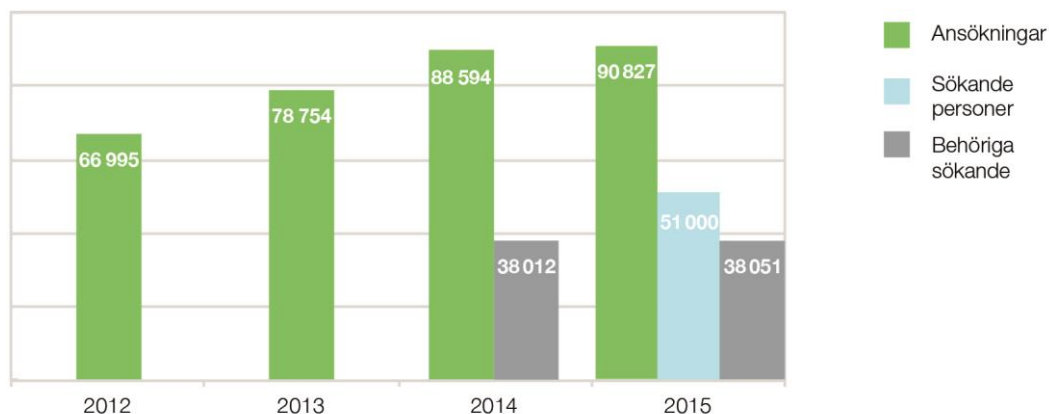
Sökande avser här unika personer och omfattar både obehöriga och behöriga sökande.

Ansökningar är här inte lika med antal unika personer. En person som sökt till flera utbildningar räknas en gång för varje utbildningsomgång. Uppgifterna om antal ansökningar har summerats utifrån de uppgifter om totala antalet ansökningar per utbildningsomgång som anordnarna rapporterar in till myndigheten.

Fler kvinnor än män söker till yrkeshögskolan

Det var 51 000 personer som sökte till de utbildningsomgångar som startade år 2015. Av de sökande var närmare 38 100 behöriga till minst en sökt utbildning, vilket motsvarar 75 procent av de sökande. Av de sökande år 2015 var 58 procent kvinnor och 42 procent män. Medelåldern för de sökande var 30,6 år, för kvinnor 31,5 år och för män 29,4 år. Det var 80 procent av de sökande som var födda i Sverige och 20 procent som var födda utomlands.

Antalet behöriga sökande är i princip oförändrat mellan 2014 och 2015. Tittar man istället på antalet ansökningar, enligt de antalsuppgifter som anordnarna rapporterat in för varje utbildningsomgång, kan utvecklingen följas i ett lite längre perspektiv. Det visar sig då att antalet ansökningar har ökat från 67 000 år 2012 till 90 800 år 2015. Det är en ökning på 23 800 ansökningar, vilket motsvarar 36 procent. Antalet ansökningar ökade emellertid i mindre omfattning mellan 2014 och 2015 jämfört med tidigare år.

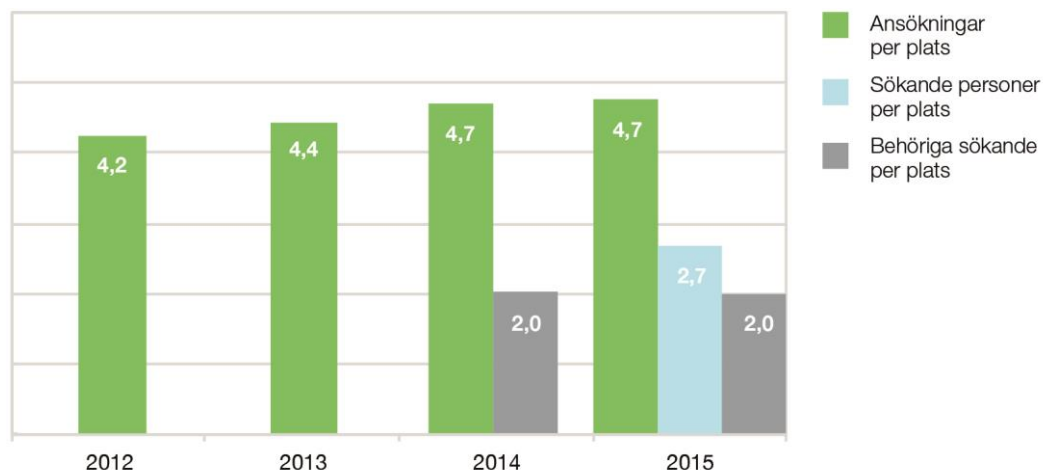
Diagram YH/KY-5 Sökande personer 2015, behöriga sökande 2014-2015 och ansökningar 2012-2015*Antal*

Källa: Myndigheten för yrkeshögskolan och SCB

Dubbelt så många behöriga sökande som platser

Totalt fanns det 19 100 platser att söka till på de utbildningar som startade 2015. Eftersom antalet sökande var 51 000 innebar det i snitt 2,7 sökande personer per plats. Antalet behöriga sökande var i sin tur 38 100, vilket innebar i snitt 2,0 behöriga sökande per plats. Det var lika många behöriga sökande per plats som år 2014.

För att se utvecklingen av söktrycket på längre sikt kan man istället titta på ansökningar per plats. Eftersom antalet ansökningar har ökat mer än antalet platser att ansöka till, så har ansökningstrycket (antal ansökningar per plats) ökat från 4,2 år 2012 till 4,7 år 2015. Liksom antalet behöriga sökande per plats var antalet ansökningar per plats oförändrat mellan år 2014 och 2015.

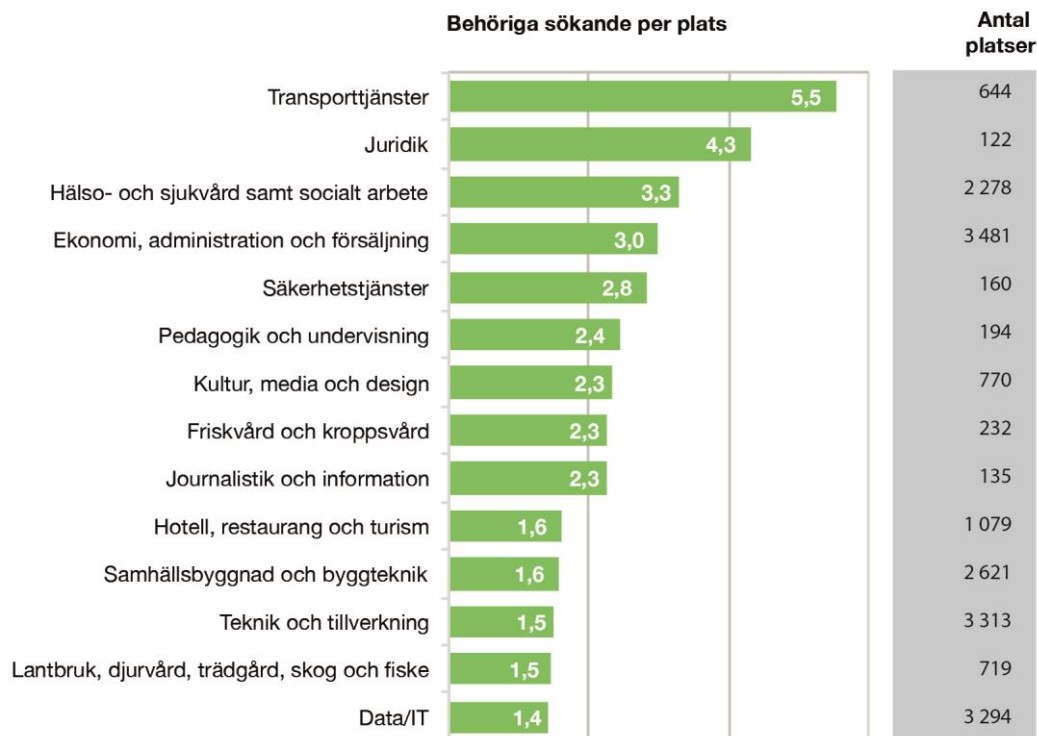
Diagram YH/KY-6 Sökande per plats 2015, behöriga sökande per plats 2014-2015 och ansökningar per plats 2012-2015

Källa: Myndigheten för yrkeshögskolan och SCB

Högst söktryck inom Transporttjänster

Det är stor skillnad i söktryck mellan de olika utbildningsområdena. Mätt som antal behöriga sökande per plats var det utbildningsområdet Transporttjänster som hade högst söktryck 2015 med 5,5 behöriga sökande per plats. Detta är dock ett relativt litet utbildningsområde med 644 platser att söka till år 2015 och det höga söktrycket kan till stor del förklaras av högt söktryck för utbildningar till lokförare. Näst flest behöriga sökande per plats hade Juridik, som är ett av de minsta utbildningsområdena med endast 122 platser att söka till år 2015. Utbildningsområdet Juridik hade egentligen fler sökande per plats än Transporttjänster, men det var en högre andel av de sökande till detta utbildningsområde som inte var behöriga till den utbildning de sökt till.

Diagram YH/KY-7 Behöriga sökande per plats och platser att söka till på utbildningsomgångar som startade 2015 efter utbildningsområde

Notera: Utbildningsområdet Miljövård och miljöskydd som hade endast 20 platser att söka till år 2015 samt området Övrigt visas inte i diagrammet.

När antal behöriga sökande per plats redovisas per utbildningsområde räknas antalet unika behöriga sökande per utbildningsområde. Personer som varit behöriga till flera utbildningar inom olika utbildningsområden räknas då en gång för varje utbildningsområde.

Källa: Myndigheten för yrkeshögskolan och SCB

Lägst söktryck år 2015 hade utbildningsområdet Data/IT med 1,4 behöriga sökande per plats. Därefter följde Lantbruk, djurvård, trädgård, skog och fiske samt Teknik och tillverkning med 1,5 behöriga sökande per plats. Både Data/IT och Teknik och tillverkning hör till de största utbildningsområdena inom yrkeshögskolan. Det var endast Ekonomi,

administration och försäljning som hade fler platser att söka till under år 2015. Samma utbildningsområden hade högst respektive lägst söktryck under år 2015 som år 2014.

Antalet utbildningsplatser skiljer sig stort mellan utbildningsområdena. Varje enskild sökande påverkar därmed söktrycket olika mycket för olika utbildningsområden. De fem största utbildningsområdena hade alla fler än 2 000 platser att söka till år 2015. Av dessa utbildningsområden var det Hälso- och sjukvård samt socialt arbete som hade högst söktryck år 2015 med 3,3 behöriga sökande per plats.

1.5 Antagna

De viktigaste resultaten

- På utbildningsomgångarna som startade under 2015 var antalet antagna vid start 18 000. Slutgiltigt antal antagna förväntas bli 18 300.
- Drygt hälften av de antagna år 2015 studerade på utbildningar som var minst två år långa.
- Det var en ojämn könsfördelning för antagna inom de sex största utbildningsområdena år 2015.
- Det var endast tre utbildningsområden som var jämställda år 2015, vilket innebär ett oförändrat antal i jämförelse med år 2012.
- Medelåldern för antagna kvinnor var högre än för antagna män år 2015.
- Medelåldern för antagna har ökat från år 2012 till år 2015.
- Medelåldern för antagna år 2015 skiljde sig mycket åt mellan utbildningsområdena.
- Andelen utrikes födda av antagna har i stort sett varit oförändrad från år 2012 till år 2015.
- Medelåldern för antagna år 2015 var högre för utrikes födda än för inrikes födda.
- Andelen utrikes födda av antagna år 2015 skiljde sig mycket åt mellan utbildningsområdena.
- Mer än hälften av de antagna år 2014 hade genomgått ett yrkesförberedande gymnasieprogram eller motsvarande.
- Tolv procent av de antagna år 2014 hade genomgått en eftergymnasial utbildning på minst tre år före YH-utbildningen.
- Utbildningsnivån för antagna år 2014 var mycket högre för utrikes födda än för inrikes födda.
- Av antagna år 2014 hade utrikes födda kvinnor en mycket hög utbildningsnivå.
- Av antagna år 2014 var det en högre andel män än kvinnor som hade högutbildade föräldrar.

Antalet antagna inom utbildningsområdena följer antalet platser att ansöka till

På utbildningsomgångarna som startade under 2015 var antalet antagna vid start 18 000. Det förväntas dock tillkomma ungefär 300 antagna under 2016 som har hoppat in under utbildningens gång. Slutgiltigt antal antagna förväntas därmed bli 18 300.

Antalet antagna inom utbildningsområdena korrelerar starkt med antalet platser att ansöka till. Eftersom kapitel 1.4 Platser, sökande och söktryck beskriver utvecklingen av antalet platser att ansöka till per utbildningsområde, görs inte motsvarande beskrivning för antagna. Det totala antalet platser som startar per år styrs framförallt av hur mycket statliga medel myndigheten förfogar över. Fördelningen av platser över utbildningsområden styrs av myndighetens prioriteringar efter arbetsmarknadens efterfrågan.

Antagna

Myndigheten fokuserar på statistik om antagna efter utbildningsomgångarnas startår för att beskriva de studerande. Med antagna efter startår avses alla registrerade studerande som påbörjat sina studier under ett kalenderår, inklusive de som tillkommit under utbildningens gång samt de som hoppat av utbildningen. Antagna som tillkommit under utbildningens gång räknas med retroaktivt från startåret.

Statistik om studerande (aktiva) under ett kalenderår presenteras endast kortfattat. Att redovisa bakgrundsfakta för antagna efter startår innebär att alla studerande endast räknas med en gång. Förändringar av bakgrundsfakta över tid (till exempel åldersfördelning) ses tidigare och tydligare för antagna efter startår än för studerande på utbildningar som pågått under hela eller delar av ett år, där de flesta studerande räknas med över flera år beroende på utbildningslängd och studietakt.

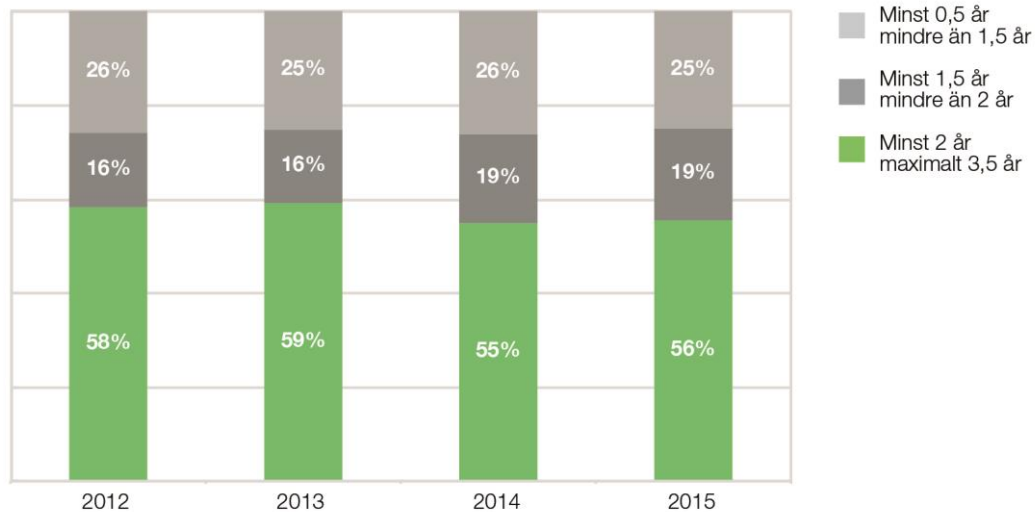
År 2015 var det mellan 0,8 och 1,2 antagna per plats för varje utbildningsområde. De sex största utbildningsområdena hade tillsammans 84 procent av både antagna och platser. Dessa områden hade vardera mellan 0,9 och 1,1 antagna per plats. På de enskilda utbildningsomgångarna sker det både överintag och underintag i förhållande till antalet beviljade platser men dessa skillnader utjämnas när omgångarna summeras ihop till utbildningsområden.⁹ Underintagen beror i många fall på att det finns för få behöriga sökande i förhållandet till antalet platser.

Drygt hälften av de antagna studerade på utbildningar som var minst två år långa

Varje år 2012-2015 har det varit fler antagna som påbörjat utbildningar med en utbildningslängd på minst två år i jämförelse med de kortare utbildningarna. Andelen har dock minskat från 58 procent år 2012 till 56 procent år 2015. Det var en lägre andel för kvinnor än för män år 2015. Andelen var 53 procent för kvinnor och 58 procent för män.

⁹ Anordnarna kan välja att anta fler studerande än det finns platser med statliga medel. Detta gäller dock inte för utbildningar utan statliga medel som inte får göra överintag.

**Diagram YH/KY-8 Antagna efter utbildningsomgångarnas utbildningslängd,
utbildningsomgångar som startade 2012-2015**
Procentuell fördelning

Notera: Deltidsutbildningar är omräknade till heltid.

Ojämn könsfördelning för antagna inom de sex största utbildningsområdena

År 2015 var könsfördelningen för antagna 51 procent kvinnor och 49 procent män. I jämförelse med år 2012 har andelen män ökat marginellt.

Totalt sett var det en jämn könsfördelning år 2015 men inom de sex största utbildningsområdena var könsfördelningen ojämn. Inom Ekonomi, administration och försäljning, Hotell, restaurang och turism samt Hälso- och sjukvård samt socialt arbete var andelen kvinnor mellan 77 procent och 89 procent. Inom Samhällsbyggnad och byggt teknik, Data/IT samt Teknik och tillverkning var andelen män mellan 76 procent och 79 procent.

Andelen kvinnor av antagna har ökat mycket inom Säkerhetstjänster

Könsfördelningen för antagna har förändrats mest i procentenheter inom utbildningsområdet Säkerhetstjänster. Där har andelen kvinnor ökat med 20 procentenheter, från 26 procent år 2012 till 46 procent år 2015. Detta är dock ett litet område som har fått ett förändrat utbildningsutbud, vilket har haft stor påverkan på könsfördelningen.

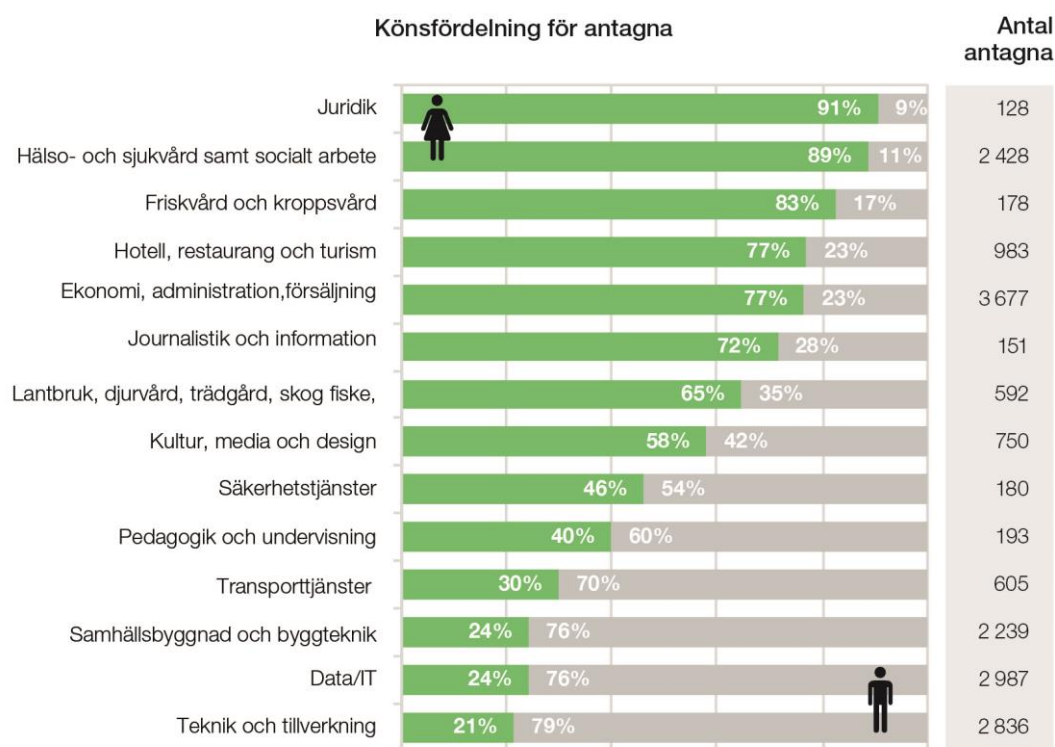
Inom området Kultur, media och design har andelen kvinnor av antagna ökat med 9 procentenheter, från 49 procent år 2012 till 58 procent år 2015. Inom Lantbruk, djurvård, trädgård, skog och fiske har andelen kvinnor ökat med 9 procentenheter, från 56 procent till 65 procent. Inom Ekonomi, administration och försäljning har andelen kvinnor ökat med 7 procentenheter, från 70 procent till 77 procent.

Inom området Pedagogik och undervisning har andelen män av antagna ökat med 8 procentenheter, från 52 procent år 2012 till 60 procent år 2015. Detta är dock ett litet område som har haft stora variationer i könsfördelningen över tid.

Det var endast tre utbildningsområden som var jämställda

År 2015 var det endast tre utbildningsområden som hade en jämställd könsfördelning för antagna (minst 40 procent av bägge könen), vilket innebär ett oförändrat antal i jämförelse med år 2012. Kultur, media och design samt Pedagogik och undervisning var jämställda bägge åren. Lantbruk, djurvård, trädgård, skog och fiske var jämställt tidigare men hade år 2015 endast 35 procent män. Säkerhetstjänster var jämställt år 2015 men hade år 2012 endast 26 procent kvinnor.¹⁰

Diagram YH/KY-9 Antal antagna efter utbildningsområde och procentuell könsfördelning 2015

Notera: Två små utbildningsområden med färre än 100 antagna per område visas inte i diagrammet.

Medelåldern för antagna kvinnor var högre än för antagna män

År 2015 var medelåldern för antagna 30,9 år. För kvinnor var medelåldern 32,3 år och för män 29,5 år. Nästan halva skillnaden i medelålder mellan könen beror på den skeva könsfördelningen och höga medelåldern inom det stora utbildningsområdet Hälso- och sjukvård samt socialt arbete. År 2015 var medelåldern för antagna 36,6 år inom detta område.

¹⁰ Jämförelserna är exklusive två små utbildningsområden.

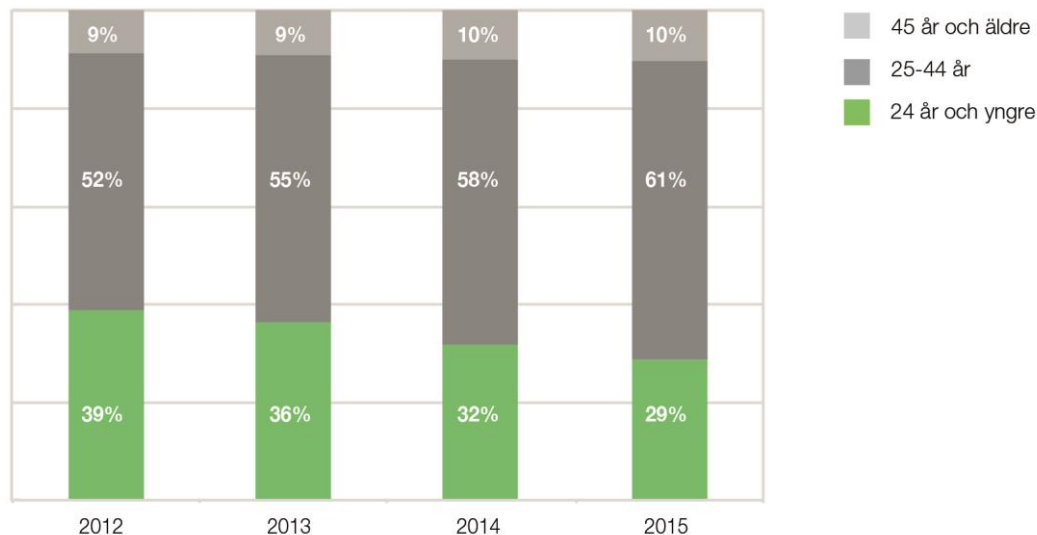
Medelåldern för antagna har ökat

Andelen antagna i åldersgruppen 24 år och yngre har minskat från 39 procent år 2012 till 29 procent år 2015. För kvinnor har motsvarande andel minskat från 33 procent till 24 procent och för män från 45 procent till 34 procent.

Medelåldern för antagna har ökat från 29,5 år 2012 till 30,9 år 2015, vilket innebär en ökning med 1,4 år. För kvinnor har medelåldern ökat med 1,3 år från 31,0 till 32,3. För män har medelåldern ökat med 1,6 år från 27,9 till 29,5.

Diagram YH/KY-10 Antagna efter åldersgrupp, utbildningsomgångar som startade 2012-2015

Procentuell fördelning

Ökningen av medelåldern för antagna beror framförallt på en generell ökning av medelåldern. Den stora ökningen av antalet antagna inom området Data/IT och den stora minskningen av antalet antagna inom området Ekonomi, administration och försäljning har också haft betydelse för ökningen av medelåldern.

Medelåldern för antagna har ökat mest inom två små områden. Inom Säkerhetstjänster har det varit en ökning med 8,2 år. Inom Journalistik och information har det varit en ökning med 6,5 år.

Fem av de sex största utbildningsområdena har haft en ökning av medelåldern för antagna. Medelåldern har ökat med 3,5 år inom Hotell, restaurang och turism, med 2,0 år inom Teknik och tillverkning, med 1,8 år inom Data/IT, med 1,6 år inom Ekonomi, administration och försäljning samt med 1,0 år inom Samhällsbyggnad och byggteknik.

Inom det stora området Hälso- och sjukvård samt socialt arbete har medelåldern för antagna minskat med 0,2 år i jämförelse med år 2012. Inom detta område är dock medelåldern betydligt högre än inom övriga områden. År 2015 var medelåldern 36,6 år.

Medelåldern för antagna skiljde sig mycket åt mellan utbildningsområdena

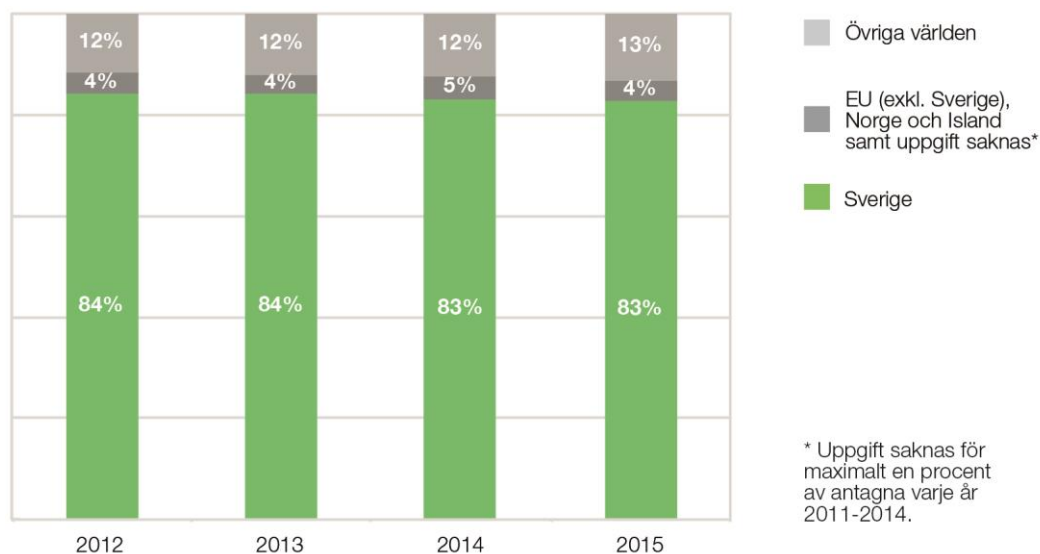
År 2015 var det stora skillnader mellan utbildningsområdena vad gäller medelåldern för antagna. Högst medelålder hade Hälso- och sjukvård samt socialt arbete med 36,6 år följt av Säkerhetstjänster (ett litet område) med 35,2 år. Lägst medelålder hade Kultur, media och design med 26,1 år följt av Teknik och tillverkning med 29,2 år.

Andelen utrikes födda av antagna har i stort sett varit oförändrad

År 2015 var 17 procent av de antagna utrikes födda, vilket innebär en marginell ökning i jämförelse med år 2012. Andelen utrikes födda var något högre för män (19 procent) än för kvinnor (16 procent).

Diagram YH/KY-11 Antagna efter födelse land, utbildningsomgångar som startade 2012-2015

Procentuell fördelning

Källor: Myndigheten för yrkeshögskolan och SCB.

År 2015 var 83 procent av de antagna födda i Sverige. Därefter följde gruppen födda i Övriga världen (födda utanför EU och Norden) med 13 procent av de antagna. Andelen födda i Övriga världen var högre för män (15 procent) än för kvinnor (11 procent).

Medelåldern för antagna var högre för utrikes födda än för inrikes födda

År 2015 var medelåldern för inrikes födda antagna 30,3 år. För utrikes födda antagna var medelåldern 34,0 år. Av antagna i åldersgruppen 29 år och yngre var andelen utrikes födda 11 procent. Av antagna i åldersgruppen 30 år och äldre var andelen utrikes födda 24 procent.

Andelen utrikes födda av antagna skiljde sig mycket åt mellan utbildningsområdena

Andelen utrikes födda av antagna år 2015 varierade mycket mellan utbildningsområdena. Högst andel utrikes födda hade Pedagogik och undervisning (ett litet område) med 26 procent följt av Data/IT med 25 procent. Lägst andel hade Lantbruk, djurvård, trädgård, skog och fiske med 5 procent följt av Transporttjänster med 8 procent.

I jämförelse med år 2012 har andelen utrikes födda av antagna ökat mest i procentenheter inom områdena Data/IT och Hotell, restaurang och turism. Inom Data/IT har andelen ökat med 6 procentenheter, från 19 till 25 procent. Inom Hotell, restaurang och turism har andelen ökat med 5 procentenheter, från 11 till 16 procent.

Andelen utrikes födda av antagna har minskat mest i procentenheter inom området Säkerhetstjänster (ett litet område). Där har andelen minskat med 7 procentenheter, från 20 procent år 2012 till 13 procent år 2015. Av de sex stora områdena har andelen utrikes födda av antagna minskat mest inom Ekonomi, administration, försäljning. Där har andelen minskat med 4 procentenheter, från 17 procent till 13 procent.¹¹

För kvinnor var andelen utrikes födda av antagna 34 procent inom utbildningsområdet Data/IT år 2015, vilket var en betydligt högre andel än inom övriga områden. Inom Lantbruk, djurvård, trädgård, skog och fiske var andelen endast 4 procent.

I jämförelse med år 2012 har andelen utrikes födda av antagna kvinnor förändrats mest i procentenheter inom området Data/IT. Andelen har ökat med 7 procentenheter från 27 procent till 34 procent.¹²

För män var andelen utrikes födda av antagna 38 procent inom utbildningsområdet Pedagogik och undervisning (ett litet område), vilket var en betydligt högre andel än inom övriga områden. Lägst var andelen inom Transporttjänster med 7 procent.

¹¹ Jämförelserna är exklusive tre små utbildningsområden.

¹² Jämförelserna är exklusive sex små utbildningsområden.

I jämförelse med år 2012 har andelen utrikes födda av antagna män förändrats mest i procentenheter inom området Hotell, restaurang och turism. Andelen har ökat med 11 procentenheter från 12 procent till 23 procent.¹³

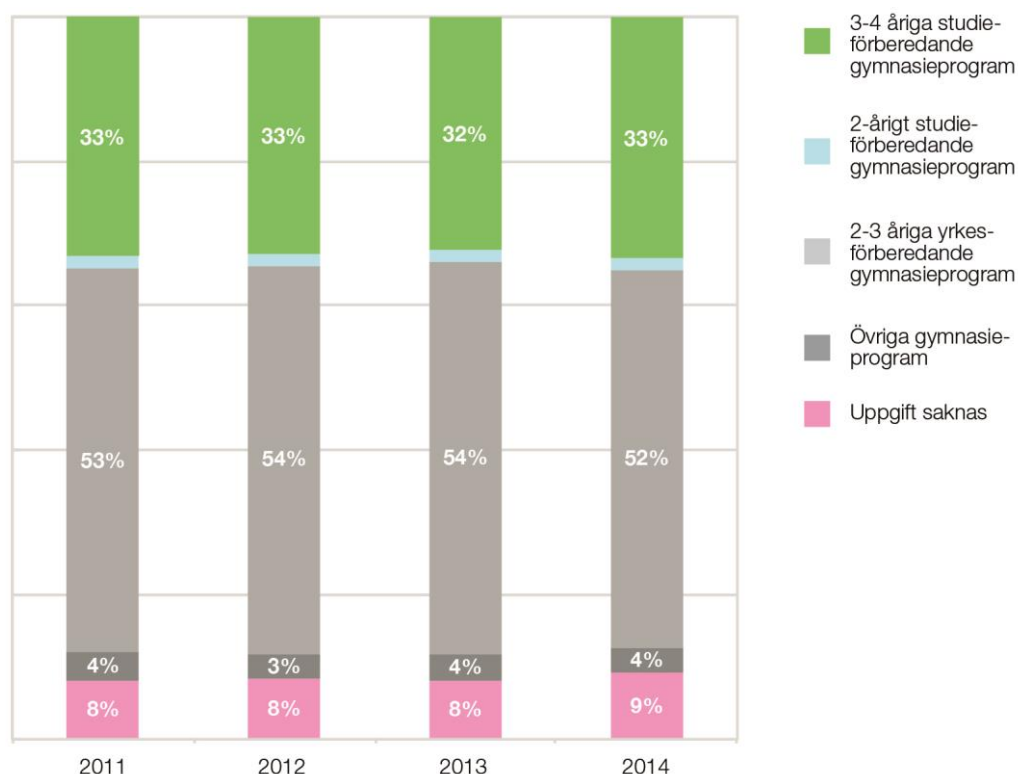
Mer än hälften av de antagna hade genomgått ett yrkesförberedande gymnasieprogram eller motsvarande

För nästan en tiondel av de antagna saknas det uppgift om avslutad gymnasieutbildning i utbildningsregistret hos Statistiska centralbyrån. På grund av detta går det inte att dra några säkra slutsatser om eventuella skillnader i gymnasiebakgrund mellan kvinnor och män eller förändringar över tid.

Av de antagna år 2014 hade 91 procent uppgift om avslutad gymnasieutbildning. Av dessa hade 52 procentenheter genomgått ett yrkesförberedande gymnasieprogram på 2-3 år eller motsvarande. Det var 33 procentenheter som hade genomgått ett studieförberedande gymnasieprogram på 3-4 år eller motsvarande.

Diagram YH/KY-12 Antagna efter gymnasiebakgrund, utbildningsomgångar som startade 2011-2014

Procentuell fördelning

Källor: Myndigheten för yrkeshögskolan och SCB.

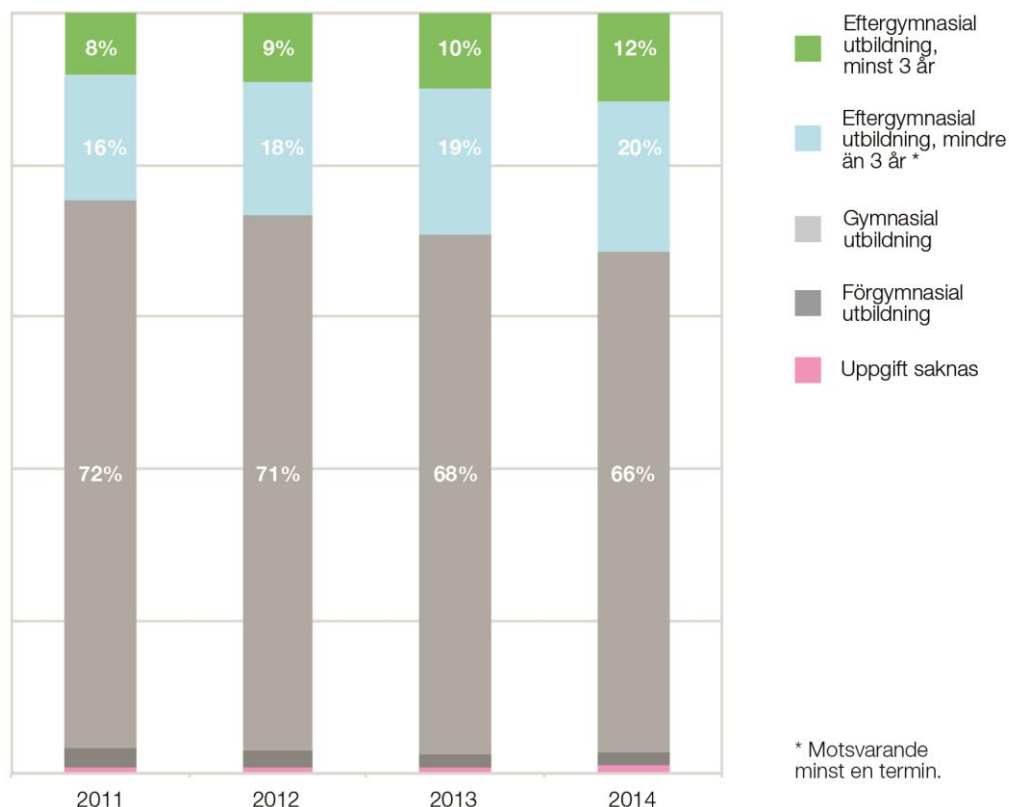
¹³ Jämförelserna är exklusive sex små utbildningsområden.

Tolv procent av de antagna hade minst tre års eftergymnasial utbildning

Av antagna år 2014 hade 12 procent genomgått en eftergymnasial utbildning på minst tre år före YH-utbildningen, vilket är en ökning med 4 procentenheter i jämförelse med antagna till YH/KY år 2011.

Av antagna kvinnor år 2014 hade 14 procent genomgått en eftergymnasial utbildning på minst tre år före YH-utbildningen. Motsvarande andel för män var 10 procent. I jämförelse med antagna till YH/KY år 2011 har andelen ökat med 4 procentenheter för kvinnor och med 3 procentenheter för män. I alla åldersgrupper (utom 45 år och äldre) var det en högre andel kvinnor än män som hade denna utbildningsnivå år 2014. En tredjedel av skillnaden mellan könen beror dock på att andelen antagna som var 24 år och yngre var betydligt högre för män än för kvinnor. Av antagna som var 24 år och yngre var det endast 2 procent som hade minst tre års eftergymnasial utbildning. Detta är förväntat eftersom den yngsta åldersgruppen har haft färre år på sig att nå denna utbildningsnivå.

**Diagram YH/KY-13 Antagna efter utbildningsnivå,
utbildningsomgångar som startade 2011-2014**
Procentuell fördelning

Notera: Eftergymnasial utbildning omfattar även utländska utbildningar och utbildningar utanför högskolan.

Källor: Myndigheten för yrkeshögskolan och SCB.

Utbildningsnivån för antagna har ökat mycket de senaste åren. Andelen med *minst* en termin eftergymnasial utbildning har ökat med 6 procentenheter från 25 procent år 2011 till 31 procent år 2014. För antagna kvinnor har motsvarande andel ökat med 6 procentenheter från 28 procent till 34 procent. För antagna män har motsvarande andel ökat med 8 procentenheter från 21 procent till 29 procent. Notera att procentandelarna för varje utbildningsnivå är avrundade till heltal i diagrammen.

Andelen antagna 2014 med gymnasieutbildning som högsta utbildning var 66 procent. För kvinnor var motsvarande andel 64 procent och för män 68 procent.

Utbildningsnivån för antagna var mycket högre för utrikes födda än för inrikes födda

Utbildningsnivån för antagna år 2014 skiljde sig mycket åt mellan inrikes födda och utrikes födda. Totalt var andelen med minst tre års eftergymnasial utbildning 12 procent. För inrikes födda var motsvarande andel 9 procent och för utrikes födda 27 procent. I jämförelse med år 2011 har andelen ökat med 3 procentenheter för inrikes födda och med 7 procentenheter för utrikes födda.

Andelen antagna med *minst* en termin eftergymnasial utbildning var totalt 31 procent år 2014. För inrikes födda var motsvarande andel 28 procent och för utrikes födda 51 procent. I jämförelse med år 2011 har andelen ökat med 6 procentenheter för inrikes födda och med 11 procentenheter för utrikes födda.

Utrikes födda kvinnor hade en mycket hög utbildningsnivå

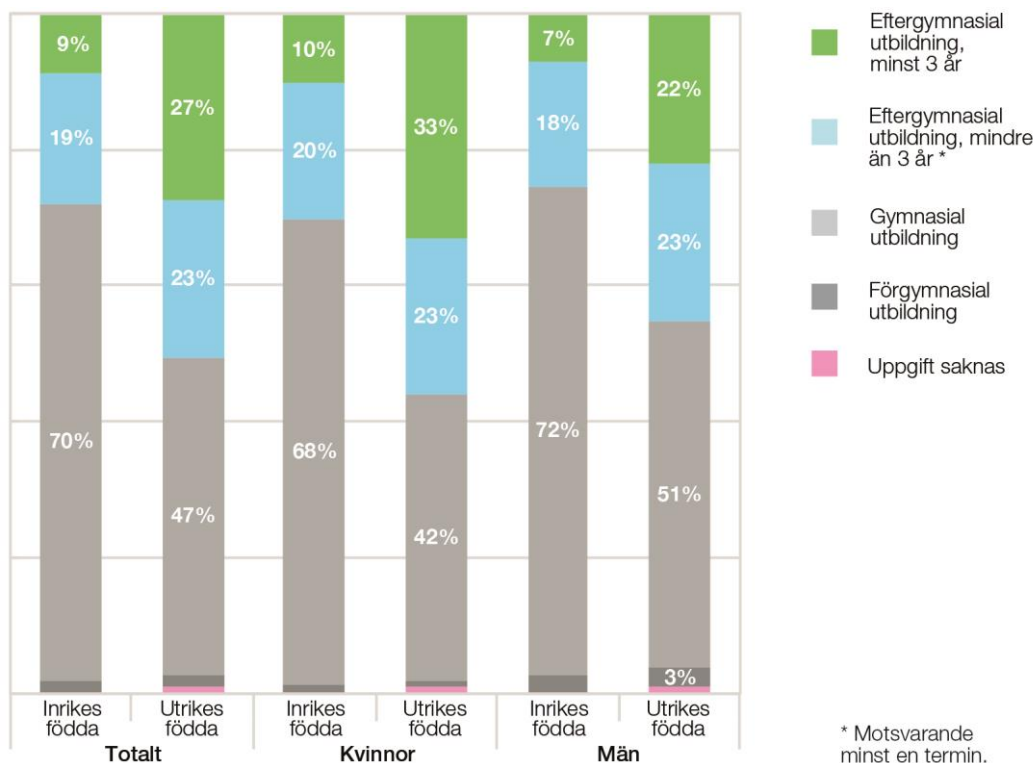
Det var även stora skillnader mellan antagna år 2014 vad gäller utrikes födda kvinnor och män. För utrikes födda kvinnor var andelen som hade en eftergymnasial utbildning på minst tre år 33 procent. För utrikes födda män var motsvarande andel 22 procent. För inrikes födda kvinnor var andelen som hade en eftergymnasial utbildning på minst tre år 10 procent. För inrikes födda män var motsvarande andel 7 procent.

Av antagna utrikes födda kvinnor var det 56 procent som hade *minst en termin* eftergymnasial utbildning. För utrikes födda män var motsvarande andel 45 procent.

Av antagna inrikes födda kvinnor var det 30 procent som hade *minst en termin* eftergymnasial utbildning. För inrikes födda män var motsvarande andel 25 procent.

Diagram YH/KY-14 Antagna efter utbildningsnivå och härkomst, utbildningsomgångar som startade 2014

Procentuell fördelning

Notera: Eftergymnasial utbildning omfattar även utländska utbildningar och utbildningar utanför högskolan.

Källor: Myndigheten för yrkeshögskolan och SCB.

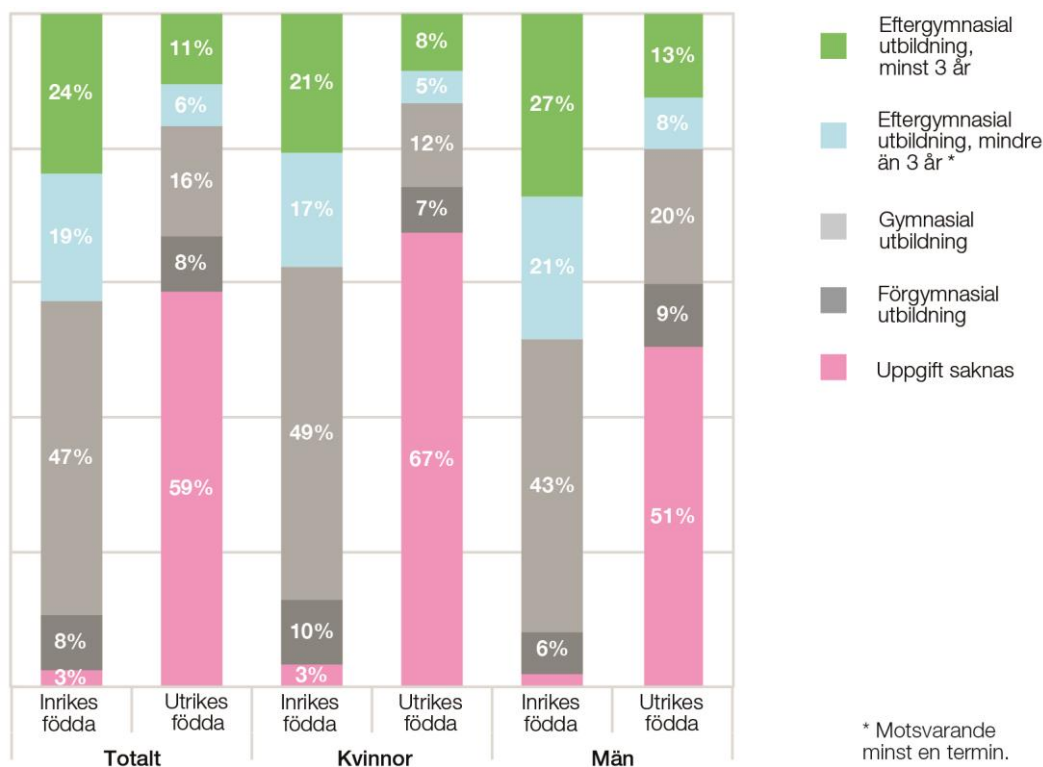
En högre andel antagna män än kvinnor har högutbildade föräldrar

Vad gäller föräldrarnas utbildningsnivå för antagna så är det endast meningsfullt att redovisa detta för inrikes födda eftersom uppgiften saknas för 6 av 10 utrikes födda. Myndigheten har valt att dela upp statistiken på inrikes och utrikes födda för att åtminstone kunna få en användbar redovisning för inrikes födda. Med föräldrarnas utbildningsnivå avses nivån på utbildningen för den förälder som hade den högsta avklarade utbildningen. Mätningen görs samma år som de antagna påbörjar YH/KY-utbildningen.

Föräldrarnas utbildningsnivå för inrikes födda antagna var högre för män än för kvinnor år 2014. Av männen var det 27 procent som hade minst en förälder med en eftergymnasial utbildning på minst tre år. Det var 48 procent av männen som hade minst en förälder med *minst* en termin eftergymnasial utbildning. För kvinnor var motsvarande andelar 21 procent respektive 38 procent. Notera att uppgift saknas för 2 procent av de inrikes födda männen och för 3 procent av de inrikes födda kvinnorna, vilket kan ha medfört att andelarna blivit något underskattade.

Diagram YH/KY-15 Antagna efter föräldrarnas utbildningsnivå och härkomst, utbildningsomgångar som startade 2014

Procentuell fördelning

Notera: Eftergymnasial utbildning omfattar även utländska utbildningar och utbildningar utanför högskolan.

Källor: Myndigheten för yrkeshögskolan och SCB.

1.6 Studerande

De viktigaste resultaten

- År 2015 var antalet studerande 46 400.
- Antalet studerande har ökat från år 2012 till år 2015.
- Det var en ojämn könsfördelning för studerande inom de sex största utbildningsområdena år 2015.
- Andelen kvinnor har ökat mycket inom utbildningsområdet Säkerhetstjänster från år 2012 till år 2015.

Om att mäta volym inom yrkeshögskolan

Notera att måttet *antal studerande* lämpar sig mindre bra för uppföljning av volymer under ett kalenderår. Detta eftersom det inte görs någon skillnad på hur stor del av året

som utbildningen pågått eller om utbildningen bedrivits på heltid eller deltid.

Måttet *antal utbetalda årsplatser* som redovisas i årsredovisningen är bättre lämpat för att mäta volymer.

Antalet studerande har ökat

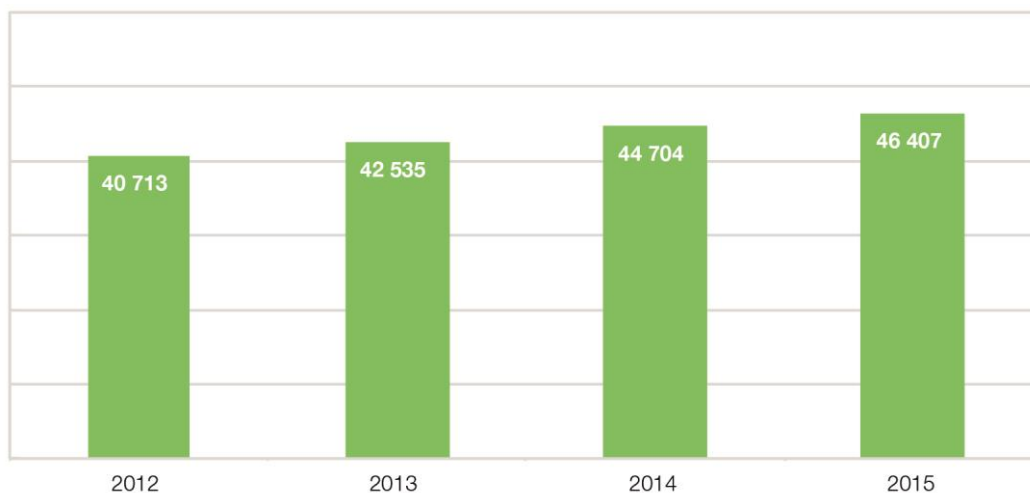
År 2015 var antalet studerande 46 400, varav 24 100 kvinnor och 22 300 män.

I jämförelse med år 2012 har antalet studerande ökat med 5 700 från 40 700, motsvarande 14 procent. Antalet studerande kvinnor har ökat med 3 200 från 20 900, motsvarande 15 procent. Antalet studerande män har ökat med 2 500 från 19 800, motsvarande 13 procent.

År 2015 var könsfördelningen för studerande 52 procent kvinnor och 48 procent män. I jämförelse med år 2012 har andelen män minskat marginellt.

Diagram YH/KY-16 Studerande 2012-2015

Antal

Data/IT och Samhällsbyggnad och byggteknik har ökat mest

Antalet studerande efter utbildningsområde korrelerar väl med antalet pågående utbildningsomgångar. Kapitel 1.3 Utbildningar beskriver utvecklingen av antalet pågående utbildningsomgångar efter utbildningsområde och därför är beskrivningen avseende utbildningsområdena i detta kapitel jämförelsevis kortfattad.

I jämförelse med år 2012 har antalet studerande ökat mest inom utbildningsområdet Data/IT som har ökat med 2 600 studerande. Därefter följer Hälso- och sjukvård samt socialt arbete som har ökat med 1 400 studerande och Samhällsbyggnad och byggteknik som har ökat med 1 200 studerande.

Antalet studerande har minskat mest inom området Ekonomi, administration och försäljning som har minskat med 500 studerande.

Området Data/IT har fått en ökad andel av alla studerande, från 10 procent år 2012 till 14 procent år 2015. Området Ekonomi, administration och försäljning har minskat mest i andel, från 29 procent till 25 procent av alla studerande.

Ojämn könsfördelning för studerande inom de sex största utbildningsområdena

Totalt sett var det en jämn könsfördelning för studerande år 2015 men inom de sex största utbildningsområdena var könsfördelningen ojämn. Inom Ekonomi, administration och försäljning, Hotell, restaurang och turism samt Hälso- och sjukvård samt socialt arbete var andelen kvinnor mellan 73 procent och 89 procent. Inom Samhällsbyggnad och byggt teknik, Data/IT samt Teknik och tillverkning var andelen män mellan 76 procent och 80 procent.

Andelen kvinnor har ökat mycket inom Säkerhetstjänster

Störst förändring av könsfördelningen för studerande har det varit inom utbildningsområdet Säkerhetstjänster. Där har andelen kvinnor ökat med 18 procentenheter, från 27 procent år 2012 till 45 procent år 2015. Detta är dock ett litet område som kan ha stora variationer i könsfördelningen över tid. Ett stort område som har fått en något mindre skev könsfördelning än tidigare är Data/IT. Där har andelen kvinnor ökat med 2 procentenheter, från 21 procent år 2012 till 23 procent år 2015.

Området Kultur, media och design har fått en mer ojämn könsfördelning än tidigare. Där har andelen män minskat med 10 procentenheter från 51 procent år 2012 till 41 procent år 2015. Inom området Transporttjänster har andelen kvinnor minskat med 9 procentenheter från 39 procent år 2012 till 30 procent år 2015.

1.7 Examinerade och examensgrad

De viktigaste resultaten

- På utbildningsomgångarna som avslutades under 2014 förväntas slutgiltigt antal examinerade bli 11 600.
- Antalet examinerade har påverkats mycket av tillfälliga satsningar.
- Utbildningsområdena Samhällsbyggnad och byggt teknik och Data/IT har haft de största ökningarna av antalet examinerade från år 2011 till år 2014.
- Det var en ojämn könsfördelning för examinerade inom de sex största utbildningsområdena år 2014.
- År 2014 var examensgraden 72 procent.

- Examensgraden har ökat från år 2011 till år 2014.
- Examensgraden skiljde sig mycket åt mellan utbildningsområdena år 2014.
- Examensgraden var mycket högre för kvinnor än för män år 2014.
- Examensgraden var mycket högre för inrikes födda än för utrikes födda år 2014.

Antalet examinerade och examensgrad för 2014 och 2015 är preliminärt

Anordnarna rapporterar in examinerade även efter avslutstidpunkten för utbildningsomgången, vilket framförallt beror på att en del studerande gör sena kompletteringar. Dessa ingår också i statistiken och orsakar en viss eftersläpning. Antalet examinerade och examensgrad för år 2014 och framförallt år 2015 är därför preliminärt.

För år 2015 redovisas endast skattningar av antalet examinerade och examensgrad totalt. När alla examinerade för avslutsåret 2015 blivit inrapporterade förväntas antalet examinerade bli mellan 13 000 och 13 100. Examensgraden förväntas bli mellan 73 och 74 procent. Examensgrad avser andel examinerade i procent av antagna.

Examinerade på utbildningsomgångar som avslutats under ett kalenderår

Antalet examinerade avser alla examinerade på utbildningsomgångar som avslutats under ett kalenderår. Notera att mätningen görs efter utbildningsomgångarnas start- och avslutsdatum och inte efter individernas start- och avslutsdatum. Personer som har gjort sena kompletteringar till examen räknas alltid till utbildningsomgångens slutdatum. Utbildningar som är mindre än ett år långa ingår inte eftersom de inte ger examen.

Antalet examinerade påverkas av antalet beviljade platser och examensgraden

Antalet examinerade under ett kalenderår påverkas framförallt av hur många utbildningsomgångar och platser som avslutades under kalenderåret. Detta gäller både totalt och för utbildningsområden. Utvecklingen av examensgraden påverkar också antalet examinerade men den har större påverkan på enskilda utbildningsområden. Framförallt påverkar examensgraden antalet examinerade inom små områden som kan ha stora variationer i examensgrad över tid. Examensgraden påverkas av fördelningen av antagna över områdenas olika utbildningsinriktningar och examensgraden kan skilja sig mycket åt mellan inriktningarna.

Examensgrad avser andel examinerade av antagna (registrerade studerande) på utbildningsomgångar som avslutats under ett kalenderår.

Drygt hälften av utbildningsomgångarna som avslutades 2014 hade beviljats 2012

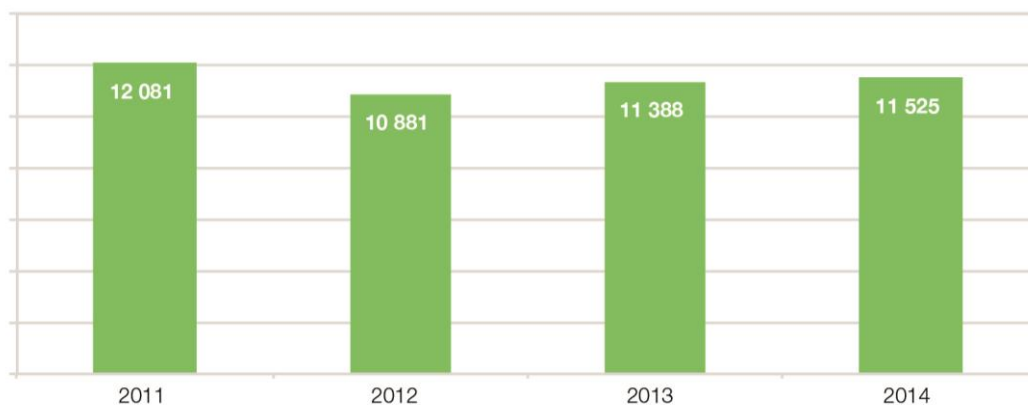
Av utbildningsomgångarna som avslutades med examen år 2014 hade 20 procent beviljats år 2013, 55 procent år 2012, 23 procent år 2011, samt 2 procent år 2010.

Antalet examinerade har påverkats mycket av tillfälliga satsningar

På utbildningsomgångarna som avslutades under 2014 är antalet inrapporterade examinerade hittills 11 500, varav 6 300 kvinnor och 5 200 män. Det förväntas dock tillkomma examinerade under 2016 som gjort sena kompletteringar. Slutgiltigt antal examinerade förväntas bli 11 600.

I jämförelse med år 2011 har antalet examinerade preliminärt minskat med 500 från 12 100, vilket motsvarar en minskning med 4 procent. Antalet examinerade kvinnor har minskat med 200 och antalet examinerade män har minskat med 300. År 2014 var könsfördelningen för examinerade 55 procent kvinnor och 45 procent män. I jämförelse med år 2011 har andelen män minskat marginellt.

Antalet examinerade var högre år 2011 än för något av åren 2012-2014, vilket enbart beror på att år 2011 hade ett tillskott av platser från två extrasatsningar.¹⁴

Diagram YH/KY-17 Examinerade 2011-2014*Antal*

Notera: För avslutsåret 2014 förväntas det tillkomma 20-40 examinerade under 2016 som gjort sena kompletteringar.

Samhällsbyggnad och byggteknik och Data/IT har ökat mest

År 2014 var det störst antal examinerade inom utbildningsområdena Ekonomi, administration och försäljning (3 400), Teknik och tillverkning (1 900) samt Hälso- och sjukvård samt socialt arbete (1 500). Dessa tre områden hade tillsammans 59 procent av alla examinerade.

I jämförelse med år 2011 har antalet examinerade ökat mest inom utbildningsområdena Samhällsbyggnad och byggteknik och Data/IT som har ökat med 400 respektive

¹⁴ År 2010 fick myndigheten i uppdrag att anordna en extra ansökningsomgång för att bevilja ytterligare utbildningar att bedrivas i Västra Götalandsregionen. Det beviljades 30 utbildningar med en utbildningsomgång vardera. Av dessa 30 omgångar avslutades 27 under 2011.

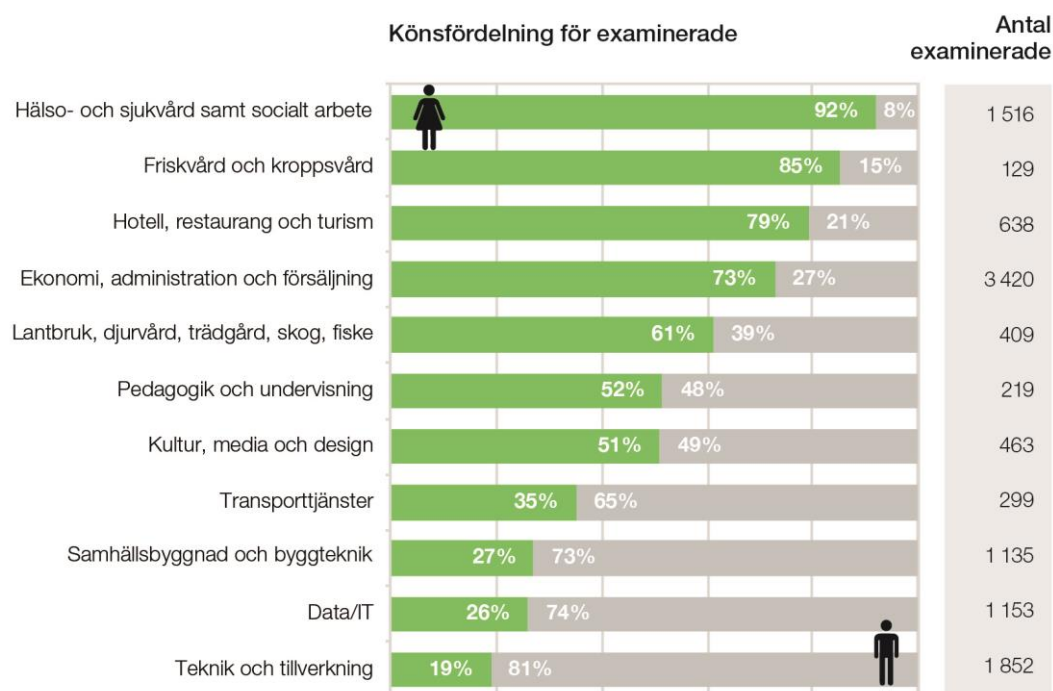
Vid en extrasatsning år 2009 för att möta lågkonjunkturen beviljades 55 utbildningar med en utbildningsomgång vardera. Av dessa 55 omgångar avslutades 42 under 2011.

300 examinerade. Antalet examinerade har minskat mest inom Transporttjänster och Kultur, media och design som vardera har minskat med 300 examinerade.

Ojämn könsfördelning för examinerade inom de sex största utbildningsområdena

Totalt sett var det en nästan jämn könsfördelning för examinerade år 2014 men inom de sex största utbildningsområdena var det en ojämn könsfördelning. Inom Ekonomi, administration och försäljning, Hotell, restaurang och turism samt Hälso- och sjukvård samt socialt arbete var andelen kvinnor mellan 73 procent och 92 procent. Inom Samhällsbyggnad och byggteknik, Data/IT samt Teknik och tillverkning var andelen män mellan 73 procent och 81 procent.

Diagram YH/KY-18 Antal examinerade efter utbildningsområde och procentuell könsfördelning 2014

Notera: Fem små utbildningsområden med vardera färre än 100 examinerade visas inte i diagrammet.

Examensgraden har ökat

År 2014 var examensgraden totalt 72 procent. För kvinnor var examensgraden 77 procent och för män 66 procent. I jämförelse med år 2011 har examensgraden totalt ökat med 3 procentenheter, för kvinnor med 4 procentenheter och för män med 2 procentenheter. Examensgraden har totalt sett ökat kontinuerligt 2011-2014.

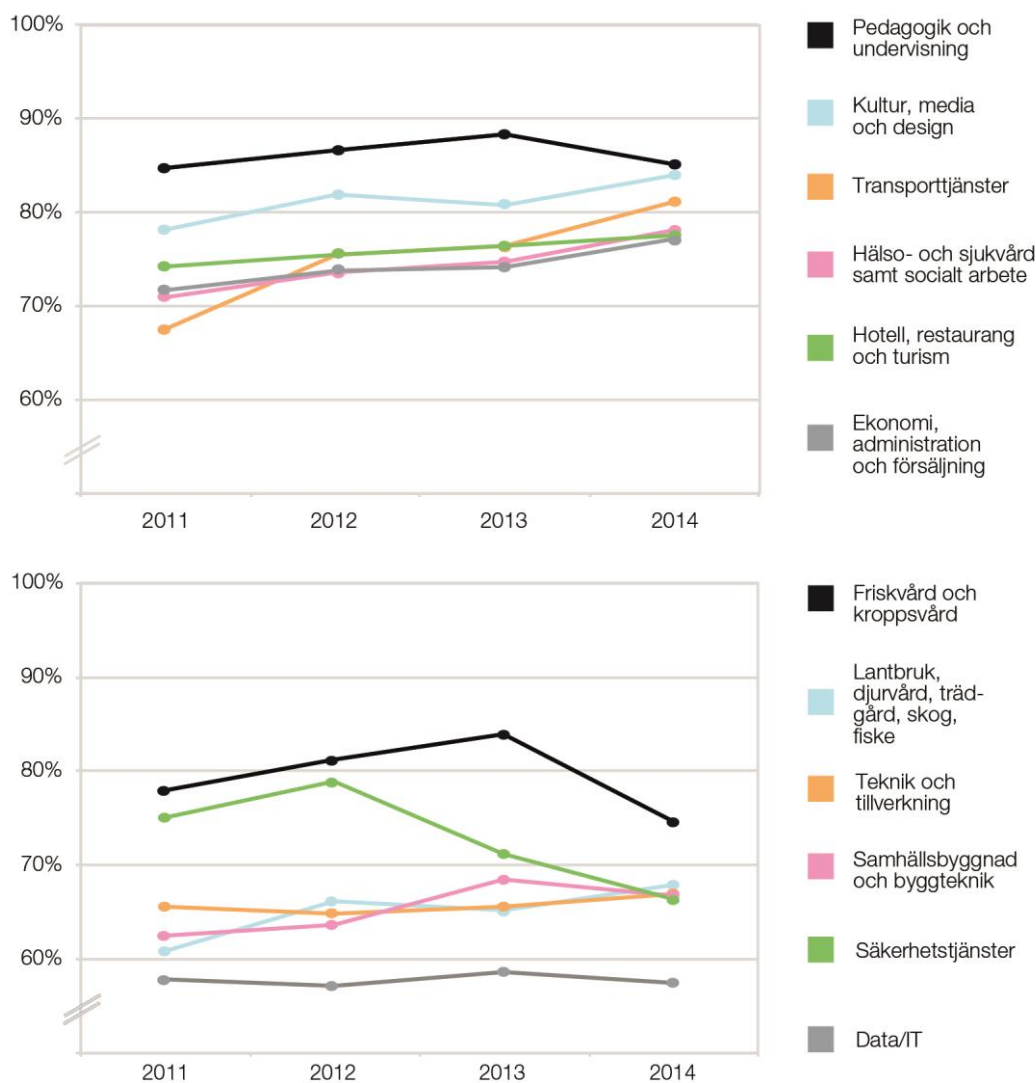
Examensgraden skiljde sig mycket åt mellan utbildningsområdena

Varje år 2011-2014 har examensgraden skiljt sig mycket åt mellan utbildningsområdena. Tre områden hade en examensgrad på över 80 procent år 2014. Det var Pedagogik och

undervisning (85 procent), Kultur, media och design (84 procent) samt Transporttjänster (81 procent).

Diagram YH/KY-19 Examensgrad efter utbildningsområde 2011-2014

Procent

Notera: Fyra små utbildningsområden visas inte i diagrammen. Dessa områden hade vardera färre än 100 antagna till minst ett av avslutsåren 2011 respektive 2014.

Data/IT hade en examensgrad på 57 procent år 2014, vilket var betydligt lägre än för övriga områden. Näst lägst examensgrad hade Säkerhetstjänster med 66 procent.

I jämförelse med år 2011 har examensgraden ökat mest inom området Transporttjänster som har haft en ökning med 14 procentenheter. Därefter följer Hälso- och sjukvård samt socialt arbete och Lantbruk, djurvård, trädgård, skog och fiske som vardera har haft en ökning med 7 procentenheter.

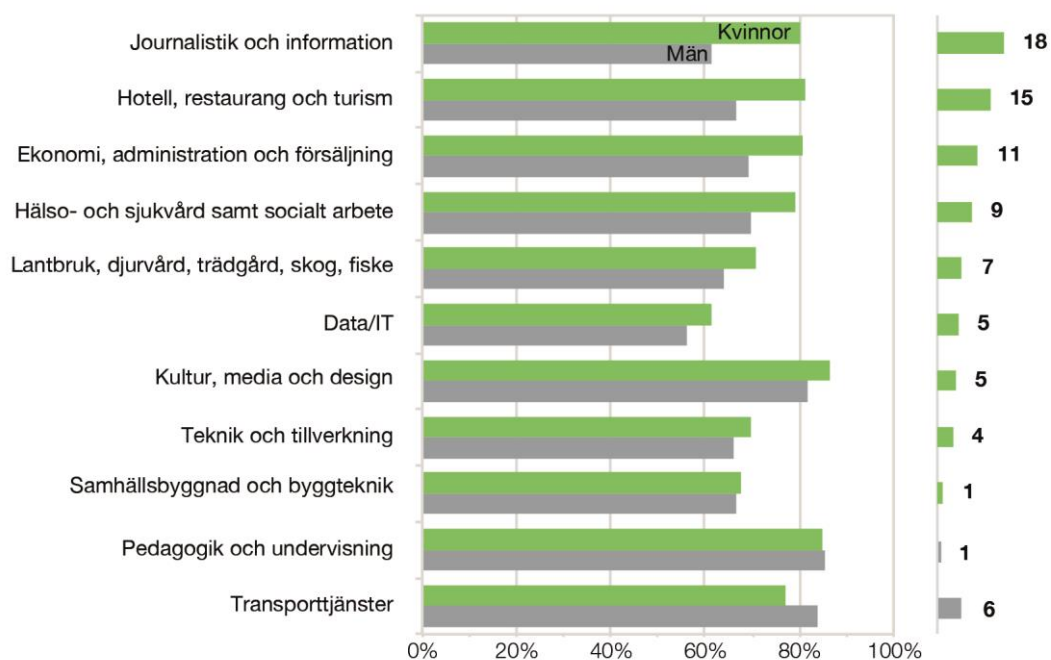
Det är endast tre områden som har haft en minskad examensgrad i jämförelse med år 2011. Det stora området Data/IT har haft en marginell minskning. Säkerhetstjänster har haft en minskning med 9 procentenheter och Friskvård och kroppsvård har haft en minskning med 3 procentenheter. De två sistnämnda är dock små områden som har haft stora variationer i examensgrad över tid.¹⁵

Examensgraden var mycket högre för kvinnor än för män

År 2014 var examensgraden 77 procent för kvinnor och 66 procent för män. Det var fyra utbildningsområden som hade en mycket högre examensgrad för kvinnor än för män. Det var de tre stora områdena Hotell, restaurang och turism, Ekonomi, administration och försäljning samt Hälso- och sjukvård samt socialt arbete. Det var också det lilla området Journalistik och information. För dessa områden var examensgraden mellan 9 och 18 procentenheter högre för kvinnor än för män.

Diagram YH/KY-20 Examensgrad efter utbildningsområde och kön 2014

Examensgrad i procent och skillnad mellan könen i procentenheter

Notera: Fem små utbildningsområden visas inte i diagrammet. Dessa områden hade vardera färre än 50 antagna av ena könet eller av bägge könen till avslutsåret 2014.

¹⁵ Jämförelserna är exklusive fyra små utbildningsområden. Dessa områden hade vardera färre än 100 antagna till minst ett av avslutsåren 2011 respektive 2014.

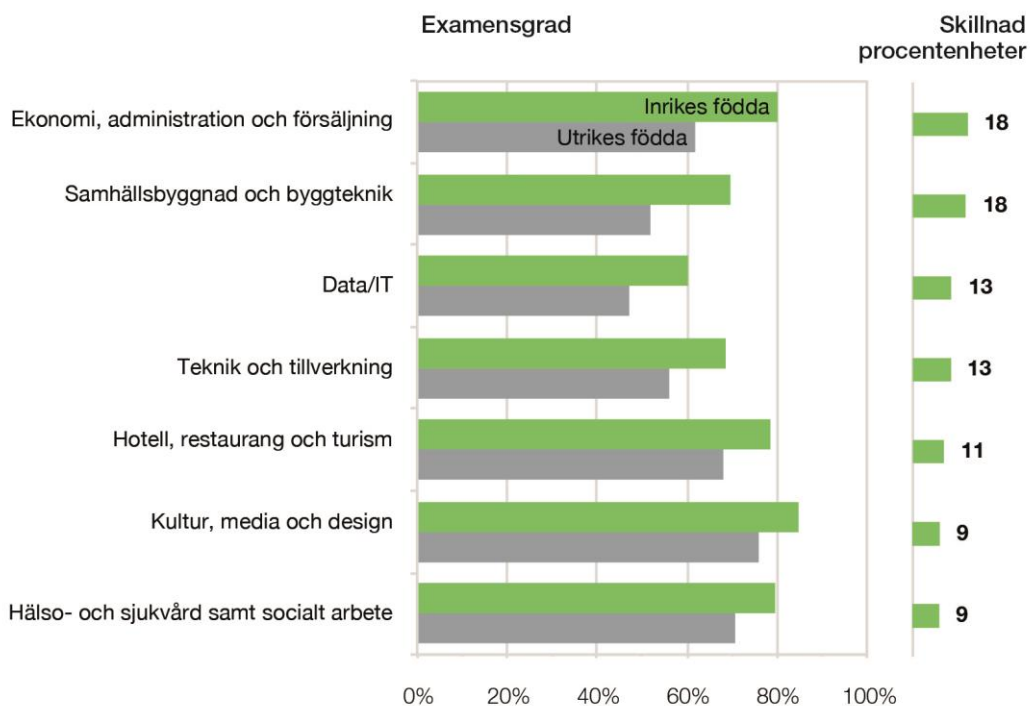
Det var endast två områden som hade en högre examensgrad för män än för kvinnor år 2014. För området Transporttjänster var examensgraden 6 procentenheter högre för män än för kvinnor. För området Pedagogik och undervisning var skillnaden marginell.¹⁶

Examensgraden var mycket högre för inrikes födda än för utrikes födda

År 2014 var examensgraden 74 procent för inrikes födda och 60 procent för utrikes födda. Examensgraden var mycket högre för inrikes födda än för utrikes födda inom de sex största utbildningsområdena. Inom Ekonomi, administration och försäljning respektive Samhällsbyggnad och byggt teknik var examensgraden 18 procentenheter högre för inrikes födda än för utrikes födda.

Diagram YH/KY-21 Examensgrad efter utbildningsområde och härkomst 2014

Examensgrad i procent och skillnad mellan inrikes/utrikes födda i procentenheter

Notera: Nio utbildningsområden visas inte i diagrammet. Dessa områden hade vardera färre än 50 utrikes födda antagna till avslutsåret 2014.

Källor: Myndigheten för yrkeshögskolan och SCB.

¹⁶ Jämförelsen är exklusive fem små utbildningsområden som vardera hade färre än 50 antagna av ena könet eller av bägge könen till avslutsåret 2014.

1.8 Sysselsättning

De viktigaste resultaten

- Fortsatt hög andel i arbete året efter examen – 89 %
- Överensstämmelsen minskade från 62 % till 58 %
- De allra flesta är nöjda med utbildningen – 87 %

Två sätt att följa upp utfall

Myndigheten för yrkeshögskolans mål är att bidra till att försörja arbetslivet med rätt kompetens i rätt tid. De utbildningar som myndigheten beviljar ska svara mot arbetsmarknadens behov av kvalificerad arbetskraft. Det är därför viktigt att på olika sätt följa upp hur det går för de studerande och om de etablerar sig på arbetsmarknaden efter avslutad utbildning.

Examinerades anknytning till arbetsmarknaden kan mätas på olika sätt. Myndigheten för yrkeshögskolan följer årligen upp de studerandes sysselsättning året efter avslutad utbildning via en enkät till de examinerade. Det huvudsakliga syftet med uppföljningen är att belysa hur stor andel som har ett arbete året efter examen och hur väl ett eventuellt arbete överensstämmer med utbildningen. I uppföljningen tillfrågas de examinerade om deras huvudsakliga sysselsättning vid undersökningstillfället.

Som ett komplement till uppföljningen av de studerandes sysselsättning har myndigheten vid ett antal tillfällen genomfört studier av examinerades anknytning till arbetsmarknaden baserat på registeruppgifter från Statistiska centralbyrån (SCB). I dessa studier har måttet etableringsstatus använts för att beskriva etableringen på arbetsmarknaden. Etableringsstatus anger en persons ställning på arbetsmarknaden under ett helt kalenderår och tar förutom sysselsättning även hänsyn till bland annat arbetsinkomst och förekomst av arbetslöshet. Det räcker således inte att ha ett arbete för att räknas som etablerad. Den senaste etableringsstudien visade att 65 procent av de som examinerades år 2010 från en KY- eller YH-utbildning hade en etablerad ställning¹⁷ på arbetsmarknaden år 2012. Etableringsstudien "Etablering på arbetsmarknaden 2012-Examinerade från KY/YH-utbildningar 2010"¹⁸ finns publicerad på myndighetens webbplats www.myh.se/Publikationer/.

Nedan redovisas övergripande resultat från den senaste uppföljningen av studerandes sysselsättning. Mer utförlig information och resultat finns i rapporten "Studerandes

¹⁷För att räknas som etablerad (etablerad ställning) skulle personen år 2012 ha en årlig arbetsinkomst på minst 209 100 kronor. Personen skulle vara sysselsatt i november månad och fick inte studerat, varit arbetslös eller i arbetsmarknadspolitiska åtgärder någon del av året.

¹⁸ Dnr MYH 2015/494

sysselsättning 2015 - YH-studerande som examinerades 2014"¹⁹ Även denna rapport finns publicerad på myndighetens webbplats.

1.8.1 Studerandes sysselsättning året efter examen

Om enkätstudien "Studerandes sysselsättning 2015"

- Statistiska centralbyrån (SCB) genomförde en enkätundersökning på uppdrag av myndigheten under hösten 2015. Den riktade sig till alla som examinerades från en YH-utbildning 2014.
- Populationen utgjordes efter borttagning av övertäckning (till exempel personer som flyttat utomlands) av 11 100 personer varav 6 500 personer besvarade enkäten. Det ger en svarsfrekvens på 59 procent.
- De värden som anges i rapporten har av SCB räknats upp till populationsnivå, vilket innebär att resultaten avser alla examinerade och inte endast de svarande. Eftersom det finns svarsbortfall är statistiken behäftad med viss osäkerhet. De redovisade procenttalen är skattningar och har ett 95-procentigt konfidensintervall, vilket innebär att det sanna värdet ligger inom ett visst intervall med 95-procents säkerhet.
- De allra minsta utbildningsområdena har för få examinerade för att kunna särredovisas.

Fortsatt hög andel i arbete året efter examen

En central indikator för att mäta om yrkeshögskoleutbildningar lyckas kompetensförsörja arbetslivet är andelen examinerade som året efter sin utbildning har arbete som huvudsaklig sysselsättning. Andelen examinerade som uppgav att de hade ett arbete året efter sin examen fortsatte att vara hög. Den har legat högt och stabil över tid trots den konjunkturedgång som skedde under 2008-2009. Av de examinerade 2014 hade 89 procent arbete som huvudsaklig sysselsättning hösten 2015, varav 85 procent var anställda och 4 procent var egenföretagare

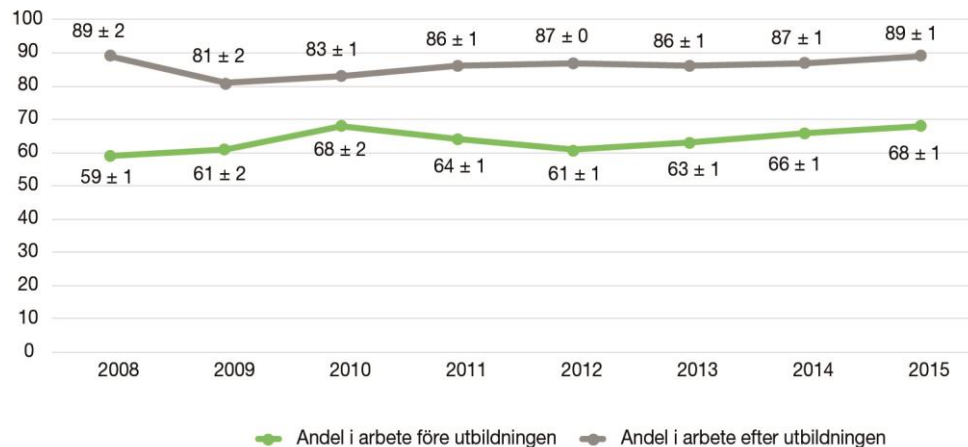
6 procent av de examinerade 2014 var hösten 2015 arbetssökande eller deltog i någon arbetsmarknadspolitiskt åtgärd medan 3 procent hade fortsatt att studera. Dessa andelar har i stort sett legat på samma nivåer sedan 2009.

Sju av tio som examinerades 2014 hade arbete redan innan de påbörjade sin utbildning vilket är i nivå med föregående år. Generellt har kvinnor i högre grad än männen haft ett arbete före utbildningen över tid. Efter utbildningen är könskillnaderna utjämnade.

¹⁹ Dnr MYH 2015/658

Diagram YH/KY-22 Arbete före och efter examen per uppföljningsår

(avser examinerade året före)

Anges i andel med skattat 95 % konfidensintervall

Källa: Myndigheten för yrkeshögskolan och SCB

Vissa skillnader mellan utbildningsområdena gällande andel i arbete

Andel examinerade i arbete året efter examen varierade mellan utbildningsområdena. Det är emellertid viktigt att beakta problematiken med att jämföra utbildningsområden med varandra, då de har olika förutsättningar. De kan till exempel inrymma olika utbildningsinriktningar och genomföras i olika regioner som i sin tur kan ha olika förutsättningar. Gör man ändå en generell jämförelse visar det sig att utbildningar inom Hälso- och sjukvård samt socialt arbete, Ekonomi, administration och försäljning, Pedagogik och undervisning samt Samhällsbyggnad och byggt teknik i hög grad ledde till att de som examinerades 2014 hade ett arbete hösten 2015. Inom Data/IT, Kultur, media och design samt Teknik och tillverkning var det däremot en lägre andel som hade ett arbete jämfört med det totala resultatet från samtliga utbildningsområden. Det är bara inom utbildningsområdet Kultur, media och design som det framträder skillnader mellan könen. En högre andel män hade ett arbete jämfört med kvinnorna.

Överensstämmelse mellan utbildning och arbete minskade

Den andra centrala indikatorn för att mäta om yrkeshögskolans utbildningar lyckas försörja arbetslivet med rätt kompetens är andelen examinerade som året efter examen har ett arbete som överensstämmer med utbildningen.

Av de examinerade 2014 som hade ett arbete året efter sin examen uppgav 58 procent att deras arbete helt eller till största delen överensstämde med utbildningen, vilket var något lägre än förra året. Andelen som uppgav att deras arbete överensstämde till viss del ökade istället något, vilket i sin tur medför att andelen som uppgav att arbetet åtminstone överensstämde till viss del var densamma som tidigare år. Den andel, som

uppgav att deras arbete inte alls överensstämde med utbildningen, var i stort sett densamma som med tidigare år.

Att notera är att 2014-års resultat har reviderats efter ett upptäckt kodningsfel i datafilen. Det innebär att den nedgång som aviserades 2014 inte ägde rum utan den skedde 2015 istället.

Tabell YH/KY-1 Överensstämmelse mellan arbete och utbildning²⁰
(av de examinerade som uppgett att de hade ett arbete)
Anges i andel med skattat 95 % konfidensintervall

	2011	2012	2013	2014	2015
Överensstämmer helt eller till största delen	50 ± 1	62 ± 1	62 ± 1	62 ± 1	58 ± 1
Överensstämmer till viss del	37 ± 1	27 ± 1	26 ± 1	26 ± 1	29 ± 1
Överensstämmer inte alls	12 ± 2	11 ± 0	12 ± 1	13 ± 1	13 ± 1

Källa: Myndigheten för yrkeshögskolan och SCB

Av de examinerade som svarade att deras arbete bara överensstämde till viss del med utbildningen uppgav drygt hälften att deras arbete ändå överensstämde till 55 procent eller mer. Dessa resultat visar på att även de, som svarade att arbetet endast överensstämde till viss del, hade arbeten som på något sätt låg inom samma område som utbildningen. Närmare 30 procent uppgav att arbetet överensstämde i omfattningen 75 procent eller mer och 18 procent uppgav att arbetet endast överensstämde i omfattningen av 1-34 procent. Exempelvis kan det vara så att vissa arbetsuppgifter överensstämmer med utbildningen medan andra uppgifter inte gör det.

De som svarat att arbetet inte alls överensstämde med deras utbildning uppgav precis som tidigare år att det var svårt att överhuvudtaget få ett arbete, att de saknar den erfarenhet som krävs för att få arbetet och att det är svårt att få ett arbete där de vill bo som huvudsakliga orsaker. Männen har i högre grad än kvinnorna uppgett att de saknar den erfarenhet som krävs för att få arbete samt att det är svårt att få ett arbete överhuvudtaget som orsak till att arbetet inte överensstämmer med utbildningen.

Minskning av arbetets överensstämmelse med utbildningen inom flera av utbildningsområdena

Totalt sett har andelen examinerade som uppgett att de hade ett arbete som överensstämde helt eller till största delen med utbildningen minskat från 2014. Det beror dels på att utbildningsområden som tidigare legat lågt fortfarande gör det, dels på att ytterligare utbildningsområden har fått ett försämrat resultat.

²⁰ Att notera är att 2014-års resultat har reviderats efter ett upptäckt kodningsfel i datafilen. Det innebär att den nedgång som aviserades 2014 inte ägde rum utan den skedde 2015 istället.

Inom Hälso- och sjukvård samt socialt arbete, Pedagogik och undervisning samt Transporttjänster uppgår en högre andel examinerade att deras arbete överensstämmer helt eller till största delen med utbildningen jämfört med det totala resultatet för samtliga utbildningsområden. Det omvända gäller inom Teknik och tillverkning.

Vissa variationer framträder också mellan könen inom de olika utbildningsområdena. Inom Ekonomi, administration och försäljning är det en högre andel kvinnor än män som hade ett arbete som överensstämmer helt eller till största delen med deras utbildning. Det motsatta gäller inom Kultur, media och design samt Transporttjänster.

**Tabell YH/KY-2 Arbete som överensstämde helt eller till största delen 2015
per utbildningsområde och kön
(av de examinerade som uppgett att de hade arbete)*
Anges i andel med skattat 95 % konfidensintervall**

	Totalt	Kvinnor 	Män 	Signifikant skillnad mellan könen (Kvinnor jämfört med män)
Data/IT	53 ± 3	51 ± 6	57 ± 4	
Ekonomi, administration och försäljning	59 ± 2	61 ± 2	53 ± 4	▲
Hotell, restaurang och turism	53 ± 4	52 ± 4	59 ± 9	
Hälso- och sjukvård samt socialt arbete	66 ± 2	67 ± 2	59 ± 8	
Kultur, media och design	52 ± 5	41 ± 7	65 ± 8	▼
Lantbruk, djurvård, trädgård, skog och fiske	62 ± 4	62 ± 5	63 ± 7	
Pedagogik och undervisning	75 ± 5	73 ± 7	77 ± 8	
Samhällsbyggnad och byggt teknik	54 ± 3	50 ± 4	56 ± 3	
Teknik och tillverkning	52 ± 2	46 ± 4	53 ± 3	
Transporttjänster	75 ± 4	57 ± 7	83 ± 5	▼
Totalt	58 ± 1	59 ± 1	57 ± 1	

* Pilarna indikerar signifikanta skillnader. De uppåtvända pilarna visar en positiv skillnad jämfört med resultatet för det motsatta könet. Det motsatta gäller de nedåtgående pilarna.

Notera: Det är endast större utbildningsområden med minst 100 examinerade i undersökningen som redovisas i tabellen.

Källa: Myndigheten för yrkeshögskolan och SCB

I tabellen framgår det också att andelen kvinnor som hade ett arbete som helt eller till största delen överensstämmer med deras utbildning är högre inom Hälso- och sjukvård samt socialt arbete och inom Pedagogik och undervisning jämfört med resultatet för kvinnorna totalt sett. Det omvända gäller inom Hotell, restaurang och turism, Kultur, media och design, Samhällsbyggnad och byggt teknik samt inom Teknik och tillverkning.

Likaså framgår det att andelen män som hade ett arbete som överensstämmer helt eller till största delen är högre inom Pedagogik och undervisning och inom Transporttjänster jämfört med det totala resultatet för männen.

Slår man istället ihop de två svarsalternativen *överensstämmer helt eller till största delen* med *överensstämmer till viss del* (överensstämmer åtminstone till viss del), så uppger 9 av 10 att deras arbete åtminstone överensstämmer till viss del med deras utbildning. Det finns inga skillnader mellan könen, åldersgrupperna eller härkomst. Det finns inte heller några större skillnader mellan de olika utbildningsområdena och det totala resultatet för samtliga utbildningsområden med undantag för Hälso- och sjukvård samt socialt arbete där andelen är högre.

Majoriteten är nöjd med utbildningen

Närmare 9 av 10 examinerade uppger att de är nöjda med sin utbildning som helhet vilket är detsamma som 2014. Inom Hotell, restaurang och turism samt inom Hälso- och sjukvård samt socialt arbete är de examinerade i högre grad nöjda jämfört med det totala resultatet. Det omvända gäller inom Teknik och tillverkning.

Många faktorer påverkar resultaten

Variationerna i resultatet mellan olika grupper, utbildningsområden och regioner kan bero på många olika saker. Bland annat påverkas resultaten sannolikt av konjunkturella förändringar i ekonomin, de examinerades geografiska rörlighet och förekomst av säsongsarbete inom vissa branscher.

Konjunktursvängningar kan påverka efterfrågan nationellt och regionalt. Utvecklingen i ekonomin generellt och specifikt inom olika branscher och regioner spelar sannolikt roll för såväl andel i arbete som andel vars arbete överensstämmer med utbildningen.

Utbildningarnas resultat påverkas sannolikt av om de ska tillgodose ett nationellt eller ett regionalt kompetensbehov. Vissa av utbildningarna är avsedda att kompetensförsörja hela landet och examinerade från dessa utbildningar finns troligen kvar i studielänet i mindre utsträckning efter att de har tagit examen i jämförelse med utbildningar som är avsedda att kompetensförsörja ett regionalt behov. En tidigare studie²¹ som Myndigheten för yrkeshögskolan gjorde 2011 visade dock att nästan 60 procent av de examinerade bodde i studieregionen²² såväl före som efter utbildningen. Personliga skäl spelar roll för hur villiga de examinerade är att flytta till en annan del av landet där efterfrågan på kompetensen finns. Detta skulle kunna vara en del i förklaringen till att andelen examinerade inom vissa utbildningsområden och län i lägre omfattning har ett arbete som

²¹ Myndigheten för yrkeshögskolan "Analyser av utbildningar och studeranden med fokus på - Flyttmönster hos examinerade före och efter Ky-utbildning" Dnr: YH 2011/759
<https://www.myh.se/Publikationer/Analyser-av-utbildningar-och-studeranden-med-fokus-pa1/>

²² Studien utgick från lokala arbetsmarknadsregioner.

överensstämmer med den utbildning de genomfört. En del utbildningar är dock avsedda att tillgodose kompetensbehovet i regionen och där kan det antas att de examinerade i större utsträckning kan stanna kvar och få arbete i regionen.

Säsongsarbete kan inom vissa områden vara orsaken till en lägre grad av överensstämmelse mellan utbildning och arbete för examinerade i arbete. Mättidpunkten för undersökningen (hösten) kanske gör att resultaten underskattas något inom exempelvis Hotell, restaurang och turism. När mätningen görs har till exempel sommarsäsongen avtagit och vintersäsongen ännu inte påbörjats i full utsträckning.

Utöver de ovan nämnda faktorerna finns en svårighet i frågeställningen i enkäten till de examinerade kring arbetets överensstämmelse med den utbildning de genomfört. Myndigheten vet inte hur de svarande uppfattar frågan och inte heller hur de tolkar innebörden i ordet överensstämmelse eller dess svarsalternativ. Svarar de till exempel på huruvida deras nuvarande arbete överensstämmer med det innehåll de fick lära sig under utbildningen eller svarar de på om deras nuvarande arbete överensstämmer med den yrkesroll de utbildat sig mot eller svarar de på hur mycket av deras arbetstid som omfattas av det de lärt sig på sin utbildning. Det är dessutom oklart hur de svarande uppskattar eller definierar sin omfattning det vill säga vad är överensstämmer helt eller till största delen, överensstämmer till viss del eller överensstämmer inte alls i de svarandes perspektiv. Hur fyller de till exempel i om de endast arbetar 50 procent men i den yrkesroll de utbildats sig mot?

I och med dessa svårigheter så kommer myndigheten att arbeta med att skapa en ny frågeställning alternativt förtydliga den tidigare frågeställningen under våren 2016 för att till 2016-års undersökning kunna få fram en tydligare frågeställning som på ett bättre sätt svarar på det myndigheten avser att mäta.

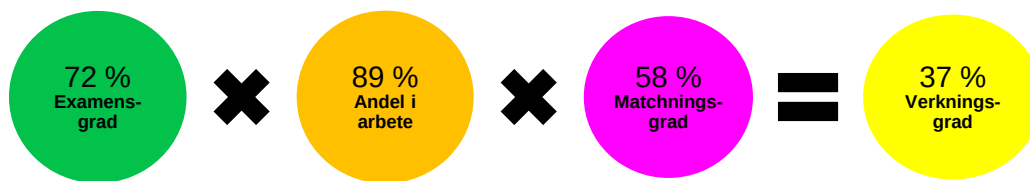
Myndigheten har under våren 2016 analyserat två av utbildningsområdena ytterligare då de under längre tid haft ett lägre resultat än övriga. Det är Data/IT och Teknik och tillverkning. Likaså har en analys av Samhällsbyggnad och byggteknik gjorts på grund av en sjunkande överensstämmelse det senaste året mellan det arbete den examinerade hade och den utbildning de genomgått. Resultatet från dessa analyser presenteras i avsnitt 1.8.3 - 1.8.5.

1.8.2 Ytterligare en variant av resultatmått – resultat utifrån antagna, inte enbart utifrån examinerade

I studien Studerandes sysselsättning och Etableringsstudien mäter man resultatet utifrån de som examinerats från YH- och KY-utbildningar. Man kan också tänka sig att det är intressant att se till hur resultatet blir för alla som antas till en utbildning om man utgår från att alla ska borde ta examen från den utbildning de genomgår. I det fallet kan man

kombinera alla tre mått; examensgrad, andel i arbete och "matchningsgraden"²³ för att få relationen mellan antalet examinerade med arbeten som överensstämmer helt eller till största delen med utbildningen och antalet antagna. Det kallas för verkningsgrad för de antagna.

Verkningsgraden redovisas för det år som uppföljningen av sysselsättningen gjordes. Man utgår från examensgraden²⁴ ett visst år och resultatet från sysselsättningsstudien året därpå. I bilden nedan visas beräkningen för verkningsgraden för antagna 2015 utifrån de tre måtten som nämnts ovan.

Verkningsgraden för de antagna 2015 var 37 procent, vilket i stort sett är nivå med tidigare år, se bild nedan.

Alla tre måtten påverkar var för sig verkningsgraden, men om man vill öka verkningsgraden måste man se till alla tre måtten. Att öka examensgraden räcker inte ensamt för att öka verkningsgraden utan även matchningsgraden måste öka.

Det är dock viktigt att notera att verkningsgraden är ett mått som bygger på snäva antaganden, vilket framförallt gäller matchningsgraden. Därför handlar verkningsgraden inte om yrkeshögskolans måluppfyllelse, det vill säga om utbildningsformen lyckas förse arbetslivet med kvalificerad arbetskraft utan den visar snarare på hur väl kompetensförsörjningen överensstämmer med arbetslivets beställning av kompetens av utbildningsanordnare vid den tidpunkt då ett utbildningskoncept skulle tas fram.

Sannolikt har också åtminstone en del av de antagna som inte avslutat utbildningen med examen ändå kunnat bidra till att minska kompetensbristen inom relevanta områden då de tillgodogjort sig delar av utbildningen. Verkningsgraden underskattas därför sannolikt något om man skulle se till hur yrkeshögskolan totalt bidrar till kompetensförsörjningen.

Det är sannolikt att även matchningsgraden underskattas till viss del. Även de examinerade som hade arbeten som inte alls överensstämde med utbildningen

²³ Matchningsgraden = Överensstämmer helt eller till största delen av de examinerade som ingick i sysselsättningsstudien.

²⁴ Examensgrad = Antal examinerade/antal antagna

tillgodosåg ett kompetensbehov på arbetsmarknaden. Om deras kvalifikationer inte varit värdefulla, skulle de inte fått något arbete alls. De bidrar till arbetsmarknadens kompetensförsörjning, även om det är inom ett annat område än det som utbildningen var inriktad mot.

1.8.3 Fördjupad analys inom utbildningsområdet Data/IT

Analysen av utbildningsområdet Data/IT avser resultat från uppföljningsåren 2012-2015 och hade utgångspunkt i att söka eventuella mönster och svar på varför resultaten över tid har legat lägre i utbildningsområdet jämfört med andra utbildningsområden.

Analysen utgår från ett bredare perspektiv och ambitionen var att se till flera olika delar för att sedan väga samman de fakta och resultat som fanns för att skapa en helhetsbild – så långt det var möjligt. De delar som ingår i analysen är: resultat från den årliga sysselsättningsstudien²⁵ som följer upp de examinerades resultat året efter deras examen, resultat från tillsyner och kvalitetsgranskningar, studerandeenkäter som görs i samband med tillsyn, studerandeklagomål, förkunskaper samt tidigare studier inom det aktuella utbildningsområdet.

Analysen avgränsas till de utbildningsinriktningar som har avvikande resultat. Med *avvikande resultat* menas låga resultat avseende samtliga parametrar; *examensgrad, andel i arbete året efter examen och andel i arbete som helt eller till största delen överensstämmer med utbildningen*. Inom de avvikande inriktningarna har data på mikrodatanivå (faktiskt svarande) analyserats på en utbildningsinriktningsnivå som motsvarar ett mellanting mellan SUN4 och SUN5²⁶ och utbildningarna har grupperats i någon form av kluster.

Viktigt att notera i sammanhanget är att det kan finnas fler utbildningar inom de utpekade inriktningarna som kan ha låga resultat på någon av parametrarna. De är dock inte med i de mer ingående analyser då de inte har ett sammanlagt lägre resultat på de tre ovan nämnda parametrarna. Det kan även finnas utbildningar med höga resultat och som inte heller lyfts fram då analysen fokuseras på avvikande resultat med den innebörd som specificerats i stycket ovan.

Alla data och resultat kan inte förklaras statistiskt utan är mer av kvalitativ karaktär och är som tidigare nämnts, en sammanvägning av olika delar och en del av förklaringarna är mönster som skymtar fram.

²⁵ Myndigheten för yrkeshögskolan, Studerandes sysselsättning (årliga rapporter).

²⁶ SUN är en standard för klassificering av enskilda utbildningar samtidigt som den utgör ett system för aggregering av utbildningar till större grupper. SUN beslutas av Statistiska centralbyrån (SCB) och används i såväl centrala register för officiell statistik som vid specialundersökningar. Den svenska klassificeringen är anpassad till den internationella standarden för klassificering av utbildningar vilket underlättar användningen av den nationella statistiken i internationella sammanhang. För mer information om SUN se www.scb.se

Examensgraden har över tid varit låg och orsaken till avbrutna studier handlar främst om orsaker kopplade till utbildningen

Utbildningsområdet har under en längre tid haft lägre resultat än andra utbildningsområden både när det gäller examensgraden och andelen examinerade som har ett arbete året efter deras examen. Däremot har andelen som haft ett arbete som överensstämmer helt eller till största delen legat högre i jämförelse med resultatet för samtliga utbildningsområden under flera år. Andelen har dock sjunkit det sista året.

Inom Data/IT studerade närmare 6 400 på någon utbildning som avslutades under 2011-2014. Av dessa var cirka 80 procent män. 63 procent var 29 år eller yngre. Under 2011-2014 examinerades 58 procent varav 61 procent kvinnor och 57 procent män. Examensgraden inom Data/IT är lägre jämfört med det totala resultatet för samtliga utbildningsområden där examensgraden var 70 procent under samma tidsperiod.

I studien "Studie om examensgraden för yrkeshögskoleutbildningar inom området Data/IT"²⁷ nämns att orsakerna till att en person väljer att avbryta sina studier kan vara många och situationen ofta är komplex, men att det fanns några huvudsakliga kategorier av påverkande faktorer;

- utbildningen i sig, det vill säga hur den utformas och genomförs,
- arbetsmarknadsrelaterade och ekonomiska faktorer, till exempel att de studerande får ett arbete som matchar utbildningen redan innan de tar examen, men också om svårigheter att klara sig på studiemedel,
- sociala faktorer som exempelvis mobbing, socialt utanförskap, familjesituationen eller sjukdom.

Den bild som framträder i studien är att det främst handlar om orsaker som är kopplade till utbildningen i sig till exempel svåra kurser och kursmoment, bristande kunskaper, bristande stöd, för mycket självstudier, okunniga lärare, oorganiserad struktur med mera.

Andelen examinerade som har arbete året efter examen har över tid varit låg

I myndighetens årliga uppföljning av de examinerades sysselsättning året efter deras examen²⁸ kan man under de senaste två åren se en ökad andel som har ett arbete innan de påbörjade sin utbildning både inom utbildningsområdet Data/IT och totalt sett för samtliga utbildningsområden. Däremot skiljer sig utvecklingen för andelen i arbete efter utbildningen. Inom Data/IT är det en lägre andel som har ett arbete efter utbildningen de senaste två åren (sett till punktskattningen utan hänsyn till konfidensintervallet), vilket skiljer sig mot utvecklingen totalt sett för samtliga utbildningsområden där andelen i arbete efter examen ligger kvar på i stort sett samma nivå. Tendensen inom Data/IT är att

²⁷ Faugert & Co Utvärdering AB (2014) "Studie om examensgraden för yrkeshögskoleutbildningar inom området Data/IT" Studien har publicerats på myh.se.

²⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan, Studerandes sysselsättning (årliga rapporter).

en högre andel har arbete när de påbörjar utbildningen medan en lägre andel än tidigare har arbete efter utbildningen. Det innebär att utfallet av utbildningen minskat då "gapet"²⁹ mellan andelen i arbete före och efter krympt de senaste åren medan resultatet för samtliga utbildningsområden i stort sett är detsamma över åren.

Under uppföljningsåren 2012-2015 varierade andelen examinerade som hade ett arbete året efter deras examen mellan 77-82 procent, vilket är lägre jämfört med resultatet för samtliga utbildningsområden som legat på 86-89 procent under samma tidsperiod. Det går inte att se några skillnader mellan könen vare sig inom Data/IT eller för resultatet för samtliga utbildningsområden. Inte heller mellan inrikes- och utrikesfödda inom Data/IT med undantag för det senaste året då inrikes födda i högre grad hade ett arbete efter examen.

Andelen examinerade som har ett arbete som överensstämmer helt eller till största delen med utbildningen de genomfört har minskat de senaste två åren

När det gäller överensstämmelsen mellan de examinerades arbete och den utbildning de genomfört, så har andelen som haft ett arbete som överensstämmer helt eller till största delen legat högre inom utbildningsområdet Data/IT än inom resultatet för samtliga utbildningsområden under 2012-2013. Under de senaste två åren har däremot andelen sjunkit inom Data/IT och de tidigare skillnaderna i resultaten mellan Data/IT och resultatet för samtliga utbildningsområden har utjämnats. Det finns inga skillnader mellan kön, åldersgrupper och härkomst vad det gäller andelen som har ett arbete som överensstämmer helt eller till största delen med utbildningen inom Data/IT i 2014- eller 2015 års uppföljningar.

De främsta orsakerna till varför de examinerade inte hade ett arbete som överensstämde alls med deras utbildning inom utbildningsområdet Data/IT och som de uppgav i enkäten som ligger till grund för den årliga sysselsättningsstudien var att det var svårt att få ett arbete överhuvudtaget (47 %) och att de saknar den erfarenhet som krävs (40 %). Därefter kom orsaken *annat* som 16 procent hade uppgett. Resultatet för samtliga utbildningsområden är likartade men inte med samma höga andelar. Kommentarererna på svarsalternativet *annat* har analyserats i en fördjupningsstudie³⁰ som gjorts av myndigheten tidigare. Kommentarererna rörde främst arbetsgivare och arbetsmarknad och flera påpekade att det var svårt att få ett arbete då arbetsgivarna endast tar in de "bästa" inom branschen eller de med mer utbildning.

²⁹ Skillnaden i procentenheter mellan arbete före och arbete efter utbildningen.

³⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan "Vad är skälet till att arbetet inte överensstämmer med utbildningen" Dnr: YH 2014/1127

Bäst betyg i studerandeenkäterna i samband med tillsyn ger de studerande faktorer som härrör till LIA, men det finns stora skillnader

I de studerandeenkäter som gjordes i samband med tillsynerna inom Data/IT under 2013-2015 ger de studerande generellt ett genomsnittligt betyg på 3,0 på en 6-gradig skala på frågor som handlar om arbetslivets engagemang i utbildningen. Utbildningar inom mobil programmering, applikationsutveckling och spel får något högre betyg avseende arbetslivets engagemang. Denna typ av utbildningar får också högre betyg avseende de studerandes syn på sina egna chanser att få arbete eller driva eget företag inom området.

De genomsnittliga betygen inom området Data/IT avseende LIA är 4,5 sett till alla utbildningar. Här finns dock stora skillnader. Utbildningar som finns på mindre orter har lägre betyg på LIA och de frågor som handlar om framtidsutsikter. De studerande uttrycker ofta påtaglig oro för att inte få en LIA-plats. Även på de utbildningar där betygen avseende LIA ligger högt, skriver många i de fria kommentarsfälten om bristande stöd för att söka LIA-plats. Studerande som inte haft LIA uttrycker också en oro för att de inte ska få någon LIA-plats främst på grund av att företagen inte känner till utbildningen och att det är så många studerande i klassen så att platserna riskerar att inte räcka till.

Två av fyra utbildningsinriktningar inom Data/IT utmärker sig med lägre resultat, båda med systemvetenskaplig inriktning

Inom Data/IT finns fyra utbildningsinriktningar (kategoriserade efter SUN4);

- **481a** *Systemvetenskap,*
- **481x** *Annan utbildning inom datavetenskap och systemvetenskap,*
- **482z** *Datoranvändning och,*
- **489z** *Data övrig/ospecificerad utbildning.*

Flest studerande hade utbildningsinriktningen 481a när det gällde utbildningar som avslutades 2011-2014. 66 procent studerade inom inriktningarna 481a och 481x under perioden varav 60 procent inom 481a och 6 procent inom 481x. Inom 482z och 489z var andelen 11 procent respektive 22 procent.

Två utbildningsinriktningar, *481a och 481x*, utmärkte sig avvikande jämfört med de övriga när det gällde resultaten. Båda avsåg någon form av *systemvetenskaplig inriktning*.

Inom 481a – utbildningar inom systemvetenskap finns 13 inriktningar varav *tre* med avvikande resultat. Dessa är *programmerare inom mobil, systemutvecklare och webbutvecklare*. Inom inriktningen programmerare - mobil - är det utbildningar mot mobila applikationer, mobilspelsprogrammerare och programmerare som utmärker sig mer negativt än övriga inriktningar. Inom inriktningen systemutvecklare är det utbildningar som systemutvecklare med någon specialisering som utmärker sig. Inom inriktningen

webbutvecklare är det utbildningar mot webbutvecklare och webbutvecklare med specialisering som har avvikande resultat jämfört med resterande utbildningar inom inriktningen. Inom 481x har en inriktning avvikande resultat och det är projektledare mot IT.

När dessa utbildningar granskas var för sig går det inte att se några skillnader när det gäller bakgrundsfaktorer såsom kön, ålder och härkomst. Det beror bland annat på att det är för få svarande för att dra slutsatser då många utbildningar är så specifika att det bara finns en enda utbildning. I sammanhanget ska beaktas att det inte finns några skillnader i resultatet för hela utbildningsområdet Data/IT mellan ovan nämnda bakgrundsfaktorer med undantag för härkomst.

Myndigheten har genomfört ett fåtal regelbundna tillsyner av utbildningar inom 481a och 481x under de aktuella åren. Kritiken har handlat om *utbildningarnas genomförande*, till exempel att utbildare inte haft rätt kompetens, eller att kursplanerna är felaktigt utformade. Det finns dock inget som tyder på att utbildningarna inom 481a och 481x oftare kritiserats i samband med tillsyn än utbildningar inom utbildningsområdets övriga inriktningar. I tillsynerna har man funnit *fel som återkommer i flera utbildningar hos en och samma utbildningsanordnare*. Ett exempel är en utbildningsanordnare som upprepade gånger fått kritik eftersom kursplanerna är felaktigt utformade, ett annat är en utbildningsanordnare som systematiskt anger för högt antal timmar lärar-/handledarledd tid i utbildningsplanerna.

Ett fåtal kvalitetsgranskningar har genomförts av utbildningar inom 481a och 481x. De rekommendationer som har getts har främst handlat om *kvalitetssäkring* och om *ledningsgruppens sammansättning och effektivitet*, för granskningsområdet LIA också om *utbildningsanordnarens samverkan med arbetslivet*. Under 2014 och 2015 har enskilda områden granskats och granskningarna har därför delvis olika fokus, vilket gör det svårt att säga något generellt om resultatet.

Den ekonomiska granskningen består i att myndigheten stämmer av rekvisitioner av statsbidrag mot studiedokumentationen – det vill säga avklarade kurser. Möjligen kan man säga att utbildningarna inom 481a och 481x oftare än andra utbildningar utsätts för ekonomisk granskning, nästan alltid med *återkrav av statsbidrag* som följd.

Det som är gemensamt för den kritik och de rekommendationer som getts i samband med granskningarna är att det ofta handlar om sådant som på ett eller annat sätt anknyter till *ledningsgruppens arbete*, exempel är kvalitetssäkring av utbildningen och de beslut ledningsgruppen ska fatta. Ett litet antal utbildningsanordnare ansvarar för utbildningarna inom 481x, och när man jämför dessa med andra utbildningsanordnare kan man möjligen spåra en tendens att de oftare får kritik/rekommendationer och att de oftare utsätts för ekonomisk granskning med återkrav.

När det gäller resultat från studerandeenkäter som genomförts under regelbunden tillsyn 2013 avseende utbildningar till systemutvecklare med specialisering, visar underlaget att de studerande upplever att *arbetslivsanknytningen är svag och att stödet inför att söka en LIA-plats varit mycket svagt*. I de fria kommentarerna anges också att *tillgången på LIA-platser brister* på dessa utbildningar samt att de studerande *inte upplever att de har tillräckliga kunskaper för att genomföra en LIA inom området*. En annan bild som framträder är att de studerande ofta anger att *utbildningar inom system- och programvaruutveckling både är för djupa och grunda till sitt innehåll på en och samma gång beroende på om den studerande har erfarenhet från programmering eller inte*. Det skulle kunna tyda på att det för en studerande med förkunskaper inom programmering inte bedöms vara relevant att genomgå en längre utbildning avseende en specifik programinriktning, medan samma utbildning blir svår att genomföra för en studerande utan programmeringserfarenhet.

Inom utbildningsområdet Data/IT har sedan 2012 krav publicerats kopplat till utbildningar inom olika programmeringsspråk. Kraven har sett lite olika ut över tid, men har bestått av att relevanta teoretiska och praktiska förkunskaper i matematik och/eller programmering krävts för dessa utbildningar. En granskning av de förkunskapskrav som ställts visar att majoriteten av dessa utbildningar ställt krav på antingen matematik eller programmering. I övrigt skiftar kraven markant. Bland de utbildningar som visat på lägre resultat på samtliga parametrar finns både utbildningar som ställer höga krav på förkunskaper, till exempel tre års yrkeserfarenhet från relevant bransch kombinerat med kunskaper i svenska och engelska samt de som inte ställer några krav på förkunskaper alls. Vid en jämförelse med utbildningar som visat på ett bättre resultat inom området kan man se att det i denna grupp är färre som saknar förkunskapskrav på antingen matematik eller programmering jämfört med gruppen med sämre resultat. Sammantaget är det dock svårt att dra några tydliga slutsatser utifrån de utbildningar som ingått i urvalet.

Fortsatt stark efterfrågan på arbetsmarknaden men kompetenskraven är generellt mycket höga

När det gäller arbetsmarknaden inom området har IT- och telekomsektorn, inklusive verksamheter med högt IT-innehåll utanför IT- och telekombranschen, fortsatt mycket stor kompetensbrist. Den sammanfattande bedömningen är att efterfrågan på kompetens är minst lika stark nu som 2012. Efterfrågan på breda grupper som mjukvaru-/ systemutvecklare, IT-arkitekter och projektledare är fortsatt mycket stark, men de kompetenser som har den starkast växande efterfrågan finns inom informations-/IT-säkerhet och användbarhet. Kraven på kompetens med eftergymnasial utbildning är generellt mycket höga.³¹

³¹ IT & Telekomföretagen (2015) "Akut och strukturell kompetensbrist i IT- och telekomsektorn"

I rapporten ges en del åtgärdsförslag, bland annat att större satsningar på yrkeshögskoleutbildning bör göras, och att de utbildningar som har oförändrat stor efterfrågan ska kunna förlängas automatiskt. Det som går att utläsa är att support, infrastrukturutveckling, IT, spelutveckling, test, testledning samt systemförvaltning efterfrågas från yrkeshögskolan.³²

I Svenskt Näringslivs senaste rekryteringsenkät framkommer att IT & Telekomföretagen är den medlemsorganisation som i högst utsträckning har krav på högskole-/universitetsutbildning. 23 procent anger att man efterfrågar kompetens från yrkeshögskolan samtidigt som de bland branschföretagen ligger lägst (16 %) när det gäller att ha efterfrågat medarbetare utan särskild utbildning eller med yrkesprogram på gymnasial nivå. 75 procent av branschföretagen uppger att de försökt rekrytera medarbetare det senaste halvåret.³³

Reflektioner och slutsatser i korthet:

- Många små nischade utbildningar.
- Inga skillnader i bakgrundsfaktorer kan utläsas på grund av för få studerande på enskilda utbildningar som i sig är för små för att dra slutsatser utifrån.
- Avbrutna studier beror främst på utbildningen i sig, det vill säga hur den utformas och genomförs samt på arbetsmarknadsrelaterade och ekonomiska faktorer. En liten del beror på sociala faktorer.
- Systemvetenskapliga inriktningar (481a och 481x) har avvikande resultat.
- Tre av 13 inriktningar inom 481a har avvikande resultat. Dessa är programmerare inom mobil, systemutvecklare och webbutvecklare.
- Inom 481x har en inriktning avvikande resultat – projektledare mot IT.
- I tillsynerna har kritik lagts mot utbildningarnas genomförande och det har framstått en bild där återkommande fel i flera utbildningar finns hos samma utbildningsanordnare.
- Rekommendationerna i kvalitetsgranskningarna handlar främst om kvalitetssäkring av utbildningarna.
- Det är generellt vanligt att ekonomisk granskning leder till återkrav, observationen avseende Data/IT är möjligen att ekonomisk granskning är vanligt inom området.
- Studerande uppger brister i arbetslivsanknytning, stöd inför sökande av LIA-plats, tillgång på LIA-platser, bristande kunskaper för att klara av att genomföra LIA, innehållet i vissa utbildningsinriktningar.

³² IT & Telekomföretagen (2015) "Akut och strukturell kompetensbrist i IT- och telekomsektorn"

³³ Svenskt Näringsliv (2016) "Rekryteringsenkäten 2016 – När teknikutveckling och digitalisering förändrar jobben"

- Förekunskapskraven på antingen matematik eller programmering tycks i större omfattning saknas bland de utbildningar som har sämre resultat jämfört med den grupp som har bättre resultat (iaktta försiktighet med att dra en tydlig slutsats då urvalet är litet).
- Fortsatt hög efterfrågan av kompetens på arbetsmarknaden vilket torde indikera att arbetsmarknadsfaktorer inte orsakat de låga resultaten för utbildningsområdet utan att det tyder på andra orsaker.

Sammantaget kan man säga att utbildningens genomförande har en framträdande roll från flera olika källor i analysen ur flera aspekter, dels för fullföljandet av utbildningen, dels för kvaliteten under utbildningstiden. Likaså finns indikation till att vissa utbildningsanordnare återkommande utmärker sig negativt avseende kritik i samband med granskning och studerandeklagomål.

De två utbildningsinriktningarna som utmärkte sig med lägre resultat än övriga tillhör båda utbildningar mot systemvetenskap. En fundering som uppstod var hur arbetsgivare ser på YH-utbildningar mot systemvetenskap. Vilka utbildningar föredrar arbetsgivare då systemvetenskapliga utbildningar även finns inom högskolan? Kan det vara så att arbetsgivare tror att de examinerade har en tidigare grundkunskap inom området? Tror och/eller hoppas arbetsgivare att de studerande har med sig tidigare erfarenhet från Data/IT innan de påbörjar den systemvetenskapliga utbildningen inom yrkeshögskolan (YH) och att utbildningen skulle nyscha dem mer? I så fall skulle det i sig kunna förklara varför flera av de examinerade som inte hade arbete uppgav att de inte hade tillräckligt med erfarenhet för att få arbete inom området. Det är många yngre som läser inom Data/IT och det skulle av naturliga skäl kunna förklara varför de i så fall inte har en erfarenhet sedan tidigare med sig in i utbildningen. Vissa medlemmar i ledningsgrupper har uttryckt att de önskat att de examinerade hade tidigare kunskaper för att ha en bredare bas och en god kännedom inom området.

De flesta utbildningsplatserna finns i storstadslänen även om det finns några på andra orter i landet. Antalet tomma platser finns främst i storstäderna och frågan är om utbildningsanordnarna ansökt om för mycket platser som i sin tur beviljats i förhållande till antalet intresserade potentiella sökande? Är antalet platser och utbildningar rätt dimensionerade? Kan det vara så att YH-platserna i storstadslänen konkurrerar med högskolans platser? Vilka platser är i så fall mest eftertraktade i den potentielle studerandes ögon och vilken utbildningsform är mest efterfrågad av arbetslivet?

Data/IT är ett utbildningsområde som påverkas av yttre faktorer och vissa faktorer kan påverka utvecklingen väldigt snabbt. Till exempel påverkas utvecklingen av Iphone, Ipad, Android programmeringsspråken för mobila enheter och en programmerare inom ett visst programmeringsspråk kan vara helt "ute" från den ena dagen till den andra om det sker en stor förändring. Digitaliseringen i samhället påverkar i sin tur efterfrågan av olika

yrkeskunniga. Blandas behovet av yrkeskunniga inom flera branscher samman mer idag då digitaliseringen sker över branschernas gränser till exempel teknik och tillverkning, hälso- och sjukvård med mera? Tar det för lång tid från att utbildningar planeras, ansöks om att få bedrivas och beviljas till att de påbörjas och de examinerade kommer ut i arbete? Har omvärlden hunnit förändra sina krav på arbetskraft under den tiden?

1.8.4 Fördjupad analys inom utbildningsområdet Teknik och tillverkning

Analysen inom utbildningsområdet Teknik och tillverkning avser resultat från uppföljningsåren 2012-2015. Utgångspunkten var att söka eventuella mönster och svar på varför området under en längre tid haft lägre resultat än andra utbildningsområden både när det gäller andelen examinerade, andelen examinerade som har ett arbete året efter examen och arbetets överensstämmelse. Viss variation finns mellan de olika åren och mellan de olika utbildningsinriktningarna men generellt syns en negativ utveckling de senaste två uppföljningsåren (2014 och 2015).

Tillvägagångssättet har varit detsamma som i analysen av utbildningsområdet Data/IT. Analysen utgår från ett bredare perspektiv och ambitionen har varit att se till flera olika delar för att väga samman de fakta och resultat som fanns för att så långt som möjligt försöka skapa en helhetsbild, se avsnitt 1.8.3 för mer detaljerad beskrivning.

Alla data och resultat kan inte förklaras statistiskt utan är mer av kvalitativ karaktär och är som tidigare nämnts, en sammanvägning av olika delar där en del av förklaringarna är mönster som skymtar fram.

Mångfacetterat utbildningsområde med många unga studerande

Utbildningsområdet Teknik och tillverkning är mångfacetterat. Förenklat kan det beskrivas som ett område bestående av automation, eldistribution, energiproduktion, konstruktion, process, produktion, svets, tillverkning och underhåll. Utbildningsområdet inrymmer 23 utbildningsinriktningar (kategoriserade efter SUN4)³⁴

Inom Teknik och tillverkning studerade drygt 11 300 på någon utbildning som avslutades under åren 2011-2014. Av dessa var cirka 81 procent män och 19 procent kvinnor, 78 procent var 29 år eller yngre. De flesta, 88 procent, studerade på en utbildning i bunden form medan 12 procent studerade på distansutbildningar inom området under den aktuella perioden.

³⁴ SUN är en standard för klassificering av enskilda utbildningar samtidigt som den utgör ett system för aggregering av utbildningar till större grupper. SUN beslutas av Statistiska centralbyrån (SCB) och används i såväl centrala register för officiell statistik som vid specialundersökningar. Den svenska klassificeringen är anpassad till den internationella standarden för klassificering av utbildningar vilket underlättar användningen av den nationella statistiken i internationella sammanhang. För mer information om SUN se www.scb.se

Examensgraden är lägre inom Teknik och tillverkning jämfört med den totala examensgraden för samtliga utbildningsområden

Examensgraden inom Teknik och tillverkning har legat under den totala examensgraden över en längre tid. Under 2011-2014 examinerades cirka 66 procent av de studerande varav 70 procent var kvinnor och 65 procent män. Examensgraden inom Teknik och tillverkning är något lägre jämfört med resultatet för samtliga utbildningsområden som legat på 70 procent under samma tidsperiod. Några positiva undantag finns. Det är inom utbildningsinriktningarna 523x, 525c, 526x, 541c, 541e, 542c, 542d, 544x, 549z. För att veta vilka utbildningsinriktningarna är i klartext, se tabell 3 framåt i rapporten.

Examensgraden för könen varierar inom de olika inriktningarna. I tolv av inriktningarna har kvinnor en högre examensgrad, i åtta inriktningar är det männen som har en högre examensgrad och inom de resterande tre ligger examensgraden i stort sett lika för könen.

Det har inte gjorts någon studie om examensgraden inom Teknik och tillverkning, men i studien "Studie om examensgraden för yrkeshögskoleutbildningar inom området Data/IT"³⁵ nämns att orsakerna till att en person väljer att avbryta sina studier kan vara många och situationen ofta är komplex, men att det fanns några huvudsakliga kategorier av påverkande faktorer. Med största sannolikhet gäller dessa faktorer även för detta område. De huvudsakliga faktorerna som enligt studien påverkar huruvida en studerande väljer att avbryta sina studier är;

- utbildningen i sig, det vill säga hur den utformas och genomförs,
- arbetsmarknadsrelaterade och ekonomiska faktorer, till exempel att de studerande får ett arbete som matchar utbildningen redan innan de tar examen, men också om svårigheter att klara sig på studiemedel,
- sociala faktorer som exempelvis mobbing, socialt utanförskap, familjesituationen eller sjukdom.

Den bild som framträder i studien är att det främst handlar om orsaker som är kopplade till utbildningen i sig till exempel svåra kurser och kursmoment, bristande kunskaper, bristande stöd, för mycket självstudier, okunniga lärare, oorganiserad struktur med mera.

Andelen examinerade i arbete är lägre jämfört med andra områden

I myndighetens årliga uppföljning av de examinerades sysselsättning året efter deras examen³⁶ framgår det att andelen examinerade inom Teknik och tillverkning i lägre grad hade ett arbete före utbildningen jämfört med resultatet för samtliga utbildningsområden. Däremot är andelen i arbete efter utbildningen i nivå med det totala resultatet för samtliga utbildningsområden mellan 2011-2013. Därefter är resultatet inom Teknik och tillverkning

³⁵ Faugert & Co Utvärdering AB (2014) "Studie om examensgraden för yrkeshögskoleutbildningar inom området Data/IT" Studien har publicerats på myh.se.

³⁶ Myndigheten för yrkeshögskolan, Studerandes sysselsättning (årliga rapporter).

lägre jämfört med det totala resultatet för samtliga utbildningsområden trots att andelen i arbete året efter examen ökat inom Teknik och tillverkning det senaste året.

Det går inte att se några skillnader mellan könen när det gäller andelen examinerade i arbete året efter deras examen vare sig inom utbildningsområdet Teknik och tillverkning eller för resultatet för samtliga utbildningsområden. Däremot framgår det att andelen som har ett arbete året efter examen är högre än det totala resultatet för samtliga utbildningsområden i åldersgruppen 25-29 år både i 2014- och 2015-års uppföljningar. Det omvända gäller för åldersgruppen 40 år eller äldre samt för utrikes födda i 2015-års uppföljning.

När det gäller studieregionernas- och storstadslänens resultat framgår det att det inte finns några skillnader i resultatet för Teknik och tillverkning i de enskilda studieregionerna³⁷ jämfört med resultatet för samtliga utbildningar i landet varken 2014 eller 2015. Däremot framgår det att Skåne län har en högre andel examinerade inom Teknik och tillverkning som har ett arbete jämfört med det totala resultatet för samtliga utbildningar i landet.

Andelen examinerade som har ett arbete som överensstämmer helt eller till största delen med utbildningen de genomgått har sjunkit de senaste två åren

När det gäller överensstämmelsen mellan de examinerades arbete och utbildningen de genomfört framgår det att andelen som har ett arbete som överensstämmer helt eller till största delen legat på samma nivå för Teknik och tillverkning som för resultatet för samtliga utbildningsområden mellan 2011-2013. Därefter skiljer det sig och Teknik och tillverkning har en lägre andel i arbete.

Det finns inga skillnader mellan könen inom utbildningsområdet Teknik och tillverkning vad gäller andelen som har ett arbete som överensstämmer helt eller till största delen med den utbildning de genomfört i 2014- eller 2015 års uppföljningar. Däremot är andelen lägre i åldersgruppen 40 år eller äldre i 2015-års uppföljning. Det är en skillnad mot det totala resultatet där det är den yngsta åldersgruppen, 24 år eller yngre som i lägre grad har ett arbete som överensstämmer helt eller till största delen med den genomförda utbildningen båda uppföljningsåren.

Utrikes födda har i lägre grad ett arbete som överensstämmer helt eller till största delen både inom utbildningsområdet Teknik och tillverkning och inom det totala resultatet för samtliga utbildningsområden.

Det finns inga skillnader mellan studieregionerna vare sig inom Teknik och tillverkning eller inom resultatet för samtliga utbildningar. Däremot har Västra Götalands län en lägre

³⁷ Regionerna delas in utifrån NUTS (Nomenclatur des Unités Territoriales Statistiques) som är EU:s hierarkiska regionindelning och som används inom EU för statistikredovisning. Här redovisas regionerna efter indelning i NUTS2 där Sverige delas in i de tre regionerna; Östra Sverige, Södra Sverige och Norra Sverige. För mer information om NUTS, se www.SCB.se

andel examinerade som har ett arbete som överensstämmer helt eller till största delen med utbildningen jämfört med det totala resultatet för samtliga utbildningar.

Svårt att få ett arbete överhuvudtaget och att de examinerade saknar erfarenhet var de främsta orsakerna till att arbetet inte alls överensstämde

De främsta orsakerna till varför de examinerade inte hade ett arbete som överensstämde alls med deras utbildning inom utbildningsområdet Teknik och tillverkning och som de själva uppgav i enkäten som ligger till grund för den årliga sysselsättningsstudien, var att det var svårt att få ett arbete överhuvudtaget (45 %) och att de saknar den erfarenhet som krävs (44 %) och att det var svårt att få ett arbete där de ville bo (30 %). Därefter kom orsaken *annat* som 20 procent hade uppgett. Resultatet för samtliga utbildningsområden är likartade men inte med samma höga andelar.

Kommentarerna på svarsalternativet *annat* har analyserats av myndigheten tidigare och där framkom det att kommentarerna inom utbildningsområdet främst rörde arbetsgivare och arbetsmarknad och att kommentarerna främst handlade om att arbetsgivarna krävde mer arbetslivserfarenhet sedan tidigare av de arbetssökande för att de skulle bli anställda³⁸.

Några typiska citat från kommentarerna är:

"Inte tillräcklig arbetslivserfarenhet för att kvalificera för jobb utbildningen har med att göra."

"Företag sätter höga krav på erfarenhet. Ex minst 3 år arbetserfarenhet inom yrket. Det är svårt att få en chans."

"Svårt att få arbete utan erfarenhet inom området i konkurrens med unga som har lägre löneanspråk".

De studerande ger generellt positiva omdömen om LIA men det finns även kritik

Studerandeenkäterna som gjordes i samband med tillsyn under 2013-2015 inom utbildningsområdet visar att studerande generellt har mer positiva omdömen om LIA än hur de uppfattar arbetslivets engagemang. I många fall anger de studerande att LIA:n fungerat väl, men att de kunskapsmässigt inte varit rustade att ta ansvar för de uppgifter man tilldelats. Påfallande många studerande skriver i de fria kommentarsfälten om bristande lärarkompetens, att utbildningen inte ger tillräckliga kunskaper och att många beskriver bristande ordning i den dagliga ledningen. Generellt ges omdömena om kvalitetsäkning av utbildningarna ett lågt betyg – i genomsnitt 2,7 på en 6-gradig skala.

De fria kommentarerna pekar ut vissa utbildningar hos specifika utbildningsanordnare som bristfälliga och illa skötta. Kritiken i övrigt handlar om att de studerande inte uppfattar

³⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan "Vad är skälet till att arbetet inte överensstämmer med utbildningen" Dnr: YH 2014/1127

att kursinnehållet är adekvat eller att man skummar för mycket. Det gäller särskilt inom el och energi. Utbildningar inom drift och underhåll kritiserar tillgången till LIA-platser.

Få kvalitetsgranskningar

Under 2014 – 2015 genomfördes nitton kvalitetsgranskningar avseende LIA inom utbildningsområdet Teknik och tillverkning. Under 2015 genomfördes ytterligare 16 kvalitetsgranskningar inom Teknik och tillverkning, med anledning av att sysselsättningsrapporten 2015³⁹ visade på låg examensgrad och lägre andel i arbete året efter examen jämfört med övriga utbildningsområden. I dessa granskningar var fokus på ledningsgruppens arbete. Både i granskningarna avseende LIA och avseende ledningsgruppens arbete handlade huvuddelen av rekommendationerna om kvalitetssäkring av utbildningen.

Eftersom antalet granskningar är litet, är det inte möjligt att avgöra om utbildningsområdet i detta avseende skiljer sig från övriga utbildningsområden. Det är heller inte möjligt att säga något om resultatet i förhållande till de utbildningsinriktningar som diskuteras i kommande avsnitt, eftersom det bara finns enstaka granskningar inom varje inriktning.

Många utbildningsinriktningar inom Teknik och tillverkning och närmare hälften utmärker sig med lägre resultat

Inom Teknik och tillverkning finns 23 utbildningsinriktningar (kategoriserade efter SUN4)⁴⁰ varav 11 utmärker sig med avvikande resultat, det vill säga låga resultat på både andel i arbete och andel examinerade som har ett arbete som överensstämmer helt eller till största delen. Dessa är fetmarkerade och kursiverade i tabellen, se tabell 3. Fem av dessa har även låg examensgrad.

³⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan "Studerandes Sysselsättning 2015" Dnr: MYH 2015/658

⁴⁰ SUN är en standard för klassificering av enskilda utbildningar samtidigt som den utgör ett system för aggregering av utbildningar till större grupper. SUN beslutas av Statistiska centralbyrån (SCB) och används i såväl centrala register för officiell statistik som vid specialundersökningar. Den svenska klassificeringen är anpassad till den internationella standarden för klassificering av utbildningar vilket underlättar användningen av den nationella statistiken i internationella sammanhang. För mer information om SUN se www.scb.se

Tabell YH/KY-3 Utbildningsinriktningar (SUN4) inom Teknik och tillverkning

SUN4	Utbildning
521c	<i>Industri och verkstadsteknik</i>
521x	Annan utbildning i maskinteknik och verkstadsteknik
522c	Elektrisk installation och elmekanik
522d	<i>Energi /Drift- och underhåll</i>
522x	Annan utbildning i energi- och elektroteknik
523c	<i>Elektronik-, tele- och datatekniskt arbete</i>
523d	<i>Automation /Styr- och reglerteknik</i>
523x	Annan utbildning i elektronik, datateknik och automation
524d	<i>Processindustriteknik</i>
525c	<i>Fordonsteknik</i>
525d	<i>Fartygsteknik och flygplansteknik</i>
526x	<i>Annan utbildning i industriell ekonomi och organisation</i>
529x	Annan utbildning inom teknik och teknisk industri
541c	Tillverkning/hantering av livsmedel, allmän utbildning
541e	Bageri och konditori
541x	<i>Annan utbildning i tillverkning/hantering av livsmedel</i>
542c	Tillverkning av textilier och konfektion
542d	Sko- och läderarbete
543c	<i>Trätekniskt arbete</i>
543d	Pappersmasse- och papperstillverkning
543f	Tillverkning av plast och gummiprodukter
544x	<i>Annan utbildning inom berg- och mineralteknik</i>
549z	Tillverkning, övrig/ospecificerad inriktning

Källa: Myndigheten för yrkeshögskolan

Flest studerande fanns inom utbildningsinriktningarna 521c – Industri- och verkstadsteknik och 522d – Energi/Drift- och underhåll med över 2 000 studerande vardera (drygt 2 600 respektive 2 300 studerande) vilket motsvarar 44 procent (23 respektive 21 procent vardera). I tabellen framgår det att båda dessa utbildningsinriktningar utmärker sig med avvikande resultat.

Därefter kommer utbildningsinriktningarna 522c – Elektrisk installation och elmekanik och 523d – Automation/Styr- och reglerteknik med över 1 000 studerande vardera (närmare 1 500 och drygt 1 100 studerande vardera) vilket motsvarar 13 respektive 10 procent vardera. Den sistnämnda utbildningsinriktningen, 523d utmärker sig med avvikande resultat.

Tillsammans utgör studerande på dessa fyra utbildningsinriktningar 67 procent av samtliga studerande som avslutar en utbildning inom Teknik och tillverkning 2011-2014.

Viktigt att notera är att samtidigt som utbildningsinriktningen totalt sett fått ett avvikande resultat, så finns det flera yrkesinriktningar som inte utmärker sig alls och likaså finns flera utbildningar med bra resultat inom de yrkesinriktningar som har avvikande resultat.

Skillnader inom inriktningarna med flest studerande

Det är många små inriktningar vilket gör att det inte är möjligt att analysera på olika typer av undergrupperingar inom de olika utbildningsinriktningarna. Därför koncentreras den vidare analysen på de fyra större inriktningarna varav tre utmärkte sig med avvikande resultat (521c, 522d och 523d).

Inom resultatet för hela utbildningsområdet Teknik och tillverkning framträder inga skillnader mellan könen gällande andelen som har ett arbete året efter sin examen. Däremot finns vissa skillnader inom de olika utbildningsinriktningarna. Inom 521c och 522d framträder det inga skillnader när det gäller andelen i arbete mellan könen medan det inom 522c och 523d är en högre andel män som hade ett arbete året efter examen (92 % jämfört med 83 % inom 522c och 93 % jämfört med 71 % inom 523d).

Män har i högre grad än kvinnor ett arbete som överensstämmer helt eller till största delen med den utbildning de genomfört inom dessa fyra utbildningsinriktningar. Likaså hade män i högre grad genomfört någon LIA-kurs hos sin nuvarande arbetsgivare jämfört med kvinnorna.

Närmare nio av tio examinerade inom 521c är nöjda med sin utbildning och det finns ingen större skillnad mellan könen. Inom de övriga tre inriktningar är andelen lägre och män är mer nöjda än kvinnor. Inom 522c och 522d är 70 procent av kvinnorna nöjda jämfört med 92 respektive 80 procent av männen. Inom 523d är 81 procent av männen nöjda jämfört med 60 procent av kvinnorna.

Tidigare utredning om flygteknikerutbildningen med avseende på utbildningsinnehåll och dimensionering

Under 2013 uppmärksammade myndigheten att flygteknikerutbildningen (SUN 525d) i yrkeshögskolan inte fungerade tillfredsställande. Andelen studerande som tog examen låg kring cirka 65 procent och av dessa hade endast cirka hälften ett jobb som helt eller delvis motsvarades av utbildningen. Myndigheten beslöt då att genomföra en utredning

om flygteknikerutbildningen med avseende på utbildningsinnehåll och dimensionering. Utredningen skedde i samråd med Transportstyrelsen, Skolverket, TYA (Transportfackens yrkes- och arbetsmiljönämnd) samt Svensk Flygteknikerförening.

Utredningen visade att de studerande på flygteknikerutbildningarna inte får de kunskaper som krävs för att man ska bli anställningsbar och kunna arbeta som flygtekniker. De pågående utbildningarna hade inte ett innehåll som motsvarades av Transportstyrelsens regelverk för så kallat Certificate of Recognition Basic Training. Det i sin tur har lett till att det krävs upp till fem års praktik som flygtekniker innan man kan jobba självständigt i stället för två år.

Från hösten 2015 förändrades flygteknikerutbildningen på yrkeshögskolan i grunden för att bättre anpassas till arbetsmarknadens behov. De viktigaste förändringarna handlar om utbildningens innehåll, utbildningslängd och förkunskapskrav samt att utbildningarna ska leda till en kvalificerad yrkehögskoleexamen och innehålla LIA. Våren 2017 examineras de första studerande enligt de nya bestämmelserna och sex månader senare ska utbildningsanordnaren göra en egen uppföljning av hur det har gått för de studerande.

Kravet på förkunskaper förändras

Sedan 2012 har myndigheten publicerat ett vägledande dokument i samband med publiceringen av anvisningarna till ansökan. I dokumentet har bland annat krav på särskilda förkunskaper presenterats i de fall myndigheten via dialog med branscher eller andra källor haft underlag för att uttala sig om specifika krav. Inom utbildningsområdet Teknik och tillverkning har inte några bestämda krav på förkunskaper publicerats vid någon av dessa ansökningsomgångar.

Utbildningsområdet Teknik och tillverkning består, som tidigare sagts, av många olika inriktningar. Det gör att det blir svårt att till exempel jämföra krav på förkunskaper över tid eller se om det finns mönster vad gäller ställda förkunskapskrav mellan utbildningar med goda respektive sämre resultat inom området. I det urval av utbildningar som analyserats och som har avvikande resultat finns utbildningar som beviljats från 2005 och fram till 2012. Det faktum att myndigheten över tid skaffat sig mer kompetens, dels om gymnasieskolans innehåll och dels om arbetslivets kompetenskrav, gör det troligt att anta att vissa av de utbildningar som har sämre resultat inte skulle beviljats med liknande innehåll och/eller förkunskapskrav idag. Detta då myndigheten idag har mer information att tillgå på området. Några sådana exempel kan man se inom automation/-styr- och reglerteknik. Där finns utbildningar som 2008 och 2009 beviljats helt utan krav på förkunskaper och där samma utbildning, hos samma anordnare, beviljats 2015 med krav på bland annat kunskaper i ellära, mekatronik, fysik, datorteknik och matematik. Eftersom att resultaten vad gäller den senare av dessa av förklarliga skäl ännu inte följts upp går det inte att jämföra utfallet i relation till de olika ställda förkunskapskraven.

Arbetsmarknad

Även om efterfrågan på kompetens hos arbetslivet ibland kan vara svår att kvantifiera mer exakt, kan det ändå konstateras att behoven inom området överlag har varit och fortsätter att vara rätt stora, dels beroende på utvecklingen inom området, dels på omfattande pensionsavgångar men också på grund av ökande kompetenskrav från arbetslivet.

Begreppet *Nyindustrialisering* eller *den fjärde industriella revolutionen* används som samlingsbegrepp och regeringen har tagit fram en strategi: "Smart industri – en ny-industrialiseringsstrategi för Sverige" i syfte att förbättra villkoren för industrin och attrahera nya investeringar. I strategin lyfts digitalisering av industrins produktion och produkter och förmåga att omvandla växande datamängder till nya affärer fram som helt avgörande för industrins framtida konkurrenskraft. I strategin görs också en koppling till hållbar produktion.

Begreppet *cirkulär ekonomi* sprider sig och bygger på samskapande mellan företag, kund och samhälle. I den cirkulära ekonomin skapas värde gemensamt och är drivet av en smart hushållning av jordens resurser och bygger på att återanvända, laga och att betrakta avfall som en resurs – att göra mer med mindre. Utmaningarna omfattar en omställning från produktfokus till erbjudandebaserade affärer – att erbjuda livscykelbaserade lösningar, att verka i en mer dynamisk och föränderlig marknad.

Utvecklingen inom informations- och kommunikationstekniken har skapat möjligheter för nya produkter, processer och affärsmodeller. Några sådana utvecklingsspår som syns är automatisering och utveckling av inbyggda system, Mac-machine interface och 3D-printning i produktionen och användandet av Big Data. Inom automatisering och utveckling av inbyggda system återfinns begreppet *Internet of things – Sakernas Intelligens*. Med det går det att effektivisera processer ytterligare samtidigt som kvaliteten kan ökas.

Kundanpassade produkter kan tas fram till massproduktionskostnad i fabriker där maskinerna kommunicerar med varandra, kan koppla upp sig mot internet och produkterna själva styr hur de ska tillverkas. Detta ställer högre krav på de operatörer och tekniker som ska övervaka och handskas med utrustningen.

Den nya generationens robotar är på frammarsch och innebär att människa och robot kan arbeta nära varandra och utföra olika moment i samverkan. 3D-printing som produktionsmetod växer fram mer och mer. Genom återanvändning och kombination av data kopplas områden samman och nya relationer hittas. Nya affärsmodeller växer fram. Relaterat till teknikområdet handlar det mycket om utveckling inom drift och underhåll.

Ofta kräver arbetslivet en eftergymnasial kompetensnivå vid nyrekrytering. Enklare jobb har försvunnit och ersatts med roller som innebär mer avancerade arbetsuppgifter, allt beroende på den ständiga teknikutvecklingen. Det i sin tur ställer ökande krav på den enskilde arbetssökande, samtidigt som intresset för teknikinriktade utbildningar på

gymnasiet aldrig har varit lägre. Därför är återväxten en utmaning att få till och även om det beviljas utbildningar där efterfrågan är stor från arbetslivet kan det vara svårt att fylla utbildningsplatserna och hitta studerande som kan tillgodogöra sig en utbildning.

Reflektioner och slutsatser i korthet:

- Majoriteten, 81 procent av de studerande inom utbildningsområdet är män och 78 procent är 29 år eller yngre.
- Många små nischade utbildningar
- De fyra största utbildningsinriktningarna (521c, 522c, 522d och 523d) omfattar 67 procent av alla studerande inom Teknik och tillverkning 2011-2014.
- Nästan hälften, 11 av 23 utbildningsinriktningar inom Teknik och tillverkning har avvikande resultat.
- 16 utbildningar inom Teknik och tillverkning kvalitetsgranskades under 2015 och där handlade huvuddelen av rekommendationerna om kvalitetssäkring av utbildningen. Eftersom antalet kvalitetsgranskningar är litet, är det inte möjligt att avgöra om utbildningsområdet i detta avseende skiljer sig från övriga utbildningsområden.
- Andelen i arbete varierar mellan könen beroende på utbildningsinriktningen, i vissa har män i högre grad ett arbete medan det i andra är kvinnor som i högre grad har arbete. Inom vissa finns det inga skillnader alls. Totalt inom utbildningsområdet finns inga skillnader.
- De studerande som hade ett arbete som inte stämde överens med utbildningen uppgav främst att det var svårt att få ett arbete överhuvudtaget (45 %), att de saknar den erfarenhet som krävs (44 %) och att det var svårt att få ett arbete där de ville bo (30 %).
- Fortsatt hög efterfrågan inom teknik- och tillverkningsyrken så arbetsmarknaden i helhet verkar inte orsakat de låga resultaten inom området.
- Enklare jobb har försvunnit och ersatts med roller som innebär mer avancerade arbetsuppgifter, allt beroende på den ständiga teknikutvecklingen. Det i sin tur ställer ökande krav på den enskilde arbetssökande, samtidigt som intresset för teknikinriktade utbildningar på gymnasiet aldrig har varit lägre.
- Det är troligt att anta att vissa av de utbildningar som finns med i urvalet och som har sämre resultat inte skulle beviljats med liknande innehåll och/eller förkunskapskrav idag.

Även här framkommer faktorer som tyder på att *utbildningens genomförande* spelar en roll. En indikation på det är kvalitetsgranskningarna som genomförts och den särskilda utredningen kring flygteknikerutbildningen som gjordes tidigare. Även studerande-enkäterna som genomförts i samband med tillsyn visar brister avseende ledning, styrning och kvalitetssäkring av den enskilda utbildningen.

Det finns anledning att fundera över det faktum att det är en majoritet (78 %) som studerar som är 29 år eller yngre samtidigt som närmare hälften av de examinerade som inte har ett arbete säger att arbetsgivaren kräver erfarenhet för att anställa. Är det då rätt *förkunskapskrav*? Är det rätt *urval* till utbildningarna? En del av de utbildningar som inte hade eller som hade få förkunskapskrav skulle till största sannolikhet haft *förkunskapskrav* idag om de beviljades. Ställer arbetsgivare rätt krav när de specificerar sin efterfrågan till utbildningsanordnaren? Dessa faktorer skulle kunna vara faktorer som påverkar resultaten och vara delar av förklaringarna till de låga resultaten som funnits under tidigare år.

1.8.5 Fördjupade analys inom utbildningsområdet Samhällsbyggnad och byggnadsteknik

Analysens utgångspunkt var att andelen examinerade som hade arbete som överensstämde helt eller till största delen med utbildningen minskat från 62 till 54 procent inom utbildningsområdet Samhällsbyggnad och byggnadsteknik mellan uppföljningsåren 2014 och 2015.⁴¹ Förändringen är statistiskt säkerställd. Analysen tar avstamp i att hitta faktorer som kan ha orsakat minskningen. När enbart begreppet överensstämmelse nämns i texten nedan är det med avgränsningen arbete som överensstämde helt eller till största delen med utbildningen som avses.

Den enda gruppen där det finns en signifikant skillnad är inom utbildningsinriktningen 582g – Betong-, anläggnings- och vägarbete. Där har överensstämmelsen minskat från 64 till 45 procent mellan 2014 och 2015. Därför har bedömningen gjorts att detta är den viktigaste gruppen att studera för att undersöka skillnaden i överensstämmelse mellan åren 2014 och 2015 men även andra har analyserats och nämns i texten.

I tillägg till detta har det även kartlagts vilka SUN⁴²-grupper som har ett resultat under genomsnittet för det specifika utbildningsområdet i 2014- och 2015 års uppföljningar. Samma gränsvärde (genomsnittet för utbildningsområdet 2015) användes för båda åren. Det gäller faktorerna examensgrad, andel i arbete samt överensstämmelsen enligt ovan.

Gränsvärden för urval = medel för området (uppföljningsår 2015) enligt nedan:

- Examensgrad: 66 %
- Andel i arbete: 91 %
- Överensstämmelse helt eller till största delen: 54 %

⁴¹ Myndigheten för yrkeshögskolan "Studerandes sysselsättning 2015" Dnr: MYH 2015/658

⁴² SUN är en standard för klassificering av enskilda utbildningar samtidigt som den utgör ett system för aggregering av utbildningar till större grupper. SUN beslutas av Statistiska centralbyrån (SCB) och används i såväl centrala register för officiell statistik som vid specialundersökningar. Den svenska klassificeringen är anpassad till den internationella standarden för klassificering av utbildningar vilket underlättar användningen av den nationella statistiken i internationella sammanhang. För mer information om SUN se www.scb.se

Förutom kartläggningsarbetet har omvärldsfaktorer som påverkar efterfrågan analyserats och ställts i relation till resultatet.

Resultatet visar att överensstämmelsen mellan arbetet och utbildningen minskat mellan 2014 och 2015 för sex av sju SUN4-inriktningar. I en har andelen ökat. Samtidigt har andelen i arbete ökat för sex av sju utbildningsinriktningar medan den sjunde ligger kvar på samma nivå som 2014. Den inriktning (SUN4) där minskningen i överensstämmelse är statistiskt säkerställd är 582g – Betong-, anläggnings- och vägarbete.

I uppföljningen 2015 ingår tio utbildningar i utbildningsinriktningen 582g, varav åtta har en överensstämmelse under gränsvärdet 54 procent samtidigt som andelen i arbete är hög (mellan 80-100 %). De tio utbildningarna redovisas nedan och de åtta utbildningar som har ett lägre resultat än gränsvärdet är fetmarkerade och kursiverade.

De tio utbildningarna inom 582g - Betong-, anläggnings- och vägarbete är;

- ***anläggningsingenjör/produktionsledning,***
- anläggningsingenjör produktion,
- ***anläggningsingenjör väg och berg,***
- ***arbetsledare – anläggning,***
- ***betongingenjör,***
- ***järnvägsprojektör,***
- ***processtekniker inriktning krossning, väg och beläggning,***
- ***STI-ingenjör järnväg,***
- ***VA-projektör,***
- VA-projektering.

Många av utbildningarna är små och har få examinerade som ingick i uppföljningen vilket begränsar möjligheten att dra några långtgående slutsatser.

En mindre utredning kring inriktningarna inom 582g – Betong-, anläggnings- och vägarbete på SUN5-nivå kan möjligen ge lite mer värdefull information om förutsättningarna för denna grupp av utbildningar. Den enda inriktning som inte ingick i den analysen var 582gy – Övriga utbildningar inom betong-, anläggnings- och vägarbete. Därmed var merparten av utbildningarna olika typer av projektörsutbildningar. Utredningen visar att utbildning till dessa roller (projektörer) även ges inom högskolan. För vissa projektörsuppdrag räcker inte utbildning på YH-nivån, medan den nivån är tillräcklig i andra fall. En projektör med enbart YH-utbildning kan sannolikt inte ta alla former av projekteringsuppdrag. Det skulle kunna innebära att man inte heller får den typ av uppdrag man förväntat sig vid anställning efter avslutad utbildning. Men anställning får de, andelen som har ett arbete i gruppen 582g är 92 procent i 2015 års uppföljning.

När det gäller vissa yrken inom fastighetsbranschen kan ett sämre resultat i överensstämmelsen mellan utbildning och arbete ha olika orsaker. I resultatdelen togs

det låga antalet observationer upp som en orsak. En annan orsak kan vara att innehållet i yrket fastighetstekniker kan se olika ut beroende på det anställande företags storlek och resurser. Ett stort bostadsföretag kan ha resurser till, och behov av, ett antal väl differentierade yrkesroller, såsom fastighetstekniker, fastighetsskötare och fastighetsvärd. Mindre företag saknar många gånger de resurserna och dessa tre yrkesroller kan behöva täckas av en enda eller ett fåtal personer. Därför kan innehållet i yrket variera beroende på inom vilket företag man anställs. Detta kan med andra ord också vara en orsak till lägre överensstämmelse mellan utbildningen och innehållet i det arbete man får efter examen.

I uppföljningen 2015 ingår 14 utbildningar i utbildningsinriktningen 582c, varav 10 utbildningar har en överensstämmelse under gränsvärdet 54 procent. Merparten av dessa är riktade mot energi- och/eller miljö-specialisering. Andelen i arbete ligger dock mellan 63 och 100 procent. En tolkning som kan göras är att dessa roller kanske inte är riktigt mogna ännu, alternativt att de examinerade haft andra förväntningar på yrkeslivet än verkligheten kan infria. I vilket fall kan man fråga sig om det ändå är värt att tillåta lägre överensstämmelse för roller av denna typ, som är viktiga för framtidens samhällsutveckling och hållbarhet och eftersom det finns en tydlig utvecklingstrend som leder mot ett ökat behov av dessa.

En analys av resultaten för utbildningsområdet som helhet ur ett regionalt perspektiv visar att det inte går att se något enskilt studielän som orsakar försämringen i överensstämmelsen. Det finns ett flertal studielän med sämre resultat, liksom det finns ett antal studielän där resultaten kraftigt förbättrats. Det studielän där resultatet försämrats mest, Blekinge, är litet.

Vad gäller arbetsmarknaden den period som uppföljningen avser visar en genomgång av prognoser från Arbetsförmedlingen och Sveriges Byggindustrier att det varit god konjunktur inom byggsektorn en stor del av tiden. Under 2013 vände byggkonjunkturen uppåt efter två års nedgång. Utsikterna började se ljusare ut men vändningen skedde från en låg nivå. Utsikterna för arbetsmarknaden stärktes dock i och med att konjunkturen stadigt förbättrades hösten 2013 och framåt. Sedan hösten 2014 har byggkonjunkturen betecknats som stark av Arbetsförmedlingen.

Trots en stark byggkonjunktur har inte sysselsättningen ökat i den omfattning man kunnat förvänta sig. Det kan bland annat ha mätningstekniska orsaker, exempelvis att SCB:s statistik inte fångar in de grupper det handlar om. Det handlar dels om att många yrkesarbetare är anställda inom bemanningsföretag och därmed räknas som en del av tjänstesektorn i stället för inom byggsektorn, dels av inslagen av att utländsk arbetskraft ökat och inte heller syns i statistiken fullt ut. Enbart de som får sin lön från ett svenskt företag registreras. Det innebär att antalet som arbetar inom byggsektorn är större än vad som syns i den officiella statistiken. Det gör också att förändringarna riskerar bli svåra att upptäcka. När det gäller den del av byggarbetskraften som utbildas via yrkeshögskole-

utbildningar bör dock inte andelen utländsk arbetskraft vara alltför stor. De hör till tjänstemannasektorn och i den utländska arbetskraften finns i huvudsak yrkesarbetare.

Om man bara ser till konjunkturläget borde alltså arbetsmarknaden varit bättre 2014 än 2013. Dock kompliceras bilden av att åtminstone vissa av de yrken som yrkeshögskoleutbildningarna avses leda till klassas som bristyrken, där bristen på arbetskraft är stor. Analysen tyder på att varken regionala faktorer eller arbetsmarknadsfaktorer orsakat den försämrade överensstämmelsen för utbildningsområdet utan den tyder på andra orsaker.

1.9 Bedömning av utvecklingen

1.9.1 Yrkeshögskolans volym kan öka

Yrkeshögskolan blir en allt viktigare del av samhällsutvecklingen och har därför tillförts extra resurser i statsbudgeten för 2016. Samtidigt ställs också krav på att den ska kunna tjäna fler syften. Yrkeshögskolan främsta uppgift är att tillföra arbetslivet kvalificerad kompetens men också att vara en del av människors livslånga lärande. De senaste åren har också nya målgrupper för utbildningsformen tillkommit, t.ex. funktionsnedsatta och nyanlända där regeringen genom Arbetsförmedlingen satsar på ett snabbspår inom ramen för yrkeshögskolan. De olika rollerna som utbildningsformen spelar innebär även konsekvenser för utformningen av myndighetens olika processer och ställer särskilda krav på samverkan mellan myndigheten, arbetslivet och utbildningsanordnarna.

Volymen har ökat, men yrkeshögskolan är fortfarande liten jämfört med högskolan

Den tydligaste förändringen under perioden 2011-2015 är att volymen ökat, både avseende antal utbildningsomgångar, platser, studerande och examinerade. Sett i ett längre tidsperspektiv från 2006⁴³, så har antalet examinerade mer än fördubblats från 6 300 till drygt 13 000 år 2015. Ungefär 46 400 studerade någon gång under 2015 på en yrkeshögskoleutbildning. Jämfört med högskolan, så motsvarar utbildningar inom yrkeshögskolan dock en liten del av eftergymnasiala utbildningar. Studerande inom yrkeshögskolan omfattar drygt en tiondel av studerande på universitet och högskola.

Samtidigt visar arbetslivet på ett behov av yrkeshögskoleutbildning som är större än det antal utbildningar som kan beviljas i de årliga ansökningsomgångarna som myndigheten genomför⁴⁴.

Yrkeshögskolan attraherar tillräckligt många studerande för att kunna utökas, men inte inom alla områden

Myndighetens bedömning är att utbildningar inom yrkeshögskolan attraherar studerande. Intresset för att studera inom yrkeshögskolan har också ökat över tid. För de

⁴³ Då fanns endast KY-utbildningar.

⁴⁴ Myndigheten för yrkeshögskolan "Årsredovisning 2015" Dnr: MYH 2016/544

utbildningsomgångar som startade år 2015 var det 2,7 sökande per plats och 2,0 behöriga sökande per plats. Söktrycket, mätt som behöriga sökande per plats, är oförändrat jämfört med år 2014, vilket är det första året som sökandestatistik finns för. För att kunna se utvecklingen över längre tid kan man istället titta på ansökningar per plats (en person som sökt till flera utbildningar räknas då en gång för varje utbildning den sökt till.) Antalet ansökningar per plats har ökat från 4,2 år 2012 till 4,7 år 2015.

Det är emellertid stor skillnad i söktryck mellan olika utbildningsområden. Det utbildningsområde som hade högst söktryck år 2015 hade 5,5 behöriga sökande per plats medan det utbildningsområde som hade lägst söktryck hade 1,4 behöriga sökande per plats. Det innebär således en skillnad på fyra behöriga sökande per plats.

Att sökande till yrkeshögskolan är målinriktade och vet vad de vill, verkar bekräftas av att två tredjedelar av de sökande endast söker en enda utbildning. Det stämmer också väl överens med en tidigare studie som myndigheten genomfört, där de examinerade angav att det viktigaste skälet att påbörja en yrkeshögskoleutbildning är intresse för själva utbildningen och intresse för yrket.

Tydlig konsolidering bland privata anordnare

Även om volymen ökat har antalet utbildningsanordnare minskat om än marginellt. En tydlig trend är dock att privata (enskilda) utbildningsanordnare har en allt större del av utbildningsvolymen i form av platser och studerande inom yrkeshögskolan. Under perioden har det skett en tydlig konsolidering bland privata anordnare, det vill säga större utbildningsanordnare har köpt mindre, vilket lett till större men färre anordnare. I yrkeshögskolan är AcadeMedia-koncernen den dominerande privata utbildningsanordnaren.

1.9.2 Kvaliteten i utbildningarna är god

Ett av målen för utbildningarna inom yrkeshögskolan är att de ska hålla en jämn och hög kvalitet. Mot bakgrund av nedanstående bedömer myndigheten att yrkeshögskoleutbildningarna överlag bedrivs med hög kvalitet.

Få fall av allvarlig kritik vid tillsynen

Tillsynen bygger på tanken att om yrkeshögskoleutbildningarna följer regelverket, så finns det goda förutsättningar för yrkeshögskolan att nå sina mål. Genom att kontrollera utbildningarna bidrar tillsynen till att öka förtroendet för yrkeshögskolan som helhet. Genom tillsynen upptäcks brister tidigt och genom dialog med utbildningsanordnarna bidrar tillsynen till att brister snabbt rättas till. Eftersom myndigheten under senare år har ändrat metoder för tillsynens genomförande, går det inte att göra direkta jämförelser från ett år till ett annat. Dock visar underlaget från genomförda tillsyner att antalet fall av allvarlig kritik är mycket få.

Under 2015 förekom endast två fall av allvarlig kritik på 246 genomförda tillsyner. Dessutom rättar utbildningsanordnarna i de flesta fall till bristerna omedelbart eller senast i samband med uppföljning. Följsamheten är god, endast i två fall av 146 beslut med kritik krävdes ytterligare uppföljning av de åtgärder som utbildningsanordnarna vidtagit.⁴⁵ Under den tillsyn som har genomförts under 2015 har flest brister framkommit när det gäller kursplanernas utformning och innehåll, ledningsgruppens uppdrag och sammansättning och undervisningen och då främst att antalet lärarledda timmar är färre än dem som utlovats.

När det gäller ekonomisk granskning har myndigheten krävt tillbaka statsmedel motsvarande 1,3 miljoner kronor, vilket är i nivå med föregående år. Noterbart är att utbildningsanordnarnas egen korrigering av felaktiga rekvisitioner har ökat markant under 2015. Lärdomar från ekonomisk granskning är att granskningen tycks ha en bestående effekt, då endast två utbildningsanordnare som återkrävts på statsmedel under 2014 var föremål för återkrav året därpå.

Det går inte entydigt att säga att tillsynen bidrar till en hög kvalitet i en enskild utbildning, men myndighetens bedömning är dock att en ökad strävan hos utbildningsanordnarna att göra rätt enligt regelverket har en positiv effekt på genomförandet och bidrar till god kvalitet.

Kvalitetsgranskning visar att betydelse av LIA inte ska underskattas

Under 2015 har myndigheten genomfört 45 kvalitetsgranskningar på temat Lärande i arbete (LIA) och 31 kvalitetsgranskningar på temat Ledningsgruppens arbete. Granskningen visar att samverkan mellan utbildningsanordnaren och LIA-arbetsplatserna behöver stärkas. Betydelsen av en välfungerande LIA ska inte underskattas. En väl fungerande utbildning har en väl fungerande LIA. Utbildningar där tillgången till LIA-platser är ett problem eller där utbildningsanordnaren inte har något väl fungerande samarbete med LIA-företagen, har också ofta bristande engagemang av arbetslivet i ledningsgruppen.

Därutöver är det utan en engagerad ledningsgrupp svårt att bedriva ett framgångsrikt kvalitetsarbete och ständigt förbättra utbildningarnas kvalitet.⁴⁶ När det gäller granskning av ledningsgruppens arbete har denna skett enbart i utbildningar inom Data/IT respektive Teknik och tillverkning, då dessa utbildningar visat lägre resultat under lång tid när det gäller andel examinerade som efter utbildningen har relevanta arbeten. Granskningen visar bland annat att ledningsgruppens systematiska kvalitetsarbete brister.

⁴⁵ Myndigheten för yrkeshögskolan "Resultat av tillsyn och kvalitetsgranskning 2015" Dnr: MYH 2016/ 956

⁴⁶ Myndigheten för yrkeshögskolan "Resultat av tillsyn och kvalitetsgranskning 2015" Dnr: MYH 2016/ 956

Närmare hälften av de examinerade som får arbete efter avslutad utbildning får det på någon av sina LIA-platser, vilket indikerar att LIA-kursen har fungerat bra och att LIA har stor betydelse för yrkeshögskolans framgång.

Examinerade nöjda med utbildningen

Studerandes nöjdhet kan ge en indikation om utbildningars kvalitet. De senaste fyra åren har andelen examinerade som varit nöjd med sin utbildning legat stabilt på nivån 9 av 10 mycket eller ganska nöjda.⁴⁷

1.9.3 Hög och stigande medelålder bland antagna indikerar trösklar för ungdomar att gå från gymnasieskolan direkt till yrkeshögskolan

Yrkeshögskoleutbildning ska vara en väg för personer med olika bakgrund – för sökande direkt från gymnasiet, för yrkesväxlare och för dem som vill fortbilda sig i sitt yrke. Över tid har det visat sig att de som studerar vid yrkeshögskolan är äldre jämfört med studerande på grundnivå på högskolan. Den höga och stigande medelåldern bland antagna indikerar att det kan vara svårt för ungdomar att gå vidare från gymnasieskolan direkt till yrkeshögskolan. Det kan finnas ett samband mellan höga förkunskapskrav och den höga medelåldern, vilket uppmärksammas också i promemorian *En stärkt yrkeshögskola – ett lyft för kunskap* (Ds 2015:41). Det uttrycks en vilja att minska trösklarna för att komma in på yrkeshögskolan, vilket också är huvudskälet till att bestämmelsen avseende förkunskapskrav förändras. Från och med utbildningar som startar 2017 kommer huvudregeln att vara att en yrkeshögskoleutbildning enbart kan omfattas av andra förkunskapskrav än gymnasiekurser om det inte finns särskilda skäl för andra krav. Det återstår att på sikt se vad dessa åtgärder kan få för effekt på studerandes medelålder. Men avsikten är att yrkeshögskolan i högre grad än idag ska kunna fungera som en naturlig fortsättning för dem som kommer direkt från gymnasiet.

Andelen utbildningar som kräver att den sökande ska ha arbetslivserfarenhet ökade mellan 2011 och 2013 (beslutsår för utbildningar som beviljades). Bland hälften av de utbildningar som beviljades 2013 krävdes detta. Däremot har andelen utbildningar som kräver erfarenhet inom det yrkesområde som utbildningen är avsedd för minskat.⁴⁸ Både utbildningsanordnare och det arbetsliv som engagerar sig i yrkeshögskoleutbildning vill i hög grad åberopa arbetslivserfarenhet som särskilt förkunskapskrav.

Därutöver har antalet platser inom distansutbildningar ökat över tid och där är de antagnas medelålder högre än för antagna på bundna utbildningar. Detta talar för att de

⁴⁷ Myndigheten för yrkeshögskolan "Studerandes sysselsättning 2015" Dnr: MYH 2015/658, "Studerandes sysselsättning 2014" Dnr: MYH 2014/1127, "Studerandes sysselsättning 2013" Dnr: MYH 2013/1137, "Studerandes sysselsättning 2012" Dnr: MYH 2012/1248

⁴⁸ Myndigheten för yrkeshögskolan (intern PM) "Yrkeshögskolan och förkunskapskrav" Dnr: MYH 2015/1115

som redan är yrkesverksamma i högre grad söker sig till distansutbildningar, vilket i sin tur påverkar medelåldern.

1.9.4 Könsfördelningen alltför ojämn

Yrkeshögskolan har inte lyckats i sitt uppdrag att bryta traditionen avseende könsbundna studie- och yrkesval. Liksom i gymnasieskolans yrkesprogram finns det inom flera utbildningsområden en tydlig uppdelning efter kön. De insatser som utbildningsanordnarna gör för att rekrytera underrepresenterat kön till utbildningarna har inte gett önskad effekt.

Ser man till fördelningen av män och kvinnor som antas och studerar inom yrkeshögskolan är det ungefär lika många kvinnor som män. Men ser man till hur kvinnor och män fördelar sig på de olika utbildningsområdena, så blir bilden en annan. Kvinnor söker sig i betydligt högre utsträckning till utbildningar med inriktning mot Hälso- och sjukvård samt socialt arbete och män till utbildningar med inriktning mot Teknik och tillverkning, Samhällsbyggnad och byggteknik samt Data/IT.

Yrkesprogramsutredningen (SOU 2015:97) visar i studier som genomförts i utredningsarbetet att studerande upplever att ett otraditionellt val ofta i frågasätts. I samband med genomförda tillsyner och studerandeenkäter har myndigheten inte kunnat uppmärksamma att det underrepresenterade könet har svårigheter att genomföra sin utbildning på grund av kränkande behandling eller att jämställdhetsfrågorna inte tas på allvar. Inom mansdominerade utbildningsområden som Teknik och tillverkning, Samhällsbyggnad och byggteknik samt Data/IT lyckas en högre andel av kvinnorna klara utbildningen och ta examen.

Det tycks dock inte enbart vara den studerandes eget val av utbildningsområde och förmåga att klara utbildningen som påverkar utfallet. Mottagandet i arbetslivet verkar också ha betydelse. Inom vissa utbildningsområden är andelen examinerade som får arbete som överensstämmer helt eller till största delen med utbildningen lägre för det underrepresenterade könet. Exempelvis är andelen som hade ett arbete som överensstämde helt eller till största delen högre för män inom Transporttjänster. Noterbart är att detta är ett branschområde där arbetsgivarorganisationerna ofta uttrycker ett stort kompetensbehov.⁴⁹ Det är oklart vad som ligger bakom dessa mönster, men hur det mottagande arbetslivet ser på examinerade med underrepresenterat kön kan vara en faktor som bidrar till resultaten. Det handlar i så fall alltså inte enbart om att individen ska göra ett otraditionellt utbildningsval och klara av att genomgå utbildningen och ta examen - utan det tycks även ha stor betydelse vad som sker när arbetsgivarna väljer att rekrytera.

⁴⁹ Svenskt Näringsliv (2016) "Rekryteringsenkäten 2016, Rekrytering – när teknikutveckling och digitalisering förändrar jobben" sidan 13

Således räcker det sannolikt inte att utbildningsanordnaren har en strategi för att främja otraditionella utbildningsval och att myndigheten granskar hur värdegrundsfrågorna tas om hand på en enskild utbildning. Perspektivet bör vidgas så att det omfattar, inte bara breddad rekrytering och breddat deltagande i själva utbildningen, utan även ett breddat mottagande – det vill säga hur kompetensen mottas av arbetsgivare.

1.9.5 Oklart om yrkeshögskolan är den mest effektiva vägen till arbete för personer med hög utbildningsnivå

Det finns en tendens att utbildningsnivån hos antagna till utbildningar inom yrkeshögskolan generellt ökar, vilket skulle kunna hänga ihop med den stigande medelåldern. Allt fler har studerat på en eftergymnasial utbildning innan de börjar studera på en utbildning inom yrkeshögskolan. Det är anmärkningsvärt att så stor andel av de utrikes födda redan har en lång eftergymnasial utbildning men ändå väljer att studera vid en yrkeshögskoleutbildning. Särskilt utmärker sig utrikes födda kvinnor. En kvalitativ studie om hur yrkeshögskolan fungerar som integrationsverktyg genomfördes våren 2015. Resultatet av studien pekar på flera motiv bland utrikes födda att läsa på yrkeshögskolan. De intervjuade lyfter bland annat fram möjligheter med yrkeshögskolan som en social mötesplats, möjligheter att uppdatera sina kunskaper i enskilda ämnen, möjligheter att utnyttja yrkeshögskolans kontakter utanför ordinarie utbildningar. Men framför allt pekar studien på LIA som en bra möjlighet att knyta kontakter. Studien har också undersökt betydelsen av att få kontakter med arbetslivet under utbildningens gång. Intervjuade utbildningsledare och studerande pekar på LIA som en ovärderlig del av utbildningen som både ger möjlighet till kontakter och till arbete. Detta gäller särskilt för utrikes födda studerande som saknar ett väluppbyggt kontaktnät i Sverige. Samtidigt upplever flera av de intervjuade att utrikes födda har svårare att få LIA-plats och att detta antagligen beror på bristande språkkunskaper.⁵⁰

Det är oklart om YH-utbildning är det mest effektiva verktyget både utifrån individens och utifrån samhällets perspektiv för att personer med långa utbildningar och yrkeserfarenhet ska kunna komma in på arbetsmarknaden. I de fall det handlar om att personerna har en utbildningsbakgrund och arbetslivserfarenhet som inte efterfrågas i Sverige bedöms YH-utbildningar vara ett bra verktyg för att kunna byta yrke eller för att komplettera delar i sin utbildning för att stärka sina förutsättningar på arbetsmarknaden. I de fall där individerna redan har en utbildning eller en arbetslivserfarenhet som efterfrågas av arbetslivet men där personerna trots detta har svårt att komma in på arbetsmarknaden torde det vara andra åtgärder som behövs där både utbildningssektorn och arbetslivet samverkar.

⁵⁰ Langaas & Nyberg (2015) "Möjligheter och utmaningar med yrkeshögskolan som integrationsverktyg" Stockholms universitet.

1.9.6 Examensgraden bör öka

Även om examensgraden totalt sett har ökat kontinuerligt under perioden 2011-2014, från 69 procent till 72 procent, så är den fortfarande för låg och bör öka, särskilt bland män och utrikes födda.

Yrkeshögskolan ska leverera skraddarsydd kompetens i rätt tid och i utifrån arbetslivets behov. Därför förväntas de studerande lämna utbildningarna i den takt, vid den tidpunkt och med den kompetens som arbetslivet efterfrågar. Detta innebär att studerande inom yrkeshögskolan förväntas avsluta sin utbildning med examen och på så sätt ha uppnått de mål som förväntats.

Emellanåt ifrågasätter berörda utbildningsanordnare värdet av att fokusera på examensgrad och menar att det ofta är så att arbetsgivare anställer studenterna innan de är färdiga med utbildningen. De studier som myndigheten genomfört för att identifiera orsaker till att studerande inte fullföljer utbildningen visar att det i första hand inte handlar om att de studerande får ett arbete. Främst handlar det om faktorer som är kopplade till utbildningen i sig samt om arbetsmarknadsrelaterade och ekonomiska faktorer.⁵¹ I den etableringsrapport som myndigheten publicerade 2015⁵² visar resultaten att studerande som har en examen har en starkare ställning på arbetsmarknaden och högre inkomst än de som hoppar av en utbildning. Utöver detta presenterade IFAU 2015 en studie om hur det går för YH-studerande efter avslutad utbildning. Resultaten från den är desamma om man jämför med kategorin fullföljare – det vill säga de som fullföljer utbildningen utan att ta examen. Fullföljare följer generellt samma mönster som examinerade om än på något lägre sysselsättnings- och inkomstnivåer.⁵³ Det tar således längre tid för fullföljare att nå samma nivå av etablering än för dem som tagit examen från en utbildning.

Kvinnor har en betydligt högre examensgrad än män. När det gäller könsskillnader avseende betyg och examensgrad skiljer sig inte yrkeshögskolan från övriga utbildningsformer. Samma mönster återfinns både inom skolväsendet och inom högskolan. Här behövs insatser såväl när det gäller att generellt öka examensgraden som insatser för att männen i högre utsträckning ska fullfölja utbildningen med godkända resultat.

Särskilt problematiskt är att examensgraden i genomsnitt är betydligt lägre för utrikes födda än för inrikes födda. Det finns ingen entydig bild av vad detta beror på. En möjlig förklaring skulle kunna vara det som kommer till uttryck i studien om yrkeshögskolan som integrationsverktyg – nämligen att de studerande inte har tillräckliga kunskaper i svenska

⁵¹ Rapport: Studie om examensgraden för yrkeshögskoleutbildningar inom området Data/IT, Dnr MYH 2014/402

⁵² Myndigheten för yrkeshögskolan "Etablering på arbetsmarknaden 2012 Examinerade från KY/YH-utbildningar 2010", Dnr: MYH 2015/492

⁵³ Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) "Yrkeshögskolan – vilka söker, vem tar examen och hur går det sedan?" sidan 46-47, Rapport 2015:12

för att genomföra utbildningen och att undervisningen i svenska med yrkesinriktning inte fungerar optimalt.⁵⁴

Även om examensgraden har ökat över tid är det inte tillräckligt. Såväl studerande, utbildningsanordnare och arbetsliv som staten har investerat i en utbildningsplats och därför är det viktigt att samtliga parter också ges möjlighet att dra nytta av den investeringen. Examensgraden har betydelse för utfallet, vilket innebär att utbildningsanordnare har en viktig roll när det gäller att skapa och bedriva utbildningar som håller en hög kvalitet och där fler studerande avslutar utbildningen med en examen. Arbetslivets främsta roll är att göra relevanta bedömningar av kompetensbehov och utforma utbildningen samt inte minst att anställa dem som också utbildas.

1.9.7 Många har arbete men överensstämmelsen med utbildningen bör öka

Sedan 2015 har myndigheten ett uttalat mål i sitt regleringsbrev att andelen examinerade som har ett arbete inom det område som yrkesutbildningen avser ska öka. Dessvärre har andelen examinerade som anger att de har ett arbete som helt eller till största delen överensstämmer med utbildningen minskat med fyra procentenheter till 58 procent år 2015. Det är dock mycket glädjande att andelen examinerade i arbete är fortsatt hög och har varit så under en längre tid. Hela nio av tio har ett arbete efter avslutad utbildning.

Andelen i arbete och andel i arbete som överensstämmer med utbildningen skiljer sig mellan utbildningsområden. Inom Data/IT och Teknik och tillverkning är andelen lägre än för det totala resultatet för samtliga utbildningsområden.

Låga resultat inom Data/IT trots hög efterfrågan på kompetens

Resultaten för Data/IT har legat lågt under flera år. Trots att berörda branschföretag ger uttryck för att de efterfrågar kompetensen, tycks inte arbetslivet i samma utsträckning anställa arbetskraft med den kompetens som utbildningar inom yrkeshögskolan ger. Branschorganisationen IT & Telekomföretagen anger i Svenskt Näringslivs senaste rekryteringsenkät att tre fjärdedelar av svarande företag har försökt rekrytera medarbetare de senaste sex månaderna. Lite drygt hälften av IT-företagen anser att det har varit svårt att rekrytera. Samtidigt är IT & Telekomföretagen den branschorganisation som i högst utsträckning kräver högskoleutbildning. Detta samtidigt som 23 procent av IT-företagen anger att de försöker rekrytera medarbetare från yrkeshögskolan.⁵⁵

I den fördjupade analys av resultaten inom Data/IT som myndigheten har genomfört under våren 2016 framkommer att utbildningar inom systemutveckling och inom annan

⁵⁴ Langaas & Nyberg (2015) "Möjligheter och utmaningar med yrkeshögskolan som integrationsverktyg", Stockholms universitet

⁵⁵ Svenskt Näringsliv (2016) "Rekryteringsenkäten 2016, Rekrytering – när teknikutveckling och digitalisering förändrar jobben", sidan 20

utbildning inom datavetenskap och systemvetenskap har sämre resultat än andra inriktningar inom området. Samma mönster syns också i genomförda kvalitetsgranskningar och i studerandeenkäter inom dessa inriktningar.

Distansutbildningar tycks inte heller fungera optimalt inom Data/IT - endast en tredjedel av de studerande tar examen. Studien visar även att ledningsgruppens sammansättning i dessa utbildningar ofta inte är optimal och att tillgången på LIA-platser inte är tillräcklig.

För att förbättra resultaten inom Data/IT bör myndigheten se över utbildningsvolymen, utbildningsupplägg och vilka utbildningsinriktningar som lämpar sig väl inom yrkeshögskolan. Detta är ett arbete som behöver ske i samverkan med berört arbetsliv och utbildningsanordnare.

Oklart varför överensstämmelsen har sjunkit bland byggutbildningar

Branschorganisationer inom byggsektorn är de som i högst grad anger att de önskar rekrytera personal från yrkeshögskolan. Det är också den bransch som anger att de har haft svårast att hitta kompetens.⁵⁶ Därför är det förvånande att andelen YH-studerande inom utbildningsområdet Samhällsbyggnad och byggteknik som har ett arbete som helt eller till största delen överensstämmer med utbildningen har minskat med åtta procentenheter mellan 2014 och 2015. Över 9 av 10 anger dock att de har ett arbete. Vilka faktorer som ligger bakom missmatchen mellan examinerade studerande inom området och i vilken grad de har ett arbete inom området är inte tydliga.

Hur mäta matchning?

Det är svårt att mäta matchning, det vill säga överensstämmelse mellan utbildning och arbete. Myndigheten frågar de examinerade om deras uppfattning om överensstämmelsen mellan utbildning och arbete. I tolkningen av resultaten måste de examinerades förväntningar och utgångspunkter beaktas och dessa skiljer sig troligen åt. Att kunna mäta överensstämmelse på ett objektivt sätt är sannolikt inte möjligt. Studerandes bedömningar är i nuläget den bästa värdering som myndigheten har för att mäta matchningen.

När inte arbetsmarknadsmässiga faktorer, regionala faktorer eller utbildningsinnehåll kan förklara varför examinerade studerande inte har ett arbete som överensstämmer med utbildningen, är det angeläget för myndigheten att skaffa sig en helhetsbild av vad som påverkar resultaten i yrkeshögskolan och därför närmare studera varför studerande har ett arbete utanför det område som utbildningen avser.

Problematiken kring uppfattningen bland de svarande av frågeställningen om överensstämmelse har bland annat lett till att myndigheten kommer att omformulera

⁵⁶ Svenskt Näringsliv (2016) "Rekryteringsenkäten 2016, Rekrytering – när teknikutveckling och digitalisering förändrar jobben", sidan 22

frågorna kring överensstämmelse mellan arbete och utbildning i den enkät till examinerade som ligger till grund för sysselsättningsresultaten. Mot bakgrund av yrkeshögskolans utveckling att bli en mer differentierad utbildningsform som tjänar delvis andra syften, är det också angeläget att överväga vad en adekvat måluppfyllelse för utbildningsformen är.

1.9.8 Sammanfattande bedömning av utvecklingen

De resultat som framkommer i denna rapport visar att det finns flera områden att uppmärksamma. Det gäller främst utifrån vem yrkeshögskolan ska attrahera och vara till för samt utfallet av utbildningsformen.

Yrkeshögskola – för vem?

Resultaten i rapporten visar på några tydliga trender när det gäller studerandes bakgrund och utbildningsval. De studerande blir äldre och har mer erfarenhet med sig i bagaget i form av eftergymnasial utbildning och arbetslivserfarenhet. De studerande gör i allt väsentligt könsbundna val när det gäller utbildning. Men de gör också målinriktade val – de väljer en specifik utbildning främst på grund av intresse för yrkesrollen. De flesta söker också bara till en enda utbildning.

När det gäller studerandes utbildningsbakgrund, så har drygt hälften av de antagna genomgått ett yrkesförberedande program på gymnasiet. Marginella förändringar har skett när det gäller de studerandes gymnasiebakgrund under perioden 2011-2014. Här bör man beakta att det inte handlar om direktövergångar utan gymnasieutbildningen kan ligga långt tillbaka i tiden. Andelen ungdomar som väljer yrkesprogram på gymnasial nivå minskar samtidigt som en nästan hälften av Svenskt Näringslivs tillfrågade branschföretag vill rekrytera från just denna utbildningsnivå.⁵⁷

När yrkeshögskolan bildades för sju år sedan var ett av syftena att den skulle kunna fungera som en fortsättning på yrkesprogrammen.⁵⁸ För att öka möjligheten för unga att kunna påbörja en YH-utbildning har myndigheten fått i uppdrag att utreda hur mer enhetliga förkunskapskrav kan utformas. Samtidigt föreslås en möjlighet att bedriva behörighetsgivande förutbildning i yrkeshögskolan samt en utökad rätt till att bli behörig till YH-utbildning.⁵⁹ Dessa reformer är välkomna och kan leda till att yrkeshögskolan i högre grad än idag kan spela en roll för det livslånga lärandet. Om och hur utvecklingen av sökande till yrkeshögskolan förändras och om rekryteringsbasen påverkas av utformningen av yrkesprogram på gymnasienivå, inträdeskrav till YH och ökade kompletteringsmöjligheter, är viktigt att följa framöver.

⁵⁷ Svenskt Näringsliv (2016) "Rekryteringsenkäten 2016, Rekrytering – när teknikutveckling och digitalisering förändrar jobben", sidan 19

⁵⁸ Proposition om yrkeshögskolan 2008/09:68, sidan 29

⁵⁹ Rätt till behörighetsgivande utbildning inom komvux (Ds 2015:60), sidan 19

Annat som påverkar yrkeshögskolans roll i det livslånga lärandet är tillgång till uppdragsutbildning och distansutbildningar. Uppdragsutbildningen inom YH bedrivs alltjämt i ganska blygsamma volymer och skulle kunna utnyttjas betydligt mer. Andelen utbildningsplatser på distans har mer än fördubblats på tio år och motsvarar nu drygt 20 procent av platserna. Under 2016 har myndigheten ett regeringsuppdrag som syftar till att se över kvaliteten i och måluppfyllelsen av distansutbildningarna.

Yrkeshögskolan ska tillgodose arbetslivets behov av kvalificerad arbetskraft. Med yrkeshögskolans ökade differentiering ökar också möjligheten att tillgodose både arbetslivets och studerandes önskemål. Det gäller oavsett om det handlar om tillgången till utbildningsplatser inom branschområden i stort behov av att rekrytera personal, utbildningsplatser på distans, uppdragsutbildning, utbildningar inom smala yrkesområden eller utbildningar som riktar sig till studerande med funktionsnedsättning. Sammantaget är breddad rekrytering ett viktigt verktyg för att nå yrkeshögskolans mål i vid bemärkelse och något som ökar mångfalden i yrkeshögskolan.

Ett förhållande, som kan vara problematiskt utifrån ett individ- och samhällsperspektiv, är den höga andelen bland utrikes födda som har flera års eftergymnasial utbildning men ändå väljer att studera vid en yrkeshögskoleutbildning. Myndigheten deltar tillsammans med andra myndigheter, fackliga organisationer och arbetsgivare i regeringens satsning på *Snabbspår för nyanlända*. Ett resultat av arbetet är att tillsammans med Arbetsförmedlingen skapa skraddarsydda utbildningskoncept för nyanlända inom ramen för yrkeshögskolans uppdragsutbildning. Därigenom kan utbildningsinsatserna effektiviseras både för individen och för samhället.

Resultaten i årsrapporten visar sammantaget att yrkeshögskolan attraherar individer med olika bakgrund. Med regeringens planerade reformer med ökad volym, överskådligare behörighetsregler och möjlighet till komplettering av behörighet, kommer yrkeshögskolan att kunna bli en ännu viktigare del av utbildningssystemet i allmänhet och framförallt för yrkesutbildningssystemet. Myndigheten delar den uppfattning som kommer till uttryck i Ratios rapport *Yrkesutbildningens irrvägar* att yrkesutbildningssystemet behöver en bättre struktur för att bli mer överblickart och mindre av återvändsgränder i syfte att stärka systemets kvalitet och status.⁶⁰

Utfallet av yrkeshögskolan

En central faktor och förutsättning för yrkeshögskolans måluppfyllelse är examensgraden. Examensgraden har ökat successivt under de aktuella åren, men den är fortfarande för låg och den varierar mellan olika grupper. En examen innebär att den studerande fullföljt utbildningen med godkända resultat och därmed uppfyller arbetslivets kompetenskrav för

⁶⁰ Ratio (2016) "Yrkesutbildningens irrvägar", Rapport nr 20, sidan 34.

att kunna utöva yrket. En tydlig indikator på att en examen spelar roll visar både myndighetens egna och IFAU:s studie om YH-studerandes etablering.

De som tar examen ökar sina chanser att få ett arbete och att få en högre medianinkomst. Detta beror på en kombination av högre lön, heltidsarbete i högre grad och att fler arbetar under en större del av året efter utbildningen. I IFAU-rapporten jämförs YH/KY-studenter med ett matchat urval av högskolestudenter. YH/KY-studenterna står sig väl i jämförelse och sysselsättningsgraden ökar inledningsvis snabbare, men på sikt är den lika hög i båda grupperna. Att högskolestudenter senare har högre årsinkomst är förväntat då dessa i genomsnitt gått längre utbildningar.⁶¹ Sammantaget bedömer myndigheten och externa intressenter såsom IFAU att effekten av satsningar på yrkeshögskolan är god.

Myndigheten anser dock att såväl examensgraden som överensstämmelsen mellan arbete och utbildning behöver öka, både utifrån ett individ- och ett arbetslivsperspektiv. Det gäller, som nämnts, särskilt inom områdena Data/IT och Teknik och tillverkning. För att förbättra effekten av yrkeshögskolan behöver också antalet utnyttjade platser minska. Det gäller särskilt inom teknikområdet där cirka en fjärdedel av de beviljade platserna förblir utnyttjade. Här behöver alla aktörer inom yrkeshögskolan bidra med insatser för en positiv utveckling. Såväl studerande, utbildningsanordnare och arbetsliv som stat har investerat i en utbildningsplats och därför är det viktigt att samtliga parter också ges möjlighet att dra nytta av den investeringen.

⁶¹ Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) "Yrkeshögskolan – vilka söker, vem tar examen och hur går det sedan?", sidan 42, Rapport 2015:12

2 Konst- och kulturutbildningar och vissa andra utbildningar samt kompletterande utbildningar

Detta kapitel beskriver tre typer av utbildningar som ryms inom två regelverk: Konst- och kulturutbildningar och vissa andra utbildningar⁶² samt Kompletterande utbildningar⁶³.

2.1 Konst- och kulturutbildningar

2.1.1 Konst- och kulturutbildningar – en introduktion

Konst- och kulturutbildningar är en ny eftergymnasial utbildningsform⁶⁴ i Sverige. De första utbildningarna startade andra halvåret 2015. De bedrivs av fristående (privata) skolor men står under statlig tillsyn och berättigar de studerande till studiestöd. En del utbildningar har även statsbidrag.

Utbildningarna som tillhör den nya utbildningsformen konst- och kulturutbildningar är inga nykomlingar i sig, tvärtom är de både etablerade och välkända. De har tidigare bedrivits som så kallade kompletterande utbildningar, en utbildningsform som nu håller på att fasas ut.

Många av utbildningarna förbereder för fortsatta studier på högskolan, på till exempel konst-, musik- eller teaterhögskolor. Andra leder direkt till ett yrke, som exempelvis dansare, designer eller musikalartist. Det finns också utbildningar som syftar till att på något sätt bevara eller utveckla kulturarvet. Här ryms även korta utbildningar som ger fördjupning eller inspiration inom ett område, till exempel stickning, smide eller folkdans.

Skolorna tar studerandeavgifter för undervisningen. Hur stora avgifterna är varierar mycket mellan olika utbildningar och beror på hur mycket de får i statsbidrag.

Det finns tre olika typer av konst- och kulturutbildningar. Utbildningarna kan syfta till att

1. förbereda för högskoleutbildningar som kan leda fram till konstnärliga examina,
2. medverka till att utveckla ett kvalificerat yrkeskunnande inom det konstnärliga eller kulturella området eller
3. ha ett innehåll som syftar till att bevara eller utveckla kulturarvet.

Vid överföringen från kompletterande utbildningar till konst- och kulturutbildningar fick utbildningsanordnarna ange det huvudsakliga syftet med utbildningen. Det är viktigt att

⁶² Förordning (2013:871) om statligt stöd för konst- och kulturutbildningar och vissa andra utbildningar

⁶³ Förordning (2000:521) om statligt stöd till kompletterande utbildningar

⁶⁴ Förordning (2013:871) om statligt stöd för konst- och kulturutbildningar och vissa andra utbildningar

tänka på att även om utbildningen ska ha ett tydligt syfte, måste inte de studerande ha samma syfte med sina studier.

Konst- och kulturutbildningar kan få stöd genom att

1. de studerande berättigas till studiestöd eller
2. de studerande berättigas till studiestöd och utbildningen berättigas till statsbidrag.

Korta kulturarvsutbildningar får stöd genom att utbildningen berättigas till statsbidrag utan att de studerande berättigas till studiestöd.

Högskoleförberedande konstnärliga utbildningar

I det svenska utbildningssystemet är det unikt att de studerande deltar i någon eftergymnasial utbildning som förbereder för högskolan. Inom andra ämnesområden är denna förberedande del integrerad i högskolan, till exempel tekniskt basår. De sökande förväntas fördjupa sig inom högskoleutbildningens ämnesområde under en längre tid innan de söker till högskoleutbildningen. Konkurrensen om platserna på konstnärliga utbildningar inom högskolan är dessutom så hög att de sökande i praktiken måste ha genomgått någon slags förberedande utbildning för att klara antagningsproven som ofta består av arbetsprover eller auditions.

De förberedande utbildningar berättigar de studerande till studiestöd enligt avdelning A 2 i bilagan till studiestödsförordningen (2000:655), det vill säga studiemedel på gymnasienivå på maximalt 80 veckor. Studiemedel får även lämnas till studerande före 20 års ålder, vilket är nytt jämfört med tidigare då stödet lämnades först när den studerande var 20 år.

Förutom de förberedande konst- och kulturutbildningarna erbjuder även folkhögskolans särskilda kurser förberedande utbildningar inom olika konstnärliga ämnesområden.

Kulturyrkesutbildningar och kulturarvsutbildningar

Yrkesutbildningar på kulturområdet och kulturarvsutbildningar samlas inte under en enda utbildningsform. Sådana utbildningar finns såväl inom konst- och kulturutbildningar, inom yrkeshögskolan och inom folkbildningen. Till viss del finns även utbildningar med liknande syften på högskolan.

Kravet på arbetslivsanknytning och att utbildningarna ska syfta till att kompetensförsörja arbetslivet är starka inom yrkeshögskolan, medan det inte finns några sådana krav inom regelverket för konst- och kulturutbildningar.

Kulturyrkesutbildningar och kulturarvsutbildningar med studiestöd berättigar de studerande till studiestöd enligt avdelning B 1 i bilagan till studiestödsförordningen, det vill säga studiestöd för eftergymnasiala studier.

Fördelning av stöd ska ske utifrån kvalitet

Myndigheten för yrkeshögskolan ska vid sin fördelning av studiestöd och av statsbidrag särskilt ta hänsyn till i vilken grad kvaliteten på en utbildning svarar mot förutsättningarna för stöd enligt förordningen. Myndigheten har därför tagit fram kvalitetskriterier som ska visa på vad som är kvalitet i en konst- och kulturutbildning. Kvalitetskriterierna används vid kvalitetsgranskning av utbildningarna och som grund för att bevilja stöd till utbildningarna. Myndighetens beslut om stöd för högskoleförberedande utbildningar ska fattas efter förslag från Rådet för högskoleförberedande konstnärliga utbildningar.

I vilken grad utbildningarna uppfyller kvalitetskriterierna har dock inte prövats ännu. Istället överfördes utbildningarna från kompletterande utbildningar med det stöd de hade innan överföringen. I den gamla förordningen gällde andra principer för fördelningen av stödet.

Statistik över andra halvåret 2015

Förordningen började gälla den 1 juli 2015 och därför avser statistiken här endast de utbildningar som bedrevs under andra halvåret 2015.

2.1.2 Utbildningar

De viktigaste resultaten

- Av de 120 överförda utbildningarna startade 106 minst en omgång under andra halvåret 2015.
- Cirka två tredjedelar av utbildningarna syftade till att förbereda för högre konstnärliga studier.
- Flest utbildningar fanns inom utbildningsområdet Konst och störst utbildningsinriktning var Bild- och formkonstnärliga utbildningar.
- Cirka två tredjedelar av utbildningarna hade studiestöds- och statsbidragsplatser.
- Hälften av utbildningarna fanns i Stockholms län, följt av Västra Götalands län och Kalmar län. Sett i relation till befolkningen hade Gotland flest utbildningar, följt av Kalmar län, Stockholms län och Västra Götalands län.

106 utbildningar av 120 överförda startade andra halvåret 2015

Det överfördes 120 utbildningar från regelverket för kompletterande utbildningar till det nya regelverket för konst- och kulturutbildningar. Av dessa startade 106 sin första utbildningsomgång under andra halvåret 2015. Det var 10 utbildningar som ställde in sin första omgång och omgång 2 har startdatum under 2016. Det var 4 utbildningar som planerade att starta den första omgången år 2016.

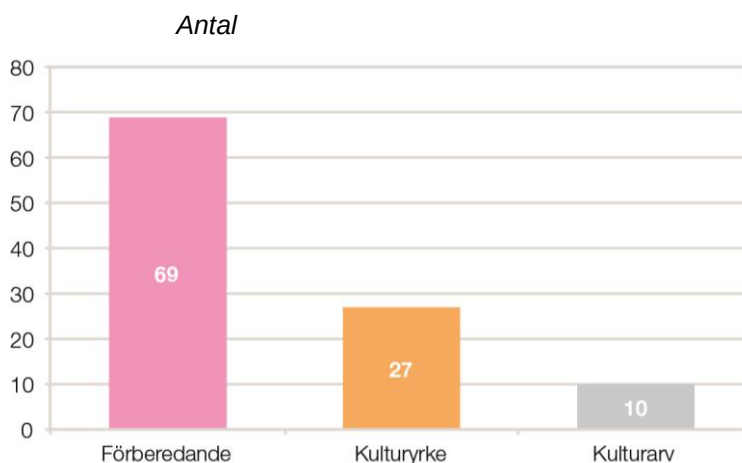
Några utbildningar hann starta flera omgångar under andra halvåret 2015. Antal startade utbildningsomgångar var 126. Det var 4 korta utbildningar som hann starta fler än en utbildningsomgång, 3 utbildningar startade mellan 2 och 4 omgångar och en utbildning startade 15 utbildningsomgångar. 9 utbildningsomgångar hann avslutas under halvåret.

Det allra flesta utbildningar var 1- eller 2 åriga. 60 utbildningar var 1-åriga⁶⁵, 33 var 2-åriga och 8 var 3-åriga. Det var 5 utbildningar som var så kallade korta utbildningar som kan vara mellan några dagar och några veckor långa. Observera att utbildningslängden anges omräknad till heltid. Nästan samtliga utbildningar bedrevs dock som heltidsutbildningar, endast 2 utbildningar var deltidsutbildningar. Nästan samtliga utbildningar bedrevs i bunden form, endast 4 utbildningar bedrevs på distans. Endast en utbildning bedrevs som deltidsutbildning på distans.

Majoriteten av utbildningarna syftade till att förbereda för högre konstnärliga studier

Cirka två tredjedelar av utbildningarna klassificeras som utbildning som ska förbereda för högskoleutbildningar som kan leda fram till konstnärliga examina (förkortat: förberedande), se diagram KK-1. En fjärdedel av utbildningarna klassificeras som utbildningar som ska medverka till att utveckla ett kvalificerat yrkeskunnande inom det konstnärliga eller kulturella området (förkortat: kulturyrke) och 9 procent klassificeras som utbildningar som ska ha ett innehåll som syftar till att bevara eller utveckla kulturarvet (förkortat: kulturarv).

Diagram KK-1 Utbildningar per syfte

Bland förberedande utbildningar och kulturyrkesutbildningar var det vanligast med utbildningar som var 1- eller 2-åriga. Bland kulturyrkes- och kulturarvsutbildningarna

⁶⁵ Två utbildningar som var kortare än 1 år (20 respektive 32 veckor långa) redovisas tillsammans med de 1-åriga utbildningarna.

fanns dock även 3-åriga utbildningar. Hälften av kulturarvsutbildningar var så kallade korta utbildningar.

De två utbildningarna som bedrevs på deltid var kulturarvsutbildningar. Två förberedande utbildningar - en kulturyrkesutbildning och en kulturarvsutbildning - bedrevs på distans.

Om syftena

Utbildningarna syftar till att

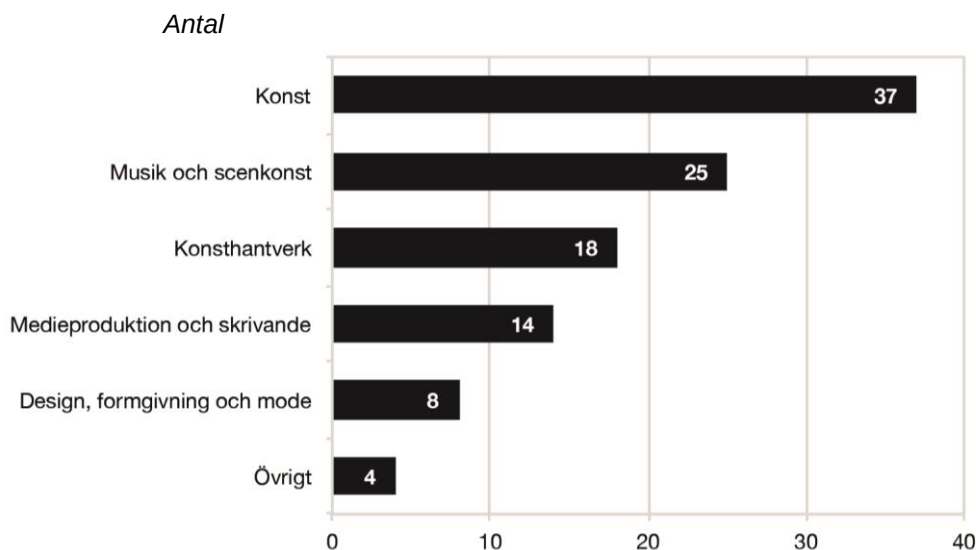
1. förbereda för högskoleutbildningar som kan leda fram till konstnärliga examina (förberedande utbildningar),
2. medverka till att utveckla ett kvalificerat yrkeskunnande inom det konstnärliga eller kulturella området (kulturyrkesutbildningar), eller
3. ha ett innehåll som syftar till att bevara eller utveckla kulturarvet (kulturarvsutbildningar).

Även om utbildningen ska ha ett tydligt syfte, måste inte de studerande ha något tydligt syfte eller samma syfte med sina studier och det finns inga motsättningar mellan de olika syftena. En studerande som går en kulturarvsutbildning kan till exempel vilja använda kunskaperna för att ta sig vidare till högre studier och en studerande som går en förberedande utbildning kan till exempel planera att starta egen verksamhet direkt efter studierna.

Flest utbildningar inom utbildningsområdet Konst

Utbildningsområdena var olika stora i antal utbildningar. Utbildningsområdet Konst var störst och området Övrigt minst, se diagram KK-2.

Diagram KK-2 Utbildningar per utbildningsområde

Störst utbildningsinriktning var Bild- och formkonstnärliga utbildningar

Varje konst- och kulturutbildning har fått en detaljerad inriktning tilldelad av myndigheten och varje inriktning tillhör ett av de sex utbildningsområdena. Under 2015 fanns utbildningar inom 28 inriktningar varav den största var Bild- och formkonstnärliga utbildningar (33 utbildningar), följt av Övriga utbildningar musik (8 utbildningar) samt Breda utbildningar konsthantverk och Utbildningar inom dans (7 utbildningar vardera).

Inom inriktningen Utbildningar inom textil samt inom Utbildningar mot grafisk formgivning, design och copywriting fanns 5 utbildningar vardera. Inom 4 inriktningar fanns tre eller fyra utbildningar och inom resterande 18 inriktningar fanns enbart en eller två utbildningar. Se en lista över samtliga inriktningar i tabellbilagan.

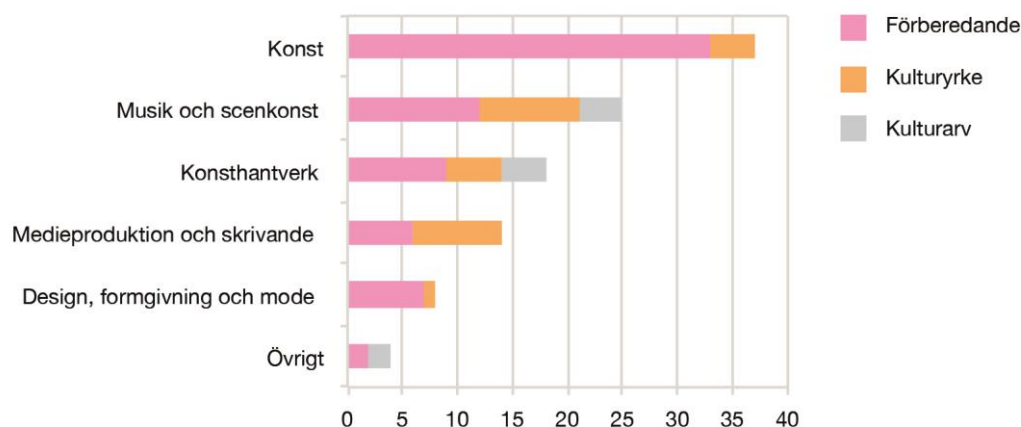
Indelningen i inriktningar och områden skapar överblick, men den är också begränsande då kategoriseringen måste göras utifrån det huvudsakliga utbildningsinnehållet. Flera av utbildningarna, kanske främst bland de förberedande, är grundläggande konstutbildningar där undervisningen berör flera ämnesinriktningar. Bra att känna till är att det exempelvis kan finnas inslag i dessa utbildningar som skulle klassificeras som konsthantverk eller design, formgivning och mode. Ett annat exempel är att utbildningar inom olika utbildningsområden kan syfta till samma typ av högskolestudier. Exempelvis finns förberedande utbildningar inom Konst och inom Övrigt som båda syftar till högre studier inom arkitektur.

Flera inriktningar ingår i varje utbildningsområde och därför är inte utbildningarna inom samma område lika. Exempelvis finns såväl filmutbildningar som skrivartutbildningar inom området Medieproduktion och skrivande. Även inom de detaljerade inriktningarna kan utbildningarna ha väldigt olika karaktär. Ett exempel är fotoutbildningar som kan vara inriktade på bildkonst eller rörlig bild utifrån ett filmfokus.

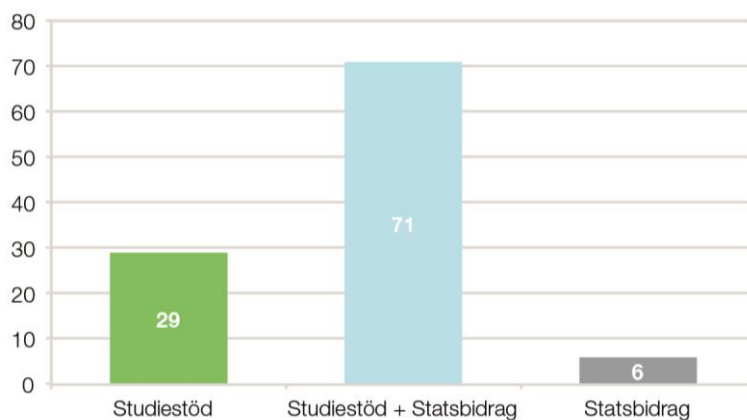
Flest utbildningar var förberedande och låg inom området Konst

Kombinerar man syfte och utbildningsområde så var det drygt 30 procent av samtliga utbildningar förberedande konstutbildningar. Näst störst grupp var förberedande musik- och scenkonstutbildningar (11 procent), följt av till kulturyrkesutbildningar inom Musik och scenkonst samt förberedande konsthantverksutbildningar (8 procent vardera).

Syftena fördelade sig ojämnt över utbildningsområdena. Andelen förberedande utbildningar var störst inom utbildningsområdena Konst och Design, formgivning och mode. Störst andel kulturyrkesutbildningar fanns inom områdena Musik och scenkonst, Medieproduktion och skrivande samt Konsthantverk. Kulturarvsutbildningar fanns inom områdena Musik och scenkonst, Konsthantverk samt Övrigt, se diagram KK-3.

Diagram KK-3 Utbildningar per utbildningsområde och syfte*Antal***Vanligast med studiestöds- och statsbidragsplatser**

Två tredjedelar av utbildningarna berättigade de studerande till studiestöd och utbildningen till statsbidrag. Cirka en fjärdedel hade endast studiestöd och ett fåtal utbildningar hade endast statsbidrag, se diagram KK-4.

Diagram KK-4 Utbildningar per stödform*Antal*

Utbildningarna med endast statsbidrag var korta kulturarvsutbildningar, bortsett från ett undantag: Konstskolan Linnea riktar sig till personer med intellektuell funktionsnedsättning och de studerande finansierar sina studier på annat sätt.

Bland utbildningar med endast studiestöd var det vanligast med 1-åriga utbildningar. Även bland utbildningar med studiestöd och statsbidrag var denna utbildningslängd vanligast, men det fanns även många utbildningar som var 2-åriga.

Om stödformerna

Konst- och kulturutbildningar kan få stöd genom att

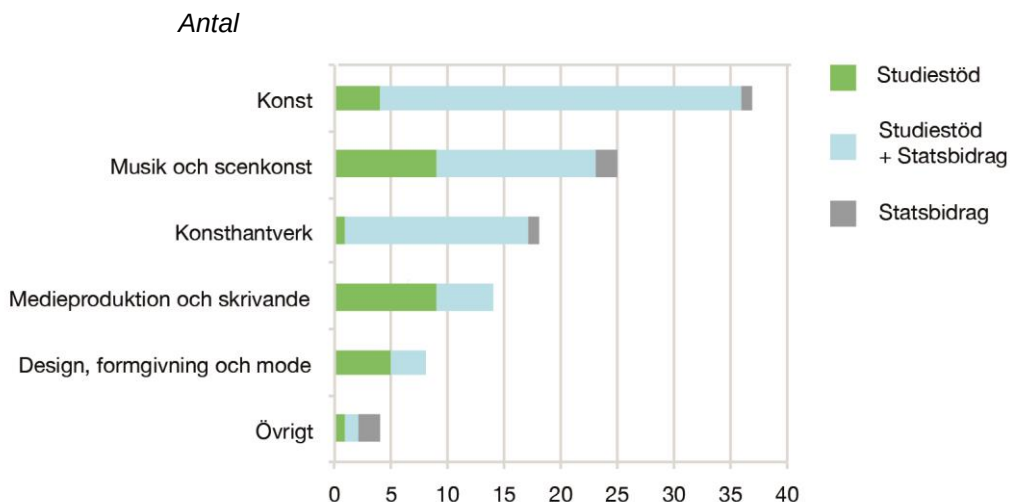
- de studerande berättigas till studiestöd,
- de studerande berättigas till studiestöd och utbildningen berättigas till statsbidrag, eller
- utbildningen berättigas till statsbidrag. Detta gäller för utbildningar som bidrar till att bevara eller utveckla kulturarvet och som är kortare än 30 veckor (korta utbildningar).

Flest utbildningar var konstutbildningar med studiestöd och statsbidrag

Kombinerar man stödform och utbildningsområde så var den största utbildningsgruppen konstutbildningar med studiestöd och statsbidrag (30 procent av samtliga utbildningar). Näst störst grupp var konsthantverksutbildningar med studiestöd och statsbidrag (15 procent) följt av musik- och scenkonstutbildningar med studiestöd och statsbidrag (13 procent).

Stödet fördelades ojämnt över utbildningsområdena. Inom områdena Konst och Konsthantverk hade nära 90 procent av alla utbildningar studiestöd och statsbidrag, detsamma gällde för drygt hälften av utbildningarna inom Musik och scenkonst. Inom områdena Design, formgivning och mode samt Medieproduktion och skrivande var det vanligast att utbildningarna enbart hade studiestöd. Utbildningar med endast statsbidrag, det vill säga korta kulturarvsutbildningar fanns inom samtliga områden förutom Medieproduktion och skrivande samt Design, formgivning och mode, se diagram KK-5.

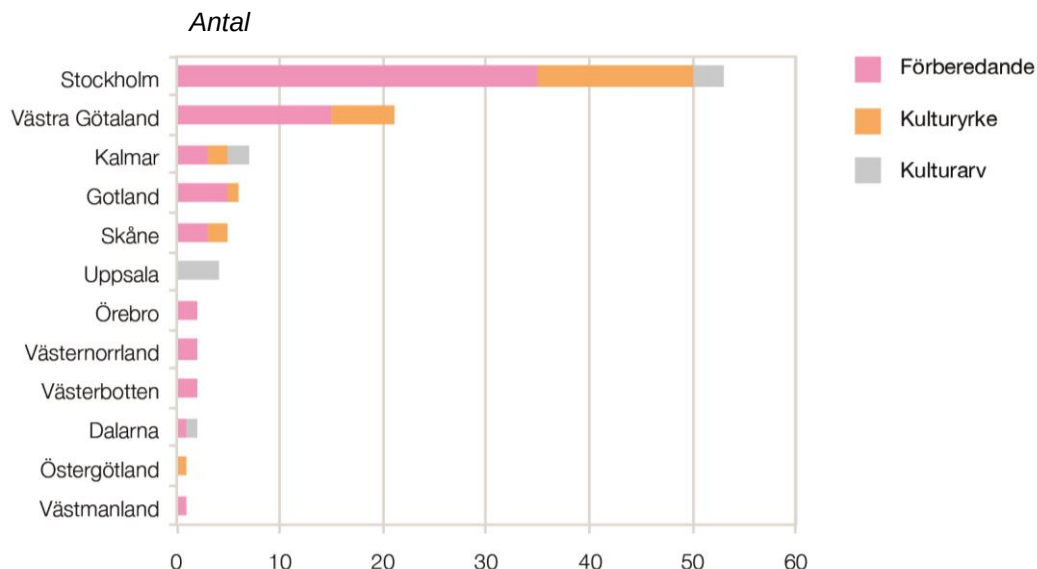
Diagram KK-5 Utbildningar per utbildningsområde och stödform

Hälften av utbildningarna i Stockholms län

Konst- och kulturutbildningar finns i 12 län, se diagram KK-6. Överlägset flest utbildningar fanns i Stockholms län (50 procent), följt av Västra Götalands (20 procent) och Kalmar län (7 procent).

Diagram KK-6 Utbildningar per län

Störst antal förberedande utbildningar fanns i Stockholms län följt av Västra Götalands län. Även antalet kulturyrkesutbildningar var störst i de två storstadslänen. I Skåne län fanns däremot enbart några enskilda förberedande utbildningar eller kulturyrkesutbildningar. Kulturarvsutbildningar fanns i Uppsala län, Stockholms län, Kalmar län och Dalarna län.

Att så många utbildningar finns i storstadslänen Stockholm och Västra Götaland förklaras av närheten till högskolor samt till arbetsgivare och institutioner på det konstnärliga och kulturella området. Det låga antalet utbildningar i Skåne län är emellertid svår att förklara.

Om man relaterar antalet utbildningar till folkmängden i respektive län så framträder en delvis annan bild. Det genomsnittliga antalet utbildningar per 10 000 invånare i åldern 20-64 år var 0,24. Gotland hade absolut störst antal utbildningar i relation till folkmängden (1,89 utbildningar per 10 000 invånare). Därefter kom Kalmar län (0,54 utbildningar per 10 000 invånare), Stockholms län (0,39 utbildningar per 10 000 invånare) och Västra Götalands län (0,22 utbildningar per 10 000 invånare).

2.1.3 Studerande

De viktigaste resultaten

- Av 2 400 studerande var 73 procent kvinnor och 27 procent män. Inom samtliga syften, stödformer och utbildningsområden fanns fler kvinnor än män.

Könsfördelningen var jämnast bland kulturyrkesutbildningarna och mest ojämn bland kulturarvsutbildningarna. Medieproduktion och skrivande var det enda utbildningsområde med en jämn könsfördelning.

- Flest studerade på 1-åriga utbildningar, endast ett fåtal på deltid eller på distans.
- Mer än hälften studerade på förberedande utbildningar.
- Flest studerade utbildningar inom Konst, Musik och scenkonst samt Konsthantverk. Drygt hälften studerade inom de fyra största inriktningarna (Bild- och formkonstnärliga utbildningar, Utbildningar inom textil, Övriga utbildningar musik, Breda utbildningar konsthantverk).
- Drygt hälften studerade på utbildningar med studiestöd och statsbidrag.
- Medelåldern var 31 år men skiljde sig mycket mellan olika utbildningsgrupper.
- Det var 9 utbildningsomgångar (korta kulturarvsutbildningar) som hann avslutas under andra halvåret 2015. Samtliga studerande på dessa utbildningar slutförde utbildningen.

Ojämn könsfördelning

Under andra halvåret 2015 fanns totalt 2 400 studerande inom konst- och kulturutbildningar. Könsfördelningen var ojämn: 73 procent av de studerande var kvinnor och 27 procent var män.

Eftersom några personer fanns registrerade på flera utbildningsomgångar var antalet personer som studerat lägre än antalet studerande. Antalet personer som studerat någon konst- och kulturutbildning under andra halvåret 2015 var 2 300 varav 50 personer studerade fler än två omgångar. Det var vanligast att man studerade tre omgångar av den kortkurs inom området Musik och scenkonst som anordnades som tvådagarskurser i direkt anslutning till varandra.

Om årsplatser och studerande

Konst- och kulturutbildningar beviljas årsplatser, vilket är ett mått på den mängd utbildning som kan levereras på ett år. En årsplats är en studerandeplats i heltidsutbildning som omfattar 40 veckor. Det innebär att en utbildning måste omfatta 40 veckor på ett år för att räknas som en ettårig heltidsutbildning.

Studerandeplatser är det antal fysiska personer som går en utbildning. En studerandeplats utgörs alltid av en individ medan en årsplats kan motsvara flera olika personer. Utifrån de studerandeplatser som utnyttjas på en utbildnings alla omgångar under ett år beräknas det antal årsplatser som utbildningen utnyttjat under året.

Om en utbildning har beslut om ett visst antal årsplatser får inte fler årsplatser utnyttjas för just den utbildningen. Det enda tillfället då ett överintag är tillåtet är då

utbildningsanordnaren har beslutat om att en studerande får återuppta sina studier efter studieuppehåll.

Flest studerade på 1-åriga utbildningar, endast ett fåtal på deltid eller på distans

Utbildningarna var olika långa. Flest studerande fanns på utbildningar som var 1-åriga (39 procent), följt av 2-åriga utbildningar (31 procent) samt korta utbildningarna (22 procent). Minst antal studerande fanns på 3-åriga utbildningar (8 procent). Könsfördelningen var jämnast på 2- och 3-åriga utbildningar (37 respektive 35 procent män) och mest ojämn på 1-åriga utbildningar (25 procent män) respektive korta kulturarvsutbildningar (16 procent män).

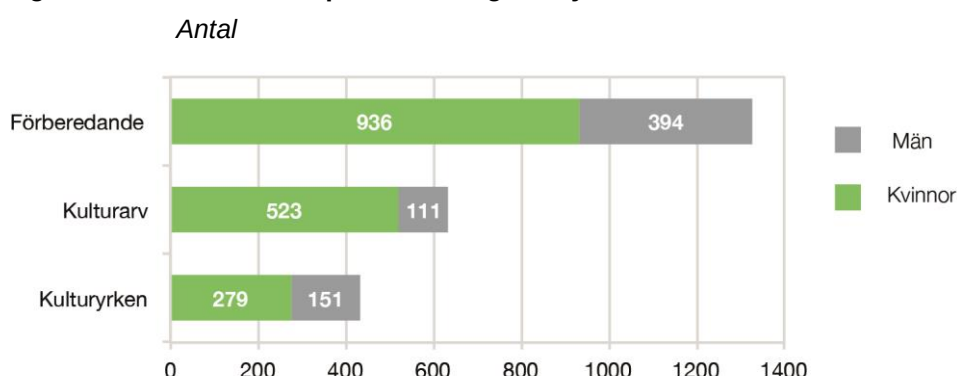
Endast en liten andel studerade på deltid (11 procent) och en ännu mindre andel studerade på distans (3 procent).

Mer än hälften studerade på förberedande utbildningar

Flest studerande, 56 procent, fanns på de förberedande utbildningarna, följt av kulturarvsutbildningar. Minst antal studerande fanns på kulturyrkesutbildningar, se diagram KK-7.

Sett till utbildningarnas syfte var könsfördelningen jämnast bland kulturyrkesutbildningar (65 procent kvinnor, 35 procent män) medan den var mest ojämn bland kulturarvsutbildningar (82 procent kvinnor, 18 procent män). Könsfördelningen på förberedande utbildningar motsvarade ungefär genomsnittet för samtliga konst- och kulturutbildningar (70 procent kvinnor, 30 procent män).

Diagram KK-7 Studerande per utbildningens syfte

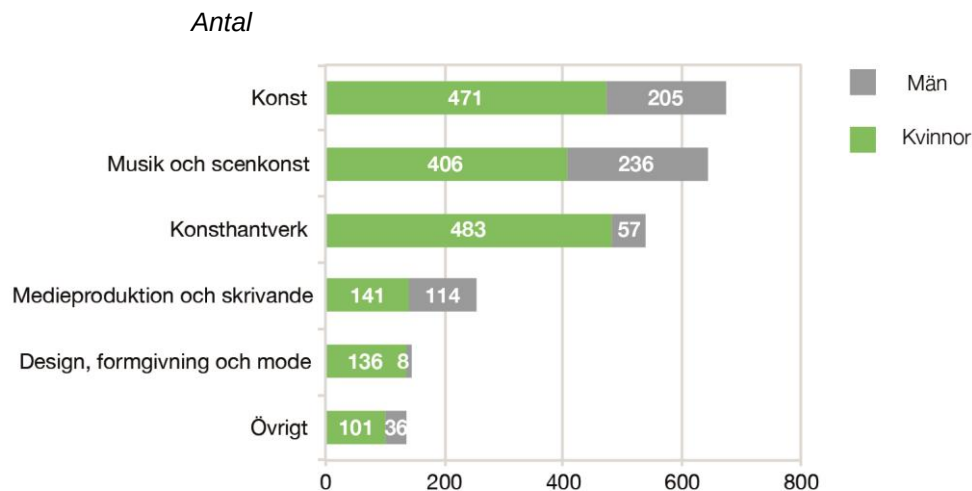
Bland studerande på kulturarvsutbildningar var det nästan 90 procent som studerade på en kort utbildning. Av studerande på förberedande utbildningar var det drygt hälften som studerade på 1-åriga utbildningar och knappt hälften som studerade på 2-åriga utbildningar. Bland studerande på kulturyrkesutbildningarna studerade ungefär en tredjedel vardera på 1-åriga, 2-åriga och 3-åriga utbildningar.

Samtliga förberedande och kulturyrkesutbildningar bedrevs som heltidsutbildningar. Bland studerande på kulturarvsutbildningar var det dock cirka 40 procent som studerade på deltid. Andelen studerande på distansutbildningar var ungefär densamma inom samtliga syften (2-5 procent).

Flest studerade inom Konst, Musik och scenkonst samt Konsthantverk

Inom konst- och kulturutbildningar fanns under andra halvåret 2015 tre större och tre mindre utbildningsområden, se diagram KK-8. Inom samtliga utbildningsområden fanns fler kvinnliga än manliga studerande och området Medieproduktion och skrivande var det enda område med en jämn könsfördelning, det vill säga mellan 40 och 60 procent kvinnor respektive män. Näst jämnast var fördelningen inom Musik och scenkonst (63 procent kvinnor, 37 procent män). Mest ojämn var könsfördelningen inom Konsthantverk (89 procent kvinnor, 11 procent män) och inom Design, formgivning och mode (94 procent kvinnor, 6 procent män). Inom Konst och Övrigt var könsfördelningen ungefär som genomsnittet för samtliga konst- och kulturutbildningar (70 procent kvinnor inom Konst och 73 procent kvinnor inom Övrigt).

Diagram KK-8 Studerande per utbildningsområde

Det fanns stora skillnader mellan utbildningsområdena vad gäller fördelningen av studerande på utbildningar med olika syften, se tabell KK-1. Störst andel studerande på förberedande utbildningar fanns inom områdena Design, formgivning och mode samt Konst. Även inom Musik och scenkonst var andelen på förberedande utbildningar störst, men det fanns även många studerande på kulturyrkes- och kulturarvsutbildningar. Störst andel studerande på kulturyrkesutbildningar fanns inom området Medieproduktion och skrivande, resterande studerade på förberedande utbildningar. Inom områdena Konsthantverk och Övrigt var andelen studerande störst på kulturarvsutbildningar.

Drygt hälften studerade på utbildningar med studiestöd och statsbidrag

Flest studerande fanns på utbildningar med studiestöd och statsbidrag, följt av utbildningar med enbart studiestöd och utbildningar med enbart statsbidrag, se diagram KK-9. Utbildningar med statsbidrag utgjorde endast 6 procent av samtliga utbildningar, men studerande på sådana utbildningar utgjorde 22 procent av samtliga studerande. Det beror på att utbildningarna (förutom något undantag) var korta utbildningar varav några startat flera omgångar under andra halvåret 2015.

Sett till utbildningens stödform var könsfördelningen jämnast bland utbildningar med endast studiestöd (65 procent kvinnor, 35 procent män) och mest ojämnh bland utbildningar med endast statsbidrag (84 procent kvinnor, 16 procent män). Flest studerande fanns på utbildningar med både studiestöd och statsbidrag och bland dessa var könsfördelningen nära genomsnittet för samtliga konst- och kulturutbildningar (72 procent kvinnor, 28 procent män).

Diagram KK-9 Studerande per utbildningens stödform

Korta kulturarvsutbildningar får stöd i form av enbart statsbidrag. Omfattningen bland utbildningarna i de andra stödformerna varierade mellan 1 och 3 år. Bland de studerande på utbildningar med endast studiestöd studerade majoriteten (62 procent) på 1-åriga utbildningar. Bland studerande på utbildningar med studiestöd och statsbidrag var det ungefär lika många som studerade på 1-åriga som på 2-åriga utbildningar (45 respektive 41 procent).

Hälften av de studerande på utbildningar med enbart statsbidrag studerade som deltidsutbildningar, resterande utbildningar bedrevs som heltidsutbildningar. Andelen studerande på distansutbildningar var ungefär densamma inom samtliga stödformer (2-3 procent).

Utbildningsområdena skiljde sig mycket vad gäller hur stor andel av de studerande som gick på utbildningar med endast studiestöd, med studiestöd och statsbidrag eller med endast statsbidrag, se tabell KK-1. Störst andel studerande på utbildningar med endast studiestöd fanns inom områdena Medieproduktion och skrivande samt inom Design, formgivning och mode. Resterande studerande inom området gick på utbildningar med

endast studiestöd. Störst andel studerande på utbildningar med studiestöd och statsbidrag fanns inom områdena Konst. Även inom området Konsthantverk fanns en stor andel studerande på utbildningar med studiestöd och statsbidrag. Inom Konsthantverk fanns även många som studerande på utbildningar med endast statsbidrag. Störst andel studerande på utbildningar med endast statsbidrag fanns dock inom utbildningsområdet Övrigt.

Tabell KK-1 Antal studerande per utbildningsområde och procentuell fördelning efter utbildningens stödform och syfte

	Totalt	Stödform			Utbildningens syfte		
		Studie-stöd	Studie-stöd + Stats-bidrag	Stats-bidrag	För-bered-ande	Kultur-yrke	Kultur-arv
Totalt	2 394	26%	52%	22%	56%	18%	26%
Design, formgivning och mode	144	56%	44%	0%	93%	7%	0%
Konst	676	17%	83%	1%	92%	8%	0%
Konsthantverk	540	1%	53%	45%	30%	9%	61%
Medieproduktion och skrivande	255	63%	37%	0%	45%	55%	0%
Musik och scenkonst	642	39%	36%	26%	43%	28%	29%
Övrigt	137	11%	4%	85%	15%	0%	85%

Drygt hälften av samtliga studerande inom de fyra största inriktningarna

Flest studerande fanns inom utbildningsinriktningen Bild- och formkonstnärliga utbildningar (580 studerande), följt av Utbildningar inom textil (285 studerande), Övriga utbildningar musik (249 studerande) och Breda utbildningar konsthantverk (200 studerande). Dessa inriktningar utgjorde totalt drygt hälften av samtliga studerande.

Inom de fyra största inriktningarna var det vanligast att de studerande gick utbildningar med studiestöd och statsbidrag eller med endast statsbidrag. 80 procent av de studerande inom inriktningen Bild- och formkonstnärliga utbildningar studerade på utbildningar med studiestöd och statsbidrag. Detsamma gällde samtliga studerande på utbildningar inom Breda utbildningar konsthantverk. Bland studerande på Utbildningar inom textil och Övriga utbildningar musik gick majoriteten av de studerande på utbildningar med endast statsbidrag, det vill säga i huvudsak korta utbildningar.

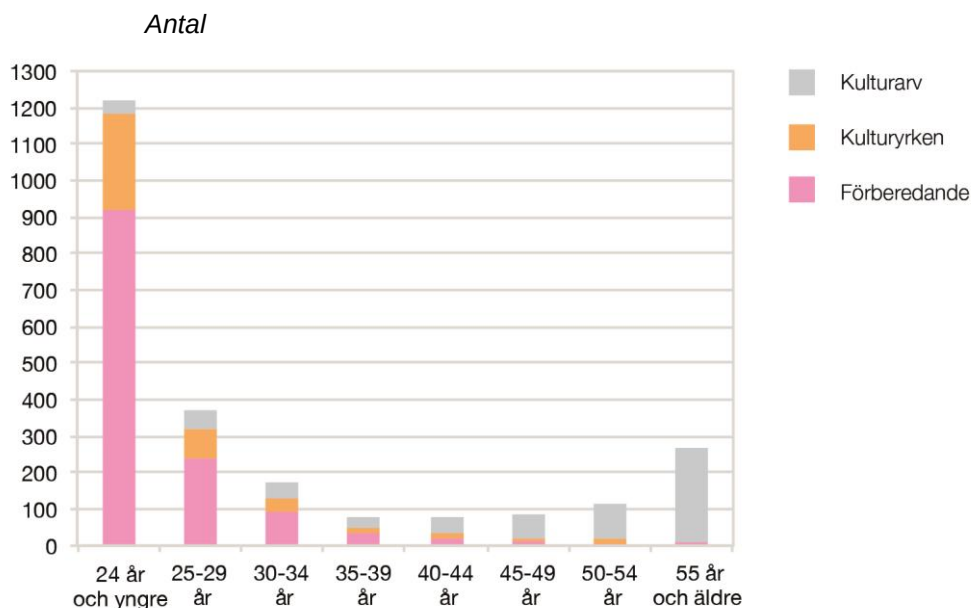
Det var vanligast att studerande gick förberedande eller kulturarvsutbildningar inom de fyra största inriktningarna. Drygt 90 procent av de studerande på utbildningar inom utbildningsinriktningen Bild- och formkonstnärliga utbildningar fanns på förberedande utbildningar. Inom inriktningarna Utbildningar inom textil och Övriga utbildningar musik var det däremot vanligast att studerande gick på kulturarvsutbildningar. Hälften av de studerande på utbildningar med inriktningen Breda utbildningar konsthantverk studerade

på förberedande utbildningar, medan knappt 40 procent studerade på kulturarvsutbildningar.

Stora skillnader i medelåldern mellan olika utbildningsgrupper

Medelåldern bland de studerande på konst- och kulturutbildningar var 31 år, men hälften av de studerande var 24 år eller yngre, se diagram KK-10. Medelåldern var något högre bland kvinnor än bland män (32 år jämfört med 28 år).

Diagram KK-10 Studerande efter åldersgrupp och utbildningens syfte

Medelåldern och åldersfördelningen skiljde sig tydligt mellan olika utbildningsgrupper. Medelåldern var lägst inom utbildningsområdena Konst och Design, formgivning och mode (24 respektive 25 år) och den var högst inom utbildningsområdena Konsthantverk och Övrigt (41 år).

Skillnaderna i åldersfördelningen var ännu större vad gäller utbildningarnas stödform och syfte – medelåldern var 53 år bland studerande på utbildningar med endast statsbidrag (korta utbildningar), respektive 50 år bland studerande på kulturarvsutbildningar.

Medelåldern var också hög bland deltidsutbildningarna (55 år), vilket förklaras av att dessa var kulturarvsutbildningar (korta utbildningar) där medelåldern generellt sett var hög. Skillnaden i medelåldern var inte lika stor vad gäller studieform – medelåldern var 31 år bland studerande på bundna utbildningar och 41 år bland studerande på distansutbildningar.

Samtliga studerande på de korta utbildningar som hann avslutas under 2015 slutförde utbildningen

De enda utbildningsomgångarna som hann avslutas under andra halvåret 2015 var 9 korta utbildningar inom områdena Musik och scenkonst samt inom Övrigt. Utbildningarna inom området Övrigt avser korta utbildningar med flera ämnesinriktningar. Samtliga utbildningar var kulturarvsutbildningar med enbart statsbidrag.

Av de 266 studerande som studerade vid någon av dessa utbildningar slutförde samtliga utbildningen. Majoriteten av de studerande (71 procent) var kvinnor. Könsfördelningen var något mer jämn bland studerande på utbildningar inom Musik och scenkonst (66 procent kvinnor och 34 procent män) jämfört med studerande på utbildningar inom området Övrigt (78 procent kvinnor och 22 procent män).

2.1.4 Utbildningsanordnare

De viktigaste resultaten

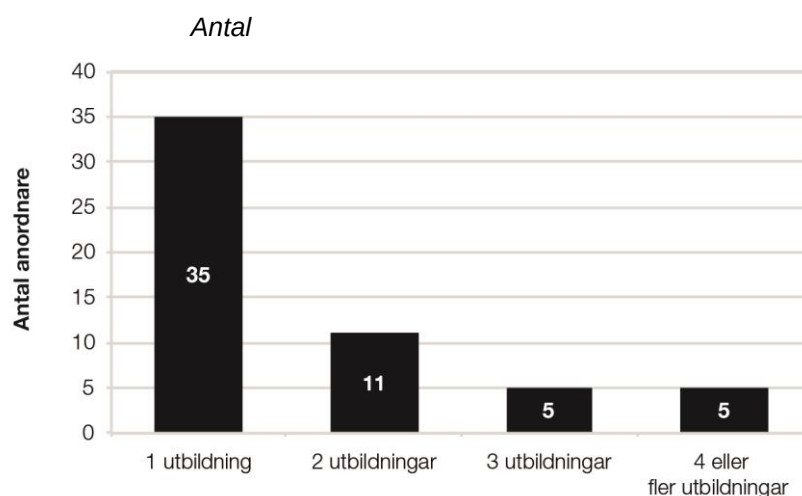
- Det fanns 42 organisationer som bedrev konst- och kulturutbildningar fördelat på 56 skolor. Den vanligaste företagsformen var Övriga stiftelser och fonder.
- De flesta skolor bedrev endast en konst- och kulturutbildning.
- Folkuniversitetet med sina olika regionala organisationer samlade totalt sett 17 skolor med konst- och kulturutbildning under sitt tak.

Många små och några få större anordnare

Det fanns 42 organisationer som anordnade konst- och kulturutbildningar under andra halvåret 2015. Av dessa hade 40 procent företagsformen Övriga stiftelser och fonder, 36 procent var aktiebolag, 19 procent var ideella föreningar och 5 procent var ekonomiska föreningar.

Det fanns 56 skolor som bedrev utbildning. Organisationen med flest skolor var Stiftelsen Kursverksamheten vid Stockholms universitet, Folkuniversitetet (11 skolor), följt av Folkuniversitetet Kursverksamheten vid Göteborgs universitet (3 skolor), Medborgarskolan i Stockholm (2 skolor) och Stiftelsen Gerlesborgsskolan (2 skolor). Resterande organisationer hade endast en skola. Läger man ihop alla organisationer som samlas under namnet Folkuniversitet så hade dessa tillsammans 17 av 56 skolor.

Det var vanligast att en skola hade en utbildning, men några hade flera, se diagram KK-11. Det var 16 skolor som hade två eller tre utbildningar och 5 skolor hade fyra eller fler utbildningar. Skolan Kulturama (Medborgarskolan i Stockholm) hade flest utbildningar: 11 stycken.

Diagram KK-11 Utbildningar per utbildningsanordnare (skola)

2.2 Utbildningar med endast tillsyn (vissa andra utbildningar)

2.2.1 Utbildningar med endast tillsyn – en introduktion

Förordningen om stöd för konst- och kulturutbildningar och vissa andra utbildningar ger fristående eftergymnasiala utbildningar inom olika områden möjlighet att ansöka om statligt stöd endast i form av tillsyn av Myndigheten för yrkeshögskolan. Dessa utbildningar kan bedrivas även inom andra områden än de konstnärliga eller kulturella och benämns som vissa andra utbildningar i förordningen.

Utbildningarnas statliga stöd omfattas endast av tillsynen. De får alltså inte något ekonomiskt stöd i form av statsbidrag, och de berättigar inte de studerande till studiestöd från CSN. Utbildningsanordnarna får ta ut studerandeavgifter. Längden på utbildningarna kan variera, men det finns krav på att de ska omfatta minst 200 timmar lärar- eller handledarledd tid.

Tidigare bedrevs flera av dessa utbildningar som så kallade kompletterande utbildningar, en utbildningsform som nu håller på att fasas ut. En förändring som skiljer det nya regelverket från det gamla är att utbildningarna nu måste vara på eftergymnasial nivå.

Förordningen började gälla den 1 juli 2015 och därför avser statistiken här endast de utbildningar som bedrevs under andra halvåret 2015.

De viktigaste resultaten

- Under andra halvåret 2015 startade 5 utbildningsanordnare 14 utbildningar med totalt 140 studerande. Ingen utbildning hann avslutas.
- Utbildningarna fanns inom vitt skilda inriktningar, störst antal studerande fanns på utbildningar inom djursjukvård och på bild- och formkonstnärliga utbildningar.

- Nästan samtliga studerande var kvinnor (84 procent). Medelåldern var 27 år.

2.2.2 Utbildningar

Det var 14 utbildningar som hade tillstånd att bedriva utbildning med endast tillsyn under andra halvåret 2015, men endast 11 utbildningar kom igång och startade en utbildningsomgång. Samtliga 11 utbildningar startade en utbildningsomgång och ingen av dem har hunnit avslutas under 2015.

Flest utbildningar fanns inom inriktningarna Övriga utbildningar djursjukvård (3 utbildningar) samt Utbildningar till massageterapeut och Bild- och formkonstnärliga utbildningar (2 utbildningar vardera). Resterande utbildningar fanns inom inriktningarna Breda utbildningar illustration, reklam, grafisk formgivning och foto, Utbildningar med inriktning mot musikal, Övriga utbildningar modedesign och Breda utbildningar inom formgivning.

De flesta utbildningar var upp till ett år långa (8 utbildningar). 2 utbildningar var knappt 2 år och en 2,5 år lång. Observera att utbildningarnas längd anges omräknad till heltid. 6 utbildningar bedrevs på heltid och 5 på deltid. 8 utbildningar var bundna utbildningar, medan 3 var distansutbildningar.

Utbildningarna bedrevs i 4 län: Stockholms län (4 utbildningar), Hallands län (3 utbildningar) och Skåne samt Östergötlands län (2 utbildningar vardera).

2.2.3 Studerande

På de utbildningsomgångar som startade under andra halvåret 2015 fanns totalt 140 studerande. Ingen studerade mer än en utbildning.

Den övervägande majoriteten var kvinnor (84 procent kvinnor, 16 procent män). Flest studerande fanns inom inriktningen Övriga utbildningar djursjukvård (50 studerande), följt av Bild- och formkonstnärliga utbildningar (30 studerande). Inom de andra inriktningarna fanns färre än 20 studerande.

Könsfördelningen var jämnast bland studerande på korta utbildningar. På dessa var andelen kvinnor 76 procent och andelen män 24 procent. Könsfördelningen var ojämn såväl bland heltids- som bland deltidsutbildningar, men andelen män var något större bland deltidsutbildningarna (22 procent jämfört med 9 procent).

Medelåldern var 27 år. Knappt hälften var under 25 år och knappt hälften mellan 25 och 45 år gamla, endast ett fåtal studerande var äldre än 45 år. Medelåldern skiljde sig inte mellan deltids- och heltidsutbildningar, men den var något lägre bland bundna utbildningar (26 år) jämfört med distansutbildningar (29 år).

Flest studerande fanns på utbildningar som bedrevs i Stockholms län (57 procent). Cirka en tredjedel studerade på utbildningar i Halland. Endast ett fåtal studerande fanns på utbildningar i Skåne och Östergötlands län.

2.2.4 Utbildningsanordnare

Det var 5 organisationer som hade var sin skola under andra halvåret 2015. Samtliga var aktiebolag. Det var vanligast att skolorna hade 2 eller 3 utbildningar, en skola hade endast en utbildning. Tre skolor hade färre än 25 studerande, en hade mellan 25 och 49 studerande och en hade mellan 50 och 74 studerande.

2.3 Kompletterande utbildningar (KU)

2.3.1 Kompletterande utbildningar – en introduktion

Kompletterande utbildningar (KU) är fristående gymnasiala eller eftergymnasiala utbildningar som staten stöder på olika sätt.⁶⁶ De finns inom många olika områden och kan delas in i yrkesutbildningar, utbildningar som förbereder för vidare studier vid konstnärliga högskolor och utbildningar som bidrar till att bevara det svenska kulturarvet. Utbildningsformen samlar utbildningar och kurser som på grund av sin utformning inte ryms inom andra utbildningsformer och som därför har ett eget regelverk. De anordnas enbart av privata huvudmän och de allra flesta utbildningar är avgiftsbelagda. Utbildningarna ger inte någon formell behörighet till fortsatta studier. Utbildningarna utgör ett komplement till gymnasieskolan eller har som lägst genomgången gymnasieskola eller viss yrkeserfarenhet som antagningskrav.

Kompletterande utbildningar fasas ut 2015-2018

Utbildningsformen kompletterande utbildningar håller på att fasas ut. Merparten av utbildningarna drivs nu vidare enligt andra regelverk. Majoriteten av utbildningarna överfördes till utbildningsformen konst- och kulturutbildningar och en liten del av utbildningarna överfördes till yrkeshögskolan. Eftergymnasiala utbildningar som tidigare enbart haft statligt stöd i form av tillsyn kan ansöka om att få tillsyn enligt det nya regelverket för konst- och kulturutbildningar och vissa andra utbildningar (Utbildningar med endast tillsyn). Några gymnasiala utbildningar har inte kunnat ingå i något nytt regelverk inom myndighetens ansvarsområde.

I december 2013 upphörde förordningen om statligt stöd till kompletterande utbildningar. För att antagna elever ska kunna slutföra sina studier får pågående utbildningar, det vill säga utbildningsomgångar med start före den 1 juli 2015, drivas vidare under en övergångsperiod. De upphävda bestämmelserna gäller därför fortfarande för en del av de

⁶⁶ Förordning (2000:521) om statligt stöd till kompletterande utbildningar

utbildningar som tidigare beviljats stöd enligt den gamla förordningen. Statistik över kompletterande utbildningar kommer därför redovisas fram till och med 2018.

Tillståndsgivning för de olika typerna av stöd inom KU

Statligt stöd i form av studiestödsplatser och statsbidrag har tidigare fördelats inom ramen för regelbundna ansökningsomgångar. Sådana ansökningsomgångar genomfördes dock inte under 2012 och 2013 i avvaktan på att förordningen skulle upphävas och ersättas med ett nytt regelverk. Istället kunde huvudmännen ansöka om förlängning av befintliga beslut (beslut om förlängning fattades dels i januari och dels i december 2013) så att elever som påbörjade sina studier före 1 juli 2015 kan slutföra sina utbildningar. Förändringen i antal utbildningar mellan åren beror således i huvudsak på huvudmännens val att bedriva utbildningarna eller inte.

Statligt stöd i form av Statlig tillsyn kunde skolorna ansöka om löpande. Beviljandet av stödet var inte begränsat i och med att inga medel fördelades.

2.3.2 Skolor och utbildningar

De viktigaste resultaten

- Antal huvudmän och skolor minskade något jämfört med 2014.
- Antalet utbildningar har halverats mellan hösten 2014 och hösten 2015 på grund av utfasningen av utbildningsformen. Skillnaden mellan kalenderår 2014 och kalenderår 2015 var dock mycket mindre då utfasningen inte påbörjades förrän hösten 2015.
- Antalet utbildningar minskade i samtliga stödformer och i samtliga utbildningskategorier vid jämförelse av hösten 2014 och hösten 2015.

Liten minskning av antal huvudmän och skolor jämfört med 2014

År 2015 fanns det 88 huvudmän som bedrev kompletterande utbildningar fördelat på 110 skolor. Antalet huvudmän har minskat med 2 jämfört med föregående år, antalet skolor har minskat med 4, vilket förklaras av den successiva utfasningen av utbildningsformen. En huvudman kan driva flera olika skolor vilket förklarar skillnaden mellan antal huvudmän och antal skolor. Det var dock inte särskilt vanligt, precis som tidigare år hade endast 7 huvudmän fler än en skola. Det var Stiftelsen Kursverksamheten vid Stockholms univ. (Folkuniversitetet) som hade absolut flest skolor (12 stycken). Resterande huvudmän med flera skolor hade mellan 2 och 5 skolor.

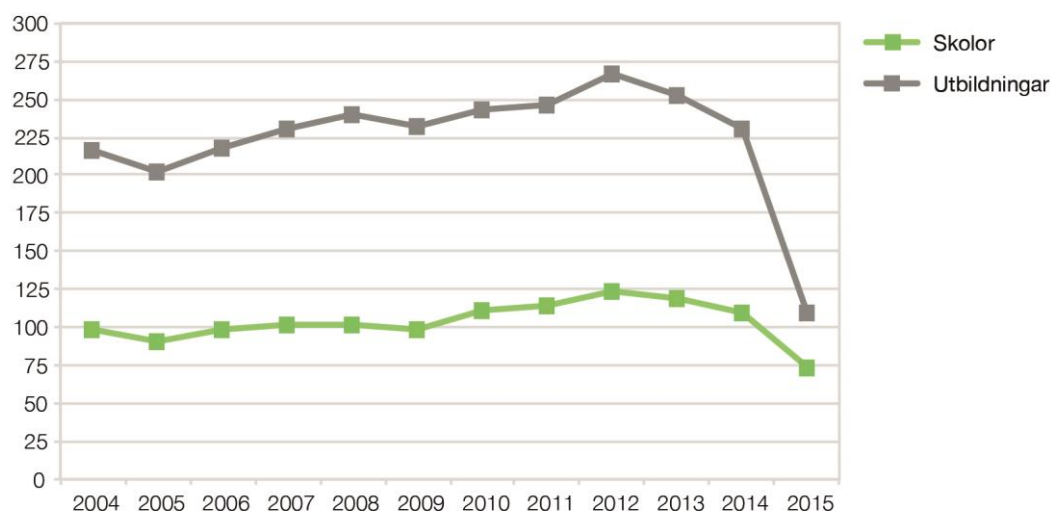
Antal skolor som bedrev kompletterande utbildningar har legat mellan 90 och 123 under perioden hösten 2004 till hösten 2014. Antalet skolor sjönk kraftigt mellan hösten 2014 och hösten 2015 på grund av utfasningen av utbildningsformen, se diagram KU-1.

Mätningar av uppgifter per kalenderår eller per hösttermin

För att få en bild över utvecklingen över tid jämförs antal utbildningar som pågick under hösten respektive år. Tidigare har statistiken över kompletterande utbildningar samlats in och redovisats per halvår, men för att skapa jämförbarhet över tid redovisas uppgifterna istället för hösten respektive år, även om det finns helårsuppgifter från och med 2011.

Antalet utbildningar har halverats mellan hösten 2014 och hösten 2015

År 2015 bedrevs 230 kompletterande utbildningar vilket var en minskning med 15 utbildningar jämfört med föregående år. Jämför man däremot hösten 2014 med hösten 2015 blir utfasningen av utbildningsformen tydligare: antalet utbildningar som bedrevs under hösten 2015 var enbart hälften så många som hösten innan. Som diagram KU-1 visar, låg antalet utbildningar mellan cirka 200 och 270 under perioden hösten 2004 till hösten 2014, medan antalet utbildningar var 110 hösten 2015.

Diagram KU-1 Skolor och utbildningar hösten 2004 - hösten 2015*Antal***Utfasningen av kompletterande utbildningar**

Utfasningen av KU började i praktiken redan 2012 även om förordningen inte upphörde förrän 31 december 2013 och de sista förlängningsbesluten kommer att gå ut 2018. Utbildningar med studiestöd och/eller statsbidrag kunde behålla sitt statliga stöd och överfördes i februari 2015 till antingen yrkeshögskolan eller konst- och kulturutbildningar, men utbildningsomgångar med start före den 1 juli 2015 skulle få slutföras inom ramen för KU, därför förlängdes besluten. Utbildningar med enbart Statlig tillsyn har kunnat ansöka om tillstånd enligt den nya förordningen om konst- och kulturutbildningar och vissa andra utbildningar sedan december 2014. Några kompletterande utbildningar

bedömdes dock vara gymnasiala och kan därför inte få tillstånd enligt den nya förordningen.

Under 2015 fanns det 270 beslut om statligt stöd, varav 230 utbildningar var aktiva.

- Av de 230 utbildningar som bedrevs under 2015 hade 118 beslut som gick ut till sommaren 2015. Därför är skillnaden mellan det totala antalet utbildningar och antalet utbildningar som bedrevs under hösten så stor. Det var 32 utbildningar som hade beslut som gick ut under 2015, vilket innebär att antalet utbildningar kommer sjunka ytterligare under 2016.
- Av de 40 utbildningar som inte var aktiva hade 25 beslut som gick ut till sommaren 2015, 6 hade beslut som gick ut under hösten 2015 och 8 hade beslut som gick ut under 2016.

Tre former av stöd

Det finns tre former av statligt stöd för att bedriva kompletterande utbildningar:

- Statlig tillsyn
- Berättigande till studiestöd för eleverna
För att en utbildning ska kunna få denna form av statligt stöd krävs att den är värdefull ur nationell synpunkt. Vid bedömningen av detta ska bland annat beaktas om
 - utbildningen ökar tillgången på värdefull yrkesskicklighet inom ett yrke som det finns ett nationellt behov av
 - utbildningen leder till ett arbete, utvecklar erforderlig kompetens i befintligt arbete eller förbereder för andra studier.
- Berättigande till studiestöd för eleverna och statsbidrag för utbildningen
För att en kompletterande utbildning ska kunna få denna form av statligt stöd utöver det som krävs för att få statlig tillsyn och berättigande till studiemedel krävs att den är *särskilt värdefull* ur nationell synpunkt. Vid bedömningen prövas om utbildningen
 - ger en särskilt kvalificerad kompetens inom ett yrkesområde
 - tillgodoser behov inom smala yrkesområden eller leder fram till udda yrken
 - bidrar till att bevara traditionell yrkeskunskap
 - bidrar till att bevara det svenska kulturarvet
 - bidrar till att utveckla ny kunskap inom ett framtidsyrke.

Stödformerna kan kombineras på fyra sätt enligt olika villkor:

- Enbart statlig tillsyn
- Statlig tillsyn och studiestöd
- Statlig tillsyn, studiestöd och statsbidrag

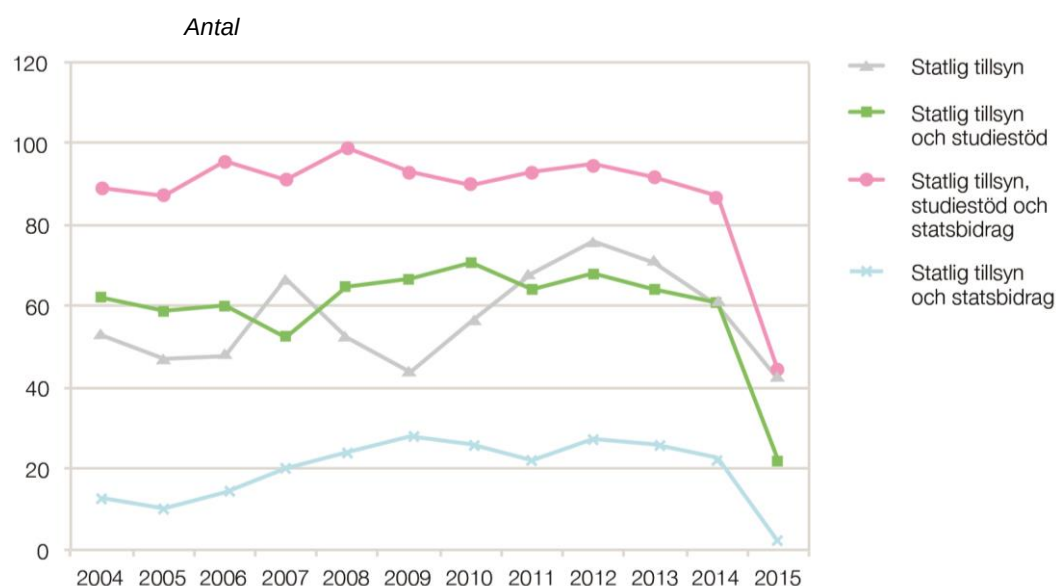
- Statlig tillsyn och statsbidrag.

Utbildningarna med Statlig tillsyn och statsbidrag är i huvudsak korttidskurser. De ska bidra till att bevara det svenska kulturarvet.

Kraftig minskning av antal utbildningar i samtliga stödformer vid jämförelse av hösten 2014 och hösten 2015

Antal utbildningar per stödform uppvisar viss variation om man ser till hela perioden hösten 2004 till hösten 2015, även om det senaste årets utveckling går i utfasningens tecken. Antalet utbildningar halverades jämfört med samma period året innan - den största procentuella minskningen fanns bland utbildningar med Statlig tillsyn och statsbidrag (-90 procent). Utbildningar med endast Statlig tillsyn minskade minst (-30 procent).

Diagram KU-2 Utbildningar efter stödform hösten 2004 – hösten 2015

Utbildningar med Statlig tillsyn och statsbidrag är så kallade korttidskurser inom det kulturarvsbevarande området⁶⁷. Notera att vissa skolor redovisar samtliga korttidskurser som en enda utbildning medan andra redovisar varje korttidskurs för sig. Det innebär att det i stort sett är de skolor som särredovisar sina korttidskurser som påverkar utvecklingen av statistiken. Därför ger måttet antal deltagare som studerar på utbildningar med Statlig tillsyn och statsbidrag en bättre bild av utvecklingen av volymen.

⁶⁷ Ett undantag är utbildningen Konstskolan Linnea som riktar sig till personer med intellektuell funktionsnedsättning och där de studerande finansierar sina studier på annat sätt.

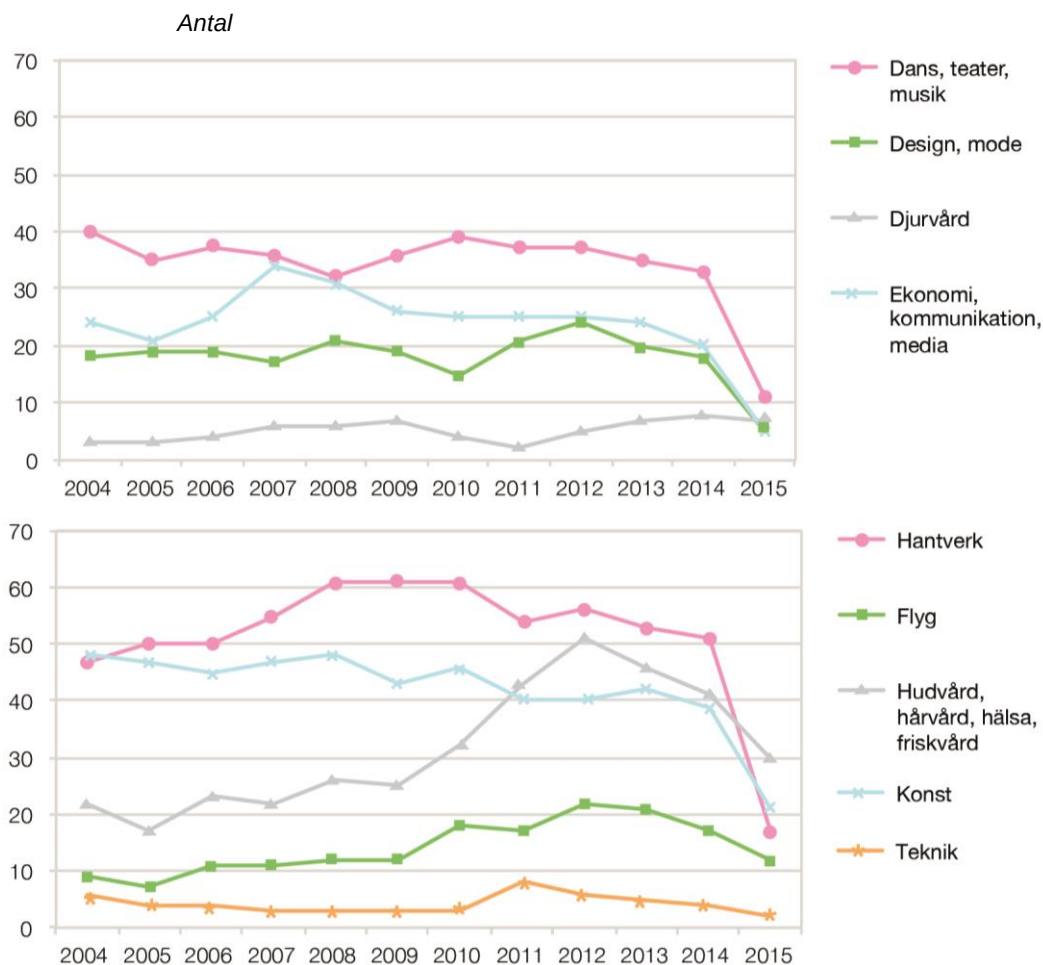
Utfasningen inte lika tydlig vid jämförelse av kalenderåren 2014 och 2015

Betraktar man hela 2015 så var antalet utbildningar som var igång större än om man endast betraktar hösten. Det beror på att många utbildningar var igång endast under våren 2015 då att deras beslut gick ut till sommaren 2015. Antalet utbildningar med enbart Statlig tillsyn som bedrevs under år 2015 var 60, antal utbildningar med Statlig tillsyn och studiestöd var 58, antal utbildningar med Statlig tillsyn, studiestöd och statsbidrag var 88 och antal utbildningar med Statlig tillsyn och statsbidrag var 24.

Minskning av antal utbildningar i samtliga utbildningskategorier mellan hösten 2014 och hösten 2015

De nio utbildningskategorierna (oavsett stödform) kan delas in i tre grupper utifrån deras storlek i antal utbildningar. Störst utbildningskategori var - precis som tidigare uppföljningsperioder - Hantverk, Hudvård, hårvård, hälsa och friskvård samt Konst. Dans, teater och musik samt Ekonomi, kommunikation och media, Design och mode och Flyg var mellanstora kategorier. Det fanns även två mindre kategorier: Djurvård och Teknik.

Diagram KU-3 Utbildningar efter utbildningskategori hösten 2004 – hösten 2015

Utbildningskategorierna minskade olika kraftigt mellan hösten 2014 och hösten 2015. Störst var den procentuella minskningen i kategorierna Ekonomi, kommunikation, media (-75 procent), Design, mode, Dans, teater, musik och Hantverk som också hade den största absoluta minskningen (-34 utbildningar). Minst var den procentuella minskningen inom Djurvård (-13 procent, det vill säga -1 utbildning), Hudvård, hårvård, hälsa och friskvård (-27 procent) och Flyg (-29 procent).

Endast liten minskning av antal utbildningar mellan kalenderåren 2014 och 2015

Betraktar man hela 2015 så var antalet utbildningar som var igång större än om man endast betraktar hösten. Det beror på att många utbildningar endast var igång under våren 2015 på grund av att deras beslut gick ut till sommaren 2015. Antalet utbildningar har från år 2014 till år 2015 minskat med 15. Samtliga utbildningskategorier minskade med 1-2 utbildningar förutom Konst som inte minskade alls och Design och mode samt Ekonomi, kommunikation och media som minskade med 3-4 utbildningar vardera.

Flest utbildningar i Stockholms län trots att antalet utbildningar minskat

Fördelningen av utbildningarna över landet var precis som tidigare år väldigt ojäm. År 2015 fanns utbildningar i 14 län. Hälften av utbildningarna fanns i Stockholms län följt av Västra Götalands län, se tabell KU-1. Resterande län hade 1 - 6 procent av utbildningarna.

I de flesta länen var skillnaderna mellan åren marginella. Minskningen av antal utbildningar märks tydligast i Stockholms län där antalet utbildningar minskade från 136 till 115 mellan 2012 och 2015. Hallands län var det enda län där antalet utbildningar ökade mellan 2012 och 2015.

Tabell KU-1 Utbildningar efter län och region 2012-2015*Antal och andel*

	2012		2013		2014		2015	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Dalarnas län	4	2%	4	1%	4	2%	4	2%
Gottlands län	5	2%	5	2%	5	2%	5	2%
Gävleborgs län	0	0%	0	0%	1	0%	1	0%
Hallands län	3	1%	5	2%	7	3%	7	3%
Jönköpings län	1	0%	0	0%	0	0%	0	0%
Kalmar län	10	4%	10	4%	9	4%	8	3%
Skåne län	16	6%	17	6%	16	7%	14	6%
Stockholms län	136	51%	137	51%	121	49%	115	50%
Uppsala län	9	3%	7	3%	6	2%	6	3%
Västerbottens län	3	1%	3	1%	3	1%	3	1%
Västernorrlands län	5	2%	5	2%	4	2%	4	2%
Västmanlands län	6	2%	7	3%	7	3%	4	2%
Västra Götalands län	57	21%	56	21%	53	22%	51	22%
Örebro län	3	1%	3	1%	2	1%	2	1%
Östergötlands län	8	3%	8	3%	7	3%	6	3%
Totalt	266	100%	267	100%	245	100%	230	100%

2.3.3 Deltagare

De viktigaste resultaten

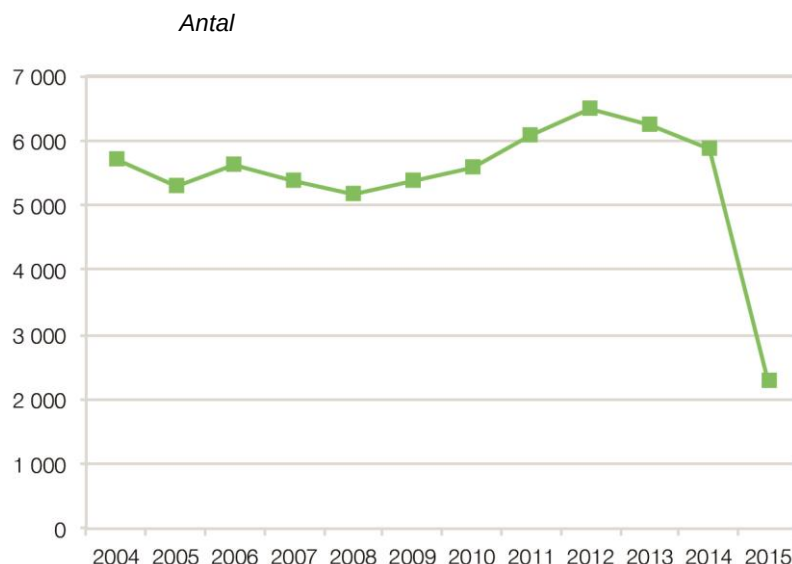
- Antalet deltagare minskade med drygt 60 procent mellan hösten 2014 och hösten 2015 på grund av utfasningen av utbildningsformen. Skillnaden var dock mycket mindre om man jämför kalenderår 2014 och kalenderår 2015 då utbildningsformen inte började fasas ut förrän hösten 2015.
- Antal deltagare minskade procentuellt sett minst inom stödformen Statlig tillsyn och statsbidrag.
- Antalet deltagare minskade procentuellt sett minst inom kategorin Flyg och mest inom kategorin Design och mode.
- Könsfördelningen bland eleverna var ojämn totalt sett (71 procent kvinnor, 29 procent män). Könsfördelningen var endast jämn (minst 40 procent av bägge könen) inom stödformen tillsyn och studiestöd samt inom kategorierna Ekonomi, kommunikation, media och Dans, teater, musik.
- Spridningen var stor vad gäller ålder, men inom åldersgruppen upp till 24 år fanns drygt 60 procent av samtliga elever.

Minskning av antal deltagare med drygt 60 procent mellan hösten 2014 och hösten 2015

År 2015 var det 5 800 deltagare, som läst utbildningar som pågick under hela eller delar av året, vilket var en minskning med cirka 3 700 deltagare jämfört med 2014. Det motsvarar en minskning med närmare 40 procent.

Antalet deltagare minskade ännu mer om man jämför perioderna hösten 2014 och hösten 2015, se diagram KU-4. Minskningen uppgick då till drygt 60 procent, vilket beror på att drygt hälften av de utbildningar som bedrevs 2015 endast bedrevs under vårterminen eftersom deras beslut gick ut till sommaren.

Diagram KU-4 Deltagare hösten 2004 – hösten 2015

Att mäta volym inom kompletterande utbildningar

Inom kompletterande utbildningar kan man mäta volym på olika sätt. I denna rapport presenteras dels antal deltagare, där varje individ räknas en gång för varje utbildning den har studerat, dels antal elever, där varje individ räknas en gång oavsett hur många utbildningar den har deltagit i. År 2015 var det 90 personer som deltog i flera kompletterande utbildningar, därför skiljer sig antal deltagare (5 900) och antal elever (5 800) åt. Antal deltagare redovisas när olika utbildningstypers volym anges, till exempel antal deltagare per stödform eller utbildningskategori. Antal elever anges när det handlar om en beskrivning av deras bakgrund såsom kön och ålder oavsett vilken utbildning eller hur många utbildningar de har deltagit i.

Inom kompletterande utbildningar beviljas statligt stöd i form av studiestöds- och statsbidragsplatser som årsplatser som huvudmannen får fördela fritt över året. Till skillnad från yrkeshögskolan får de dock inte anta fler deltagare än vad som är beviljat i

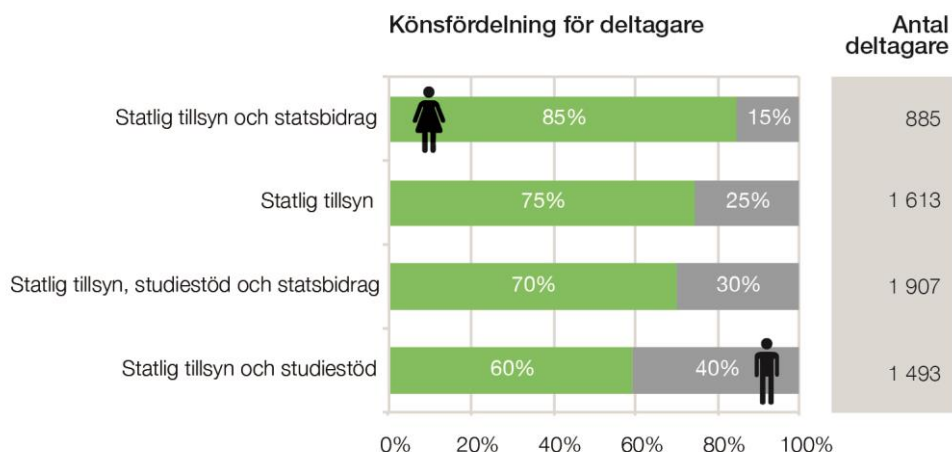
antal årsplatser. En utbildning som exempelvis pågår på halvtid under hela året och som har 12 årselevplatser får maximalt anta 24 deltagare.

Minst minskning av stödformen Statlig tillsyn och statsbidrag

Störst antal deltagare fanns år 2015 på utbildningar som hade statligt stöd i form av Statlig tillsyn, studiestöd och statsbidrag, följt av utbildningar med enbart Statlig tillsyn och utbildningar med Statlig tillsyn och studiestöd. Bilden över volymen på korttidskurser blir mer rättvis om man ser till antal deltagare jämfört med antal utbildningar: 2015 var det 870 deltagare som gick utbildningar med Statlig tillsyn och statsbidrag; denna stödform minskade minst i antal deltagare jämfört med året innan (-31 procent), vilket främst beror på att en utbildningsanordnare valde att genomföra en del korta utbildningar med start under andra halvåret som kompletterande utbildningar istället för som konst- och kulturutbildningar. De andra stödformerna minskade med mellan 37 och 41 procent.

Könsfördelningen bland deltagarna var ojämn för samtliga stödformer med undantag för utbildningar med Statlig tillsyn och studiestöd, där könsfördelningen precis nådde upp till fördelningen 60 procent kvinnor och 40 procent män. Mest ojämn var fördelningen för utbildningar med Statlig tillsyn och statsbidrag.

Diagram KU-5 Antal deltagare efter stödform och procentuell könsfördelning 2015

Kategorin Design och mode minskade mest

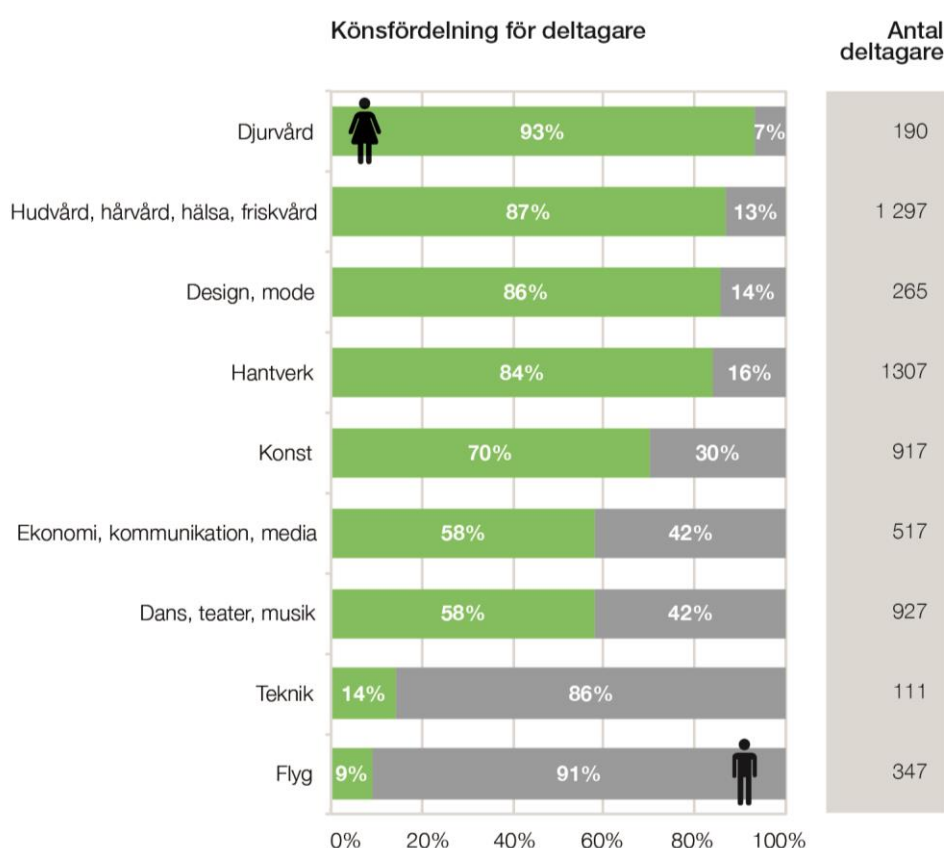
Utbildningskategoriernas volym i antal deltagare ger ungefär samma bild som volymen i antal utbildningar. Vissa skillnader framträder dock. Det fanns fler utbildningar inom kategorin Hantverk jämfört med den näst största kategorin Hudvård, hårvård, hälsa och friskvård, men samtidigt var antalet deltagare ungefär lika stort inom de två kategorierna.

Antalet deltagare minskade procentuellt sett minst inom kategorin Flyg (-28 procent) och mest inom kategorin Design och mode (-54 procent). Resterande kategorier minskade mellan 32 och 46 procent.

Ojämn könsfördelning inom alla utbildningskategorier förutom två

Könsfördelningen bland utbildningsdeltagarna var väldigt ojämn sett till utbildningskategorierna. I samtliga kategorier förutom två fanns det fler kvinnor än män. Djurvård och Flyg var de mest ojämna kategorierna. Enbart inom kategorierna Ekonomi, kommunikation och media och inom Dans, teater och musik låg andelen kvinnor respektive män mellan 40 och 60 procent. Dessa andelar brukar användas när jämställdhet inom grupper beskrivs.

Diagram KU-6 Antal deltagare efter utbildningskategori och procentuell könsfördelning 2015

Större andel kvinnor än män i alla åldersgrupper

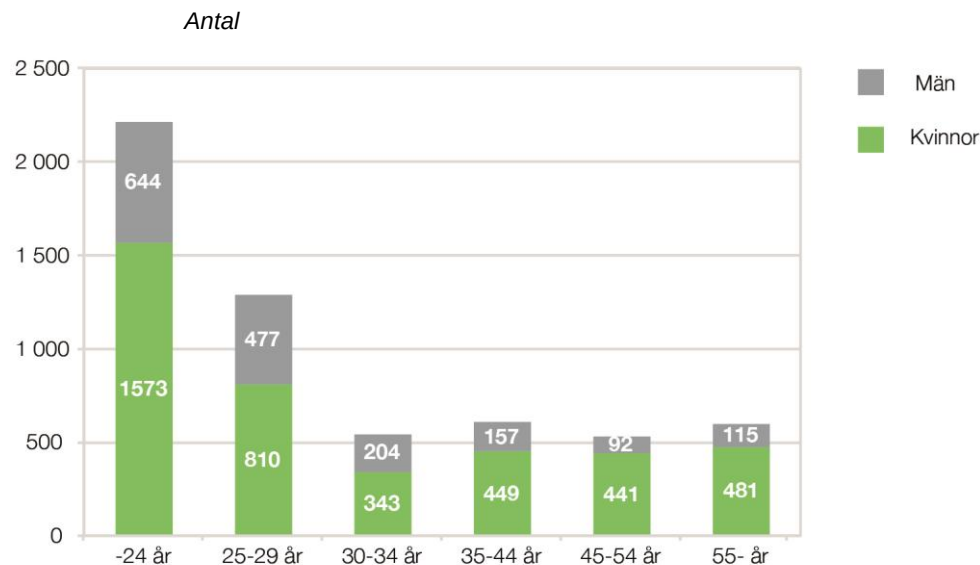
Av 5 800 elever⁶⁸ var 71 procent kvinnor och 29 procent män, vilket var samma fördelning som de senaste åren. Det fanns fler kvinnor än män i samtliga åldersgrupper, men andelen var olika stor. I åldersgrupperna 25-29 år och 30-34 år var andelen kvinnor lägre (63 procent) än för samtliga medan den var högre i åldersgrupperna 45-54 år och 55 år och äldre (83 respektive 81 procent).

⁶⁸ Se faktaruta om att mäta volym ovan.

Spridningen i ålder var stor, men de flesta var yngre än 25 år

Spridningen vad gäller åldersfördelningen var ganska stor. Flest elever fanns inom åldersgruppen upp till 24 år⁶⁹. Denna åldersgrupp stod för drygt 60 procent av samtliga elever följt av åldersgruppen 25-29 år (36 procent).

Diagram KU-7 Elever efter åldersgrupp* och kön 2015

*Observera att årsklasserna har olika stora intervall i antal år.

2.3.4 Fullföljande av utbildningen

De viktigaste resultaten

- Totalt sett var fullföljandegraden år 2015 mycket hög (91 procent), men den har minskat något jämfört med 2014.
- Fullföljandegraden var år 2015 hög inom alla stödformer och inom alla utbildningskategorier förutom Flyg och Djurvård.

Andelen som fullföljt utbildning har sjunkit något

Av de 5 900 deltagare som studerade en kompletterande utbildning under 2015 var det 4 700 som studerade på utbildningar som avslutades under 2015. Av dessa 4 700 deltagare var det 4 300 som fullföljde sin utbildning vilket motsvarar 91 procent. Fullföljandegraden har legat på denna nivå de senaste åren, även om den har sjunkit något under 2015 från 93 procent år 2014. Inom kompletterande utbildningar finns ingen examen utan fullföljande styrks med betyg eller intyg.

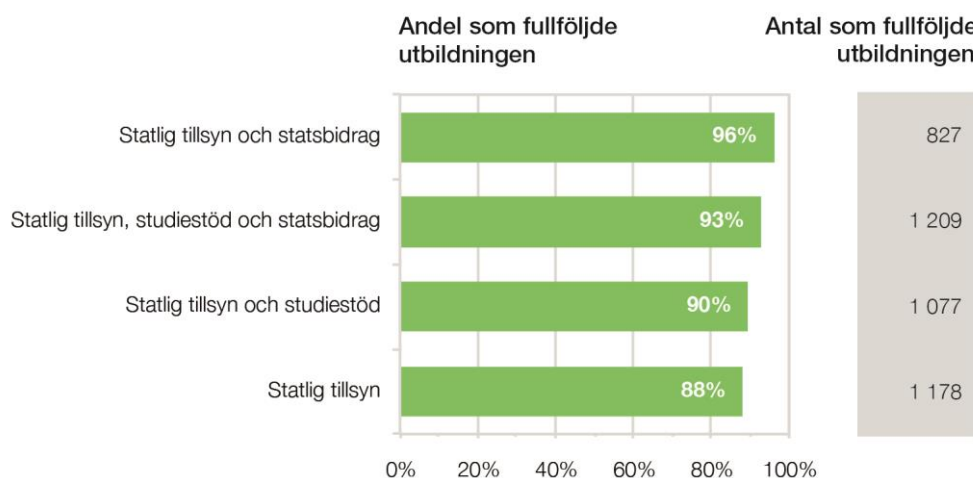
⁶⁹ Tidigare år har åldersgruppen upp till 19 år särredovisats. 2015 fanns dock endast 19 elever i den åldersgruppen och därför särredovisas gruppen inte.

Av de som fullföljde utbildningen under 2015 var 3 200 kvinnor och 1 100 män. Fullföljandegraden skiljde sig enbart marginellt mellan kvinnor och män – 92 procent av kvinnorna och 90 procent av männen fullföljde den utbildning de deltagit i. Både 2012 och 2013 var männens fullföljandegrad 2 procentenheter lägre än kvinnornas. Skillnaden var mindre år 2014.

Hög fullföljandegrad inom alla stödformer

Fullföljandegraden var mycket hög inom samtliga stödformer även om viss variation förekom. Högst var fullföljandegraden bland de som deltog i utbildningar med Statlig tillsyn och statsbidrag och lägst bland deltagare på utbildningar med endast Statlig tillsyn, se diagram KU-8. Fullföljandegraden minskade mest för deltagare i utbildningar med endast Statlig tillsyn (-3 procentenheter) och i utbildningar med Statlig tillsyn och studiestöd (-2 procentenheter). Inom de andra stödformerna minskade fullföljandegraden med en procentenhet vardera.

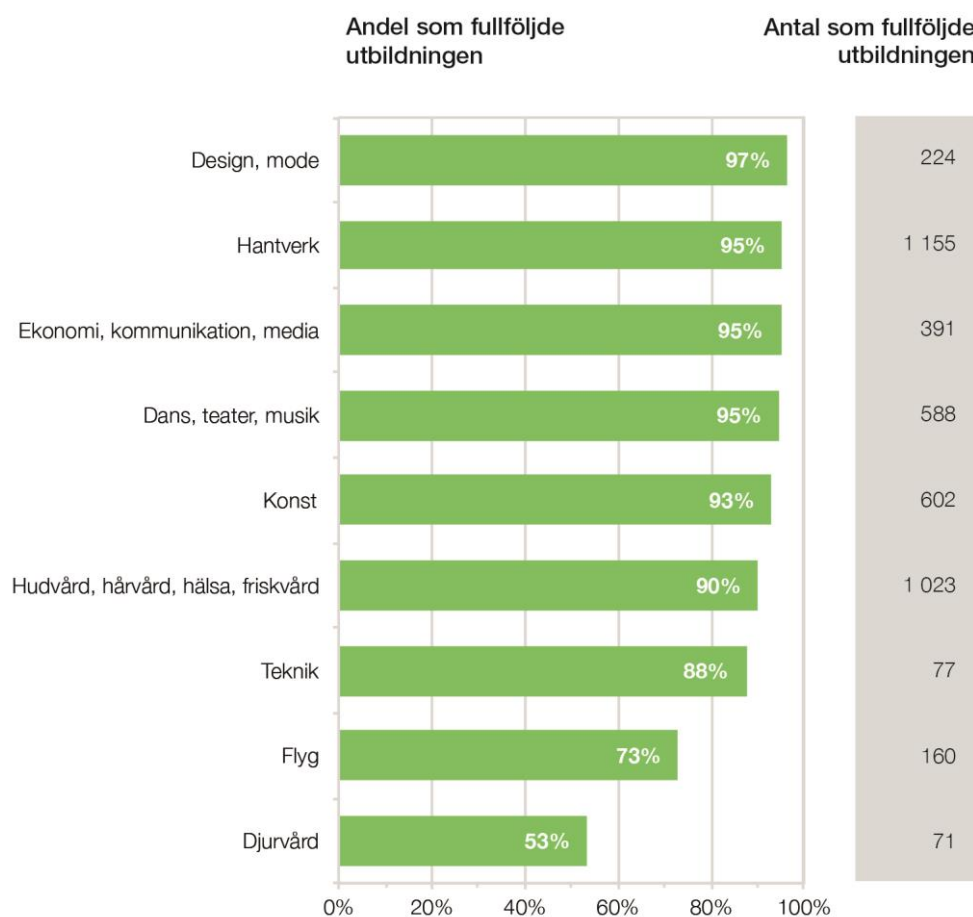
Diagram KU-8 Deltagare som deltog i utbildningar med slutdatum under 2015 och som fullföljde utbildningen efter stödform

Hög fullföljandegrad inom nästan alla utbildningskategorier

Fullföljandegraden var hög inom nästan alla utbildningskategorier. Högst var den inom Design och mode. Endast tre utbildningskategorier hade en fullföljandegrad under 90 procent: Teknik, Flyg och Djurvård. Flyg och Djurvård avvek kraftigt från de annars mycket höga fullföljandegraderna. Båda kategorierna försämrade dessutom sina resultat jämfört med föregående år: Andelen som fullföljde utbildningen minskade med 5 procentenheter bland deltagare inom Djurvård och 16 procentenheter bland deltagare inom Flyg. Även andelen som fullföljde utbildningen inom kategorin Hudvård, hårvård, hälsa, friskvård minskade nämnvärt under 2015 (-4 procentenheter).

Diagram KU-9 Deltagare som deltog i utbildningar med slutdatum under 2015 och som fullföljde utbildningen efter utbildningskategori

2.4 Bedömning av utvecklingen

Konst- och kulturutbildningar

Bedömningen av utvecklingen har inte kunnat genomföras i någon större omfattning i denna rapport då utbildningsformen är ny. Istället ger texten mer en bild av det aktuella läget.

Alla 120 utbildningar har inte kommit igång under hösten och få utbildningsomgångar har avslutats. Orsaken till att alla utbildningar inte startat beror i huvudsak på för få sökande. De 9 utbildningsomgångar som avslutats är korta utbildningar som omfattar några dagar eller veckor.

Den övervägande delen av konst- och kulturutbildningar är utbildningar som ska förbereda för högre konstnärliga utbildningar. Flest antal konst- och kulturutbildningar finns i Stockholms län med 59 utbildningar följt av Västra Götaland med 21 utbildningar, vilket visar på en stor koncentration av utbildningar till två län. Det kan förklaras med att

högre konstnärliga utbildningar och konstnärliga och kulturella institutioner är placerade i dessa två län. Här utmärker sig Skånes län med förvånansvärt få utbildningar kopplat till folkmängden med tanke på närheten till Köpenhamn och dess utbud av högre konstnärliga utbildningar. Om det är ett önskvärt tillstånd ur ett studerandeperspektiv när det gäller tillgången till utbildning för studerande utanför storstadsområdena behöver följas över tid.

Den mest påtagliga förändringen är att utbildningsanordnare som tidigare bedrivit kompletterande utbildning behöver anpassa utbildningarnas innehåll till den nya förordningen. Under året har 45 utbildningar med statsbidrag och tillsyn varit föremål för tillsyn och av dessa riktas kritik mot 33 utbildningar. Resultatet av tillsyn visar på att anpassningen till det nya regelverket kommer att ta tid och medför ett förändringsarbete för utbildningsanordnare. Statligt stöd ska enligt förordningen fördelas utifrån utbildningarnas kvalitet. Vid överföringen av utbildningar från KU till KK genomfördes inte någon prövning som grundades på kvalitet i utbildningarna kopplat till de olika formerna av statligt stöd.

Det som kan påverka studerandes val av utbildning är vilken typ av studiestöd som utbildningarna berättigar till. Studerandeavgiften har sannolikt en inverkan på vilken utbildning den studerande väljer utifrån sin ekonomiska situation, vilket även kan inverka negativt på mångfalden av studerande från olika sociala miljöer. Den största orsaken till variationen av studerandeavgiften är att vissa utbildningar delfinansieras med statsbidrag medan andra utbildningar finansieras helt eller delvis av studerandeavgiften.

Könsfördelningen inom utbildningarna är mycket ojämn med en klar övervikt på kvinnliga studerande (73 procent). Detta är problematiskt och något som delas med högskolans konstnärliga utbildningar. Hur detta kommer att utvecklas är något som myndigheten behöver följa över tid.

Utbildningar med endast tillsyn

Flertalet utbildningar med endast tillsyn inom kompletterande utbildningar har inte ansökt om förnyat statligt stöd. En förklaring till detta kan vara att utbildningsanordnare inte uppmärksammat att beslutet gått ut. En annan förklaring kan vara en ökad administrativ börda eller att utbildningen inte når upp till förordningens krav. En del kompletterande utbildningar var gymnasiala och kan därför inte erhålla statligt stöd enligt det nya regelverket.

Kompletterande utbildningar

Det finns 230 pågående utbildningar vilket är en minskning med 15 utbildningar mot föregående år. Utfasningen av utbildningar sker successivt.

Andelen studerande som fullföljer utbildningarna har sjunkit något från en hög nivå (93 procent) till 91 procent, vilket endast är en marginell förändring. Förändringen

förklaras av att utbildningar inom Flyg och Djurvård står för de största minskningarna av fullföljande av utbildningar med en minskning av 16 procent respektive 5 procent mot föregående år.

3 Tolkutbildningar

3.1 Tolkutbildningar – en introduktion

Myndigheten för yrkeshögskolan har sedan 1 juli 2012 till uppgift att stödja utbildningar till tolkar för döva, hörselskadade och för personer som inte behärskar svenska och som ges inom folkbildningen. Tolkutbildningarna drivs av folkhögskolor och studieförbund.

Myndighetens uppgifter för tolkutbildningarna är att fördela statsbidrag, utföra tillsyn, granska utbildningarnas kvalitet, informera och sprida kunskap om utbudet, framställa statistik samt främja utvecklingen av utbildningarna. Det statsbidrag som myndigheten fördelar avser att bidra till goda förutsättningar för utbildning av tolkar, fler utbildade tolkar och god kvalitet i utbildningarna. Förutom det statsbidrag som Myndigheten för yrkeshögskolan ger till tolkutbildning inom folkbildningen får folkhögskolorna och studieförbunden även statsbidrag från Folkbildningsrådet (FBR). Detta bidrag ska finansiera folkhögskolan/studieförbundets kurser generellt och folkhögskolan/studieförbundet bestämmer själv hur bidraget ska fördelas och därmed hur mycket som går till tolkutbildning.

Tre yrkesroller

Tolkutbildningarna kan leda till tre olika yrkesroller:

- Teckenspråks- och dövblindtolk
En teckenspråks- och dövblindtolk tolkar ofta simultant mellan hörande och döva, dövblinda eller hörselskadade. Utbildningen är en eftergymnasial yrkesutbildning som ges på folkhögskola och omfattar fyra respektive tre års heltidsstudier, inklusive praktik. Utbildningen berättigar till studiemedel.
- Skrivtolk
En skrivtolk tolkar åt en person som blivit hörselskadad eller döv i ungdomen eller vuxen ålder och som därför har talad svenska som förstaspråk. Skrivtolken tolkar från talad svenska till skriven svenska med hjälp av ett tangentbord. Utbildningen är en ettårig eftergymnasial yrkesutbildning på heltid med sex veckors praktik. Utbildningen är studiemedelsberättigande.
- Kontakttolk
En kontakttolk tolkar mellan enskilda personer som inte behärskar svenska och representanter för svenska myndigheter, till exempel Migrationsverket, socialkontor, arbetsförmedlingar och inom sjukvården. Studietakten är antingen på halvfart eller på

kvartsfart. Många kontakttolkutbildningar sker på distans eller på kvällstid. En del kontakttolkutbildningar är studiemedelsberättigande.⁷⁰

Läs mer om tolkutbildning på blitolk.nu/ och www.myh.se/.

Utbildningsbevis efter avklarad utbildning

För tolkutbildningarna utfärdas ett utbildningsbevis efter avslutad utbildning med godkänt resultat.

Auktorisation

Kammarkollegiet är en statlig myndighet som prövar tolkars yrkesfärdighet och lämplighet genom auktorisation. Yrkesverksamma teckenspråkstolkar och tolkar i talade språk har möjlighet att ansöka om auktorisation. Kammarkollegiet ansvarar även för ett nationellt register över auktoriserade tolkar och olika kategorier av utbildade tolkar. Läs mer om auktorisation och tolkregistret på <http://www.kammarkollegiet.se/>.

3.2 Teckenspråks- och dövblindtolkutbildning

De viktigaste resultaten

- Det fanns 132 beviljade platser att söka till på teckenspråks- och dövblindtolkutbildningen 2015. Antalet ansökningar till utbildningen var 276, vilket innebar 2,1 ansökningar per plats.
- Antalet personer som påbörjat teckenspråks- och dövblindtolkutbildning har minskat sedan år 2013 och 2015 påbörjade 91 personer utbildningen. Totalt var det i genomsnitt 239 deltagare per termin som deltog i utbildningen år 2015.
- Det var 39 deltagare som slutförde teckenspråks- och dövblindtolkutbildningen med godkänt resultat under år 2015, vilket utgjorde 30 procent av antalet deltagare som påbörjade utbildningen fyra respektive tre år tidigare. Andelen godkända deltagare var lägre än 2014, men i nivå med 2013 års resultat.

Utbildningsanordnare och utbildningar

Sju folkhögskolor fick under år 2015 statsbidrag från Myndigheten för yrkeshögskolan för att anordna teckenspråks- och dövblindtolkutbildning. Det var samma folkhögskolor som fick statsbidrag även under åren 2012-2014.

⁷⁰ Deltagare som studerar på folkhögskola och där utbildningen är minst på halvfart, kan få studiemedel från CSN.

Tabell Tolk-1 Folkhögskolor med teckenspråks- och dövblindtolkutbildning 2015

Folkhögskola	Geografisk placering
Fellingsbro folkhögskola	Örebro län
Härnösands folkhögskola	Västernorrlands län
Nordiska folkhögskolan	Västra Götalands län
Strömbäcks folkhögskola	Västerbottens län
Södertörns folkhögskola	Stockholms län
Västanviks folkhögskola	Dalarnas län
Önnestads folkhögskola	Skåne län

Teckenspråks- och dövblindtolkutbildningen är en fyraårig utbildning på heltid. Undantaget är en komprimerad utbildning som ges vid Härnösands folkhögskola som är tre år. Det finns en vägledande utbildningsplan för teckenspråks- och dövblindtolkutbildning som antagits av skolorna och beskriver de delar som är gemensamma i utbildningen. Utbildningarna startar årligen i augusti och är studiemedelsberättigande.

Strömbäcks folkhögskola hade för få sökande att anta till årskurs ett hösten 2015. Därför var det enbart sex av sju folkhögskolor med teckenspråks- och dövblindtolkutbildning som startade en ny utbildning år 2015.

Platser och ansökningar

Beviljade platser

Platser avser beviljade utbildningsplatser med statsbidrag från Myndigheten för yrkeshögskolan. Skolorna får anta fler än dessa till utbildningen men myndigheten betalar inte ut statsbidrag för fler platser än beviljat. Antalet beviljade platser för teckenspråks- och dövblindtolkutbildning varierar något mellan skolorna. För start av årskurs ett år 2015 beviljades skolorna 16 eller 20 nya platser vardera.

Ansökningar

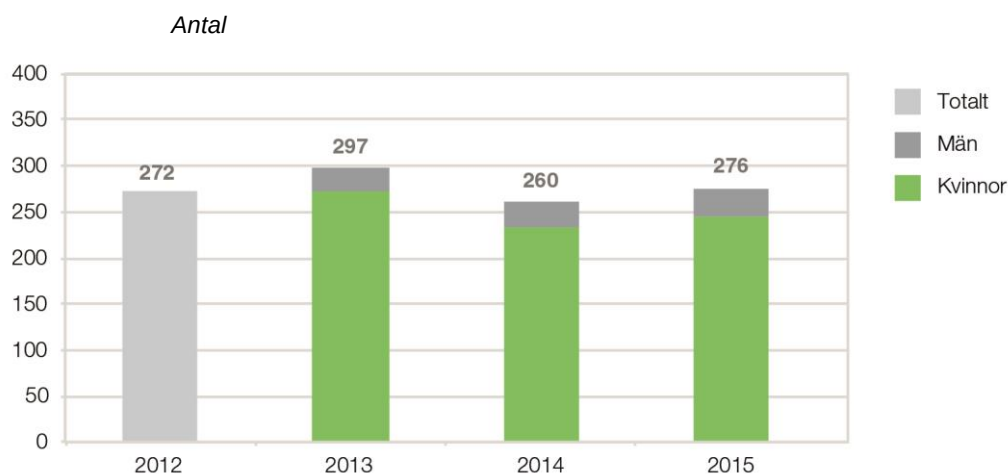
Med *ansökningar* avses inte unika sökande personer. Varje folkhögskola som bedriver teckenspråks- och dövblindtolkutbildning har rapporterat in uppgift om antal sökande personer till Myndigheten för yrkeshögskolan. Detta antal har sedan summerats och redovisas som antal ansökningar. En person som sökt till flera skolor räknas därmed en gång för varje skola.

År 2015 fanns det totalt 132 beviljade platser att söka till på teckenspråks- och dövblindtolkutbildningen, vilket var färre än år 2013 och 2014, då motsvarande antal var

154 respektive 136. Totalt inkom 276 ansökningar till teckenspråks- och dövblindtolkutbildning med start år 2015. Det innebär att det var 2,1 ansökningar per plats.

Det var något fler ansökningar till utbildningen år 2015 jämfört med år 2014, men något färre jämfört med år 2013. Sett i det längre perspektivet har emellertid antalet ansökningar till teckenspråks- och dövblindtolkutbildningen minskat.⁷¹ Av ansökningarna år 2015 kom 89 procent från kvinnor och 11 procent från män.

Diagram Tolk-1 Ansökningar till teckenspråks- och dövblindtolkutbildning som startade 2012-2015 efter kön

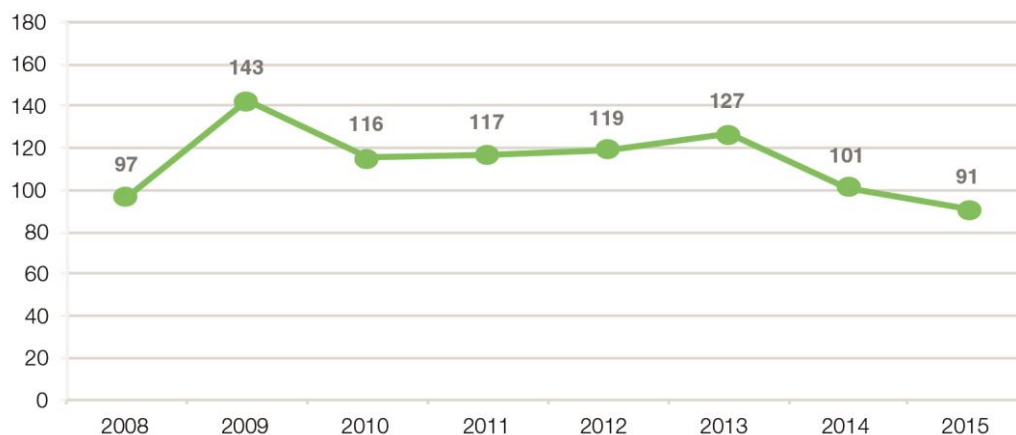

Deltagare

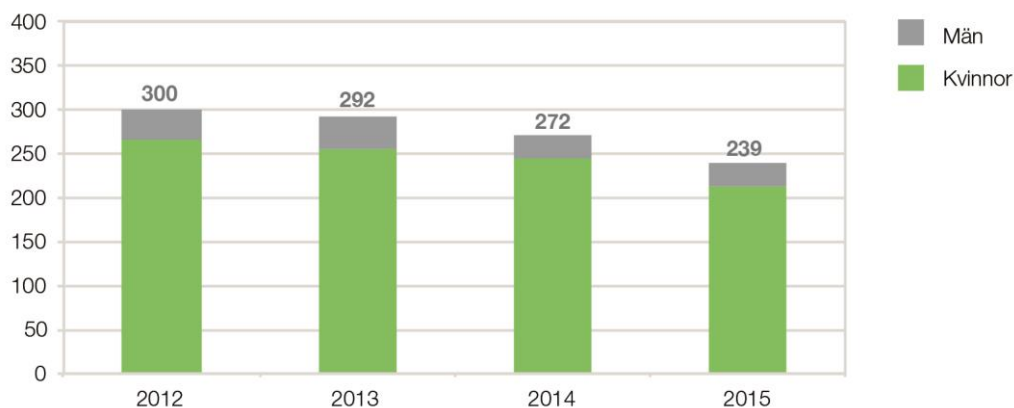
Antal som påbörjat⁷² en teckenspråks- och dövblindtolkutbildning låg under perioden 2010-2013 på mellan 115 och 130 personer per år. De senaste två åren har dock antalet minskat och år 2015 var det 91 personer som påbörjade utbildningen. Av dessa var 82 kvinnor och 9 män. Som tidigare nämnts ställdes starten av en ny årskurs ett in på en av skolorna under 2015. Detta bidrog till att antalet deltagare som påbörjade utbildningen minskade mellan 2014 och 2015.

⁷¹ Enligt uppgifter från ansvarig myndighet före 1 juli 2012, Tolk- och översättarinstitutet vid Stockholms universitet, var antalet ansökningar 415 st. år 2009, 400 st. år 2010 och 354 st. år 2011.

⁷² Antal deltagare första terminen enligt rekvisition av statsbidrag.

Diagram TolK-2 Deltagare som påbörjat teckenspråks- och dövblindtolkutbildning 2008-2015*Antal*

Det genomsnittliga antalet deltagare⁷³ per termin på teckenspråks- och dövblindtolkutbildningen var 239 år 2015. Antalet avser deltagare som deltog i något av de fyra utbildningsåren. Av deltagarna 2015 var 214 kvinnor och 25 män. Antalet deltagare på teckenspråks- och dövblindtolkutbildningen har minskat för varje år under perioden 2012-2015. Detta beroende på färre beviljade platser och färre som påbörjat utbildningen, men även på att fler hoppat av tidigare i utbildningen.

Diagram TolK-3 Genomsnittligt antal deltagare per termin på teckenspråks- och dövblindtolkutbildning 2012-2015 efter kön*Antal*

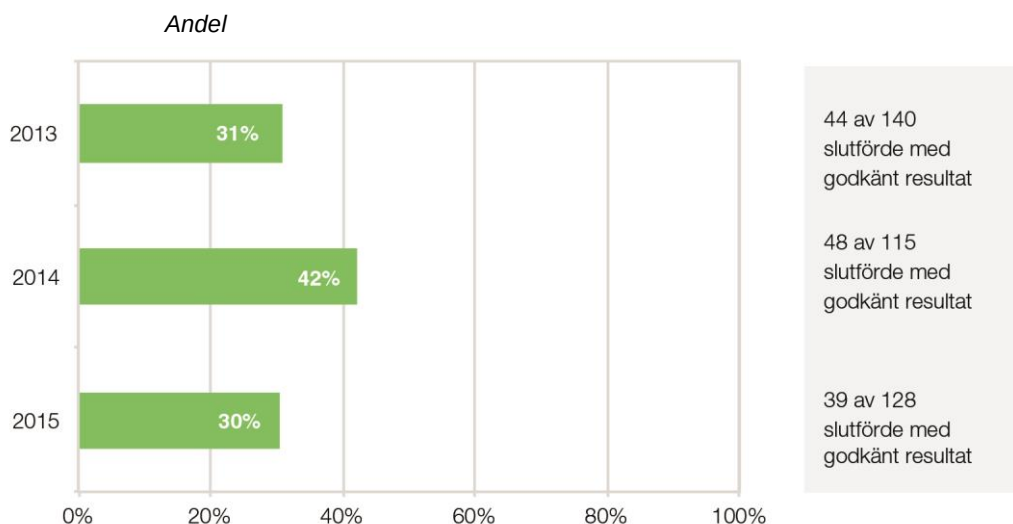
⁷³ Genomsnittet av antalet deltagare i samtliga årskurser på våren och antal deltagare i samtliga årskurser på hösten. Detta enligt rekvisition av statsbidrag.

Deltagare som slutfört med godkänt resultat**Andel som slutfört utbildningen med godkänt resultat**

Myndigheten för yrkeshögskolan samlar inte in uppgifter om deltagarna vid teckenspråks- och dövblindtolkutbildningen på personnivå. När andelen godkända deltagare beräknas avses därmed inte den faktiska andelen av de som påbörjat utbildningen. Detta eftersom deltagare kan ha gått in och ut ur utbildningen.

År 2015 var det 39 deltagare som slutförde teckenspråks- och dövblindtolkutbildningen med godkänt resultat och fick ett utbildningsbevis. Antalet som slutfört utbildningen med godkänt resultat utgör 30 procent av antalet deltagare som påbörjade utbildningen (fyra år tidigare för den fyraåriga utbildningen och tre år tidigare för den treåriga utbildningen). Det var således mindre än en tredjedel av de som påbörjade utbildningen som också slutförde den. Andelen som slutfört utbildningen med godkänt resultat är lägre 2015 än 2014 då motsvarande andel var 42 procent, men är i nivå med 2013 års resultat. Eftersom det är relativt få som går utbildningen påverkar varje enskild deltagare/godkänd deltagare andelen i relativt stor utsträckning. Förändringar mellan åren bör därför tolkas med viss försiktighet.

Diagram Tolk-4 Deltagare som slutfört teckenspråks- och dövblindtolkutbildning med godkänt resultat, slutår 2013-2015

De två första åren på teckenspråks- och dövblindtolkutbildningen fokuserar undervisningen på teckenspråk medan fokus de två sista åren är på tolkning. I varierande grad introduceras emellertid tolkning redan under de första två åren. De flesta avhopp sker mellan det andra och tredje året på utbildningen. Ungefär en fjärdedel av deltagarna som påbörjar utbildningen har under de senaste fem åren hoppat av utbildningen mellan

år två och tre. Av de deltagare som påbörjar år tre fullföljer däremot majoriteten utbildningen.

3.3 Skrivtolkutbildning

De viktigaste resultaten

- År 2015 var det 85 personer som sökte de 14 beviljade platserna på skrivtolkutbildningen, vilket innebär 6,1 sökande per plats.
- Under perioden 2013-2015 har årligen i genomsnitt 12 personer påbörjat skrivtolkutbildningen och 10 personer har slutfört den med godkänt resultat. Antalet deltagare som slutfört utbildningen med godkänt resultat utgör 83 procent av antalet deltagare som påbörjade utbildningen ett år tidigare.

Utbildningsanordnare och utbildning

En folkhögskola fick statsbidrag från Myndigheten för yrkeshögskolan under år 2015 för att anordna skrivtolkutbildning, Södertörns folkhögskola. Det var samma folkhögskola som fick statsbidrag för utbildningen även under åren 2012-2014.

Skrivtolkutbildningen omfattar heltidstudier och är studiemedelsberättigande.

Utbildningen startar årligen i augusti. Skrivtolkutbildning har funnits vid Södertörns folkhögskola sedan år 2009.

Tabell Tolk-2 Folkhögskola med skrivtolkutbildning 2015

Folkhögskola	Geografisk placering
Södertörns folkhögskola	Stockholms län

Platser och sökande

Beviljade platser

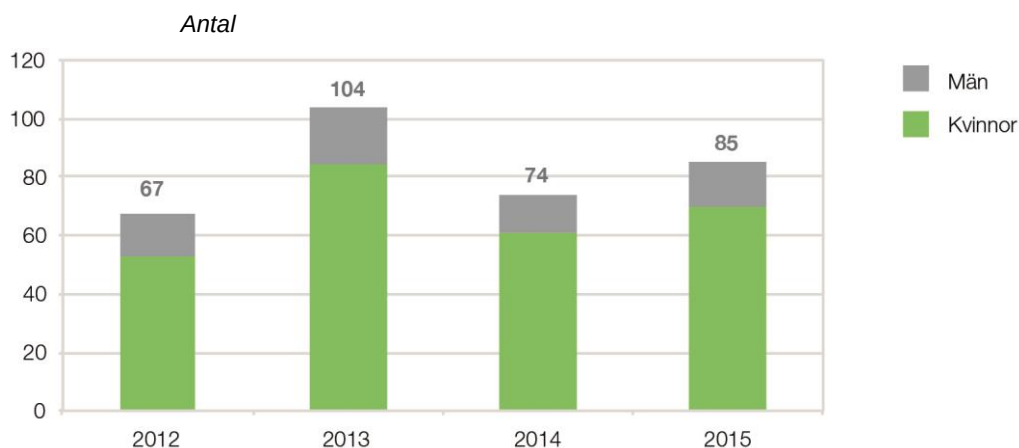
Platser avser beviljade utbildningsplatser med statsbidrag från Myndigheten för yrkeshögskolan. Skolan får anta fler än dessa till utbildningen men myndigheten betalar inte ut statsbidrag för fler platser än beviljats.

År 2015 fanns det 14 beviljade platser att söka till på skrivtolkutbildningen. År 2013 och 2014 var motsvarande antal 20 respektive 14 platser. Till utbildningen som startade år 2015 sökte totalt 85 personer⁷⁴, vilket innebär 6,1 sökande per plats. Under perioden 2012-2015 har det årligen varit ungefär 70-100 sökande till utbildningen.

⁷⁴ Sökande till skrivtolkutbildningen avser unika individer då det endast är en anordnare av utbildningen.

Av de sökande till 2015 års utbildning var 70 kvinnor och 15 män. Det är en högre andel män bland de sökande till skrivtolkutbildningen jämfört med teckenspråks- och dövblindtolkutbildningen.

Diagram TolK-5 Sökande till skrivtolkutbildningen som startade 2012-2015 efter kön

Deltagare och deltagare som slutfört med godkänt resultat

Andel som slutfört utbildningen med godkänt resultat

Myndigheten för yrkeshögskolan samlar inte in uppgifter om deltagarna vid skrivtolkutbildningen på personnivå. När andelen godkända deltagare beräknas avses därmed inte den faktiska andelen av de som påbörjat utbildningen. Detta eftersom deltagare kan ha gått in och ut ur utbildningen.

Under perioden 2013-2015 har i genomsnitt 12 personer per år påbörjat den ettåriga skrivtolkutbildningen. En tredjedel av de som påbörjat utbildningen har varit män. Totalt under perioden var det 29 personer som slutfört utbildningen med godkänt resultat och fått ett utbildningsbevis, vilket innebär i genomsnitt 10 personer per år. Antalet som slutfört skrivtolkutbildningen under år 2013-2015 utgör 83 procent av antalet deltagare som påbörjade utbildningen ett år tidigare.

3.4 Kontakttolkutbildning

De viktigaste resultaten

- År 2015 sökte 694 personer de 198 beviljade platserna på den ettåriga kontakttolkutbildningen och 373 personer sökte de 70 beviljade platserna på den tvååriga utbildningen. Det innebär att det var 3,5 sökande per plats på den ettåriga utbildningen och 5,3 sökande per plats på den tvååriga utbildningen.
- Antalet personer som har påbörjat utbildningen har ökat och under år 2015

påbörjade 279 personer utbildningen. Sammanlagt deltog i genomsnitt 322 personer per termin på kontakttolkutbildningen under år 2015.

- Det var 134 deltagare som slutförde kontakttolkutbildningen med godkänt resultat under år 2015, vilket utgjorde 48 procent av antalet deltagare som påbörjade utbildningen. Andelen som slutfört utbildningen med godkänt resultat var högre än både år 2013 och 2014.

Utbildningsanordnare och utbildningar

Den sammanhållna grundutbildningen till kontakttolk bedrevs under år 2015 av totalt åtta anordnare, fyra folkhögskolor och fyra studieförbund. I tabell Tolk-3 framgår vilka folkhögskolor och studieförbund som år 2015 fick statsbidrag från Myndigheten för yrkeshögskolan för utbildningen samt i vilket län de är lokaliserade. Under åren 2012-2014 var det sju folkhögskolor och studieförbund som bedrev grundutbildning till kontakttolk, men 2015 tillkom ABF Stockholm som anordnare av utbildningen.

Tabell Tolk-3 Folkhögskolor och studieförbund med sammanhållen grundutbildning till kontakttolk 2015

Folkhögskola/studieförbund	Geografisk placering
ABF Stockholm	Stockholms län
Folkuniversitetet Göteborg	Västra Götalands län
Härnösands folkhögskola	Västernorrlands län
Katrinebergs folkhögskola	Hallands län
Medborgarskolan Syd (Malmö)	Skåne län
Studieförbundet Vuxenskolan Stockholms län (Botkyrka)	Stockholms län
Wiiks folkhögskola	Uppsala län
Åsa folkhögskola	Södermanlands län

Den sammanhållna grundutbildningen till kontakttolk ska ha samma innehåll och följer en gemensam utbildningsplan oavsett vem som bedriver utbildningen. Däremot läggs den upp lite olika beroende på studietakt och om utbildningen sker på folkhögskola eller studieförbund.

Under åren 2012-2015 har Katrinebergs folkhögskola och Åsa folkhögskola haft en tvåårig utbildning på kvartsfart. Övriga har haft en ettårig utbildning på halvfart. Utbildningen har således vare sig på folkhögskola eller på studieförbund varit på heltid. Den ettåriga utbildningen på folkhögskola är studiemedelsberättigad. Utbildning i form av studiecirkel på studieförbund och utbildning på kvartsfart på folkhögskola berättigar inte till studiemedel.

Utöver den sammanhållna grundutbildningen har det under år 2015 genomförts preparandkurser inför Kammarkollegiets auktorisationsprov samt fördjupnings- och fortbildningskurser för verksamma tolkar. Förutom de folkhögskolor och studieförbund som bedrev grundutbildning till kontakttolk fick även Axelvalla folkhögskola statsbidrag för sådana kurser under år 2015.

Platser och sökande

Beviljade platser

Platser avser beviljade utbildningsplatser med statsbidrag från Myndigheten för yrkeshögskolan. För utbildning med start 2015 beviljades 32 platser vardera för studieförbunden och 35 platser vardera för folkhögskolorna. Folkhögskolorna och studieförbunden kan emellertid anta fler än detta till utbildningen. År 2015 fanns också möjlighet att få statsbidrag utbetalat för någon enstaka ytterligare plats än vad som beviljats. Från och med startår 2016 betalar myndigheten inte ut statsbidrag för fler platser än beviljats.

För utbildningar med startår 2014 eller tidigare beslutades inte om antalet deltagarplatser utan anordnarna fick istället ett visst belopp beviljat. Därför finns det inga uppgifter om beviljade utbildningsplatser för utbildningar med startår 2014 eller tidigare.

År 2015 fanns det 268 beviljade platser att söka till på den sammanhållna grundutbildningen till kontakttolk, 198 platser på den ettåriga utbildningen och 70 platser på den tvååriga utbildningen. Det var 694 personer som sökte till den ettåriga kontakttolkutbildningen som startade år 2015. Till den tvååriga utbildningen var det 373 sökande. Det innebär att det var 3,5 sökande per plats på den ettåriga utbildningen och 5,3 sökande per plats på den tvååriga utbildningen.

Antalet sökande till kontakttolkutbildningen har ökat år 2015 jämfört med år 2014 både för den ettåriga och för den tvååriga utbildningen. Av de sökande till den ettåriga utbildningen var 65 procent kvinnor och 35 procent män. För den tvååriga utbildningen var 56 procent av de sökande kvinnor och 44 procent män.

För utbildningarna som startade år 2012 och 2013 avser inte antalet sökande med säkerhet unika individer. Det har under dessa år gjorts en gemensam antagning för anordnare som bedriver kontakttolkutbildning med samma utbildningslängd och instruktionen har varit att ansökan enbart ska skickas till den anordnare man helst vill gå hos. Trots det har det förekommit att personer skickat in ansökan till flera anordnare. För år 2012 och 2013 har ingen personuppgiftsbaserad sammanställning av sökande gjorts utan antalet sökande har helt enkelt summerats utan hänsyn till eventuella dubletter. Därför används också begreppet ansökningar istället för sökande i redovisningen av

utbildningar som startade år 2012 och 2013. Eftersom antalet sökande till utbildningar som startade år 2014 och 2015 är avsevärt högre än antalet ansökningar till utbildningen som startade 2012 och 2013 kan det trots det konstateras att antalet sökande har ökat även jämfört med år 2012 och 2013.

Tabell Tolk-4 Sökande/ansökningar till kontakttolkutbildningen som startade 2012-2015 efter utbildningslängd

Antal

Utbildningslängd	Antal ansökningar		Antal sökande	
	2012	2013	2014	2015
1-årig utbildning	346	399	573	694
2-årig utbildning	229	278	343	373

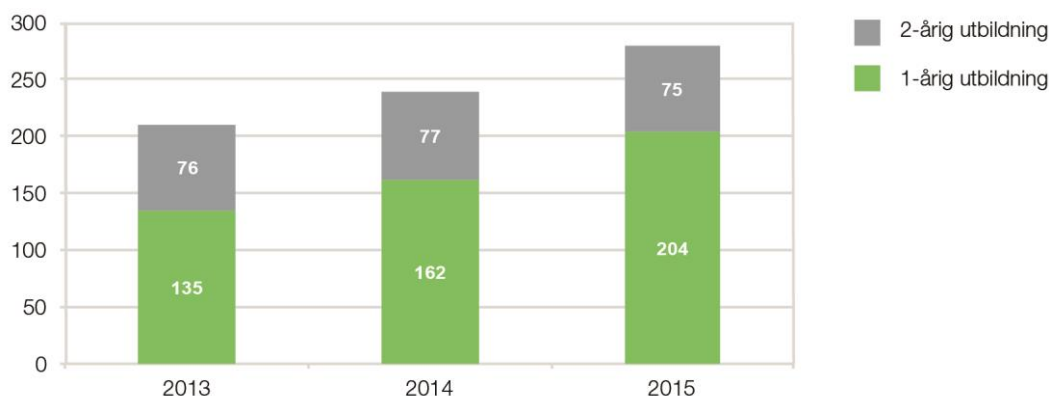
För år 2012 och 2013 redovisas antal ansökningar, vilket inte är samma sak som unika individer. Om en person sökt till flera utbildningar kan den ha räknats flera gånger. För år 2014 och 2015 redovisas däremot antal sökande, vilket avser unika individer.

Deltagare

Antalet som påbörjat⁷⁵ en kontakttolkutbildning har ökat under perioden 2013-2015. Det var 279 personer som påbörjade en kontakttolkutbildning under 2015 medan motsvarande antal år 2013 och 2014 var 211 respektive 239 personer. Ökningen mellan 2014 och 2015 kan till stor del tillskrivas att ytterligare en anordnare av utbildningen tillkom under år 2015. Av de som påbörjade en kontakttolkutbildning under 2015 var 55 procent kvinnor och 45 procent män.

Diagram Tolk-6 Deltagare som påbörjat kontakttolkutbildningen 2013-2015

Antal

Under år 2015 påbörjades utbildning till kontakttolk i följande språk: arabiska, dari, engelska, mongoliska, persiska, polska, ryska, rumänska, somaliska, sorani, spanska

⁷⁵ Med påbörjade avses antal deltagare efter introduktionskursen för år 2013-2014. För år 2015 avses antal deltagare termin 1, vilket även det motsvarar antal deltagare efter introduktionskursen. Detta enligt rekvisition av statsbidrag.

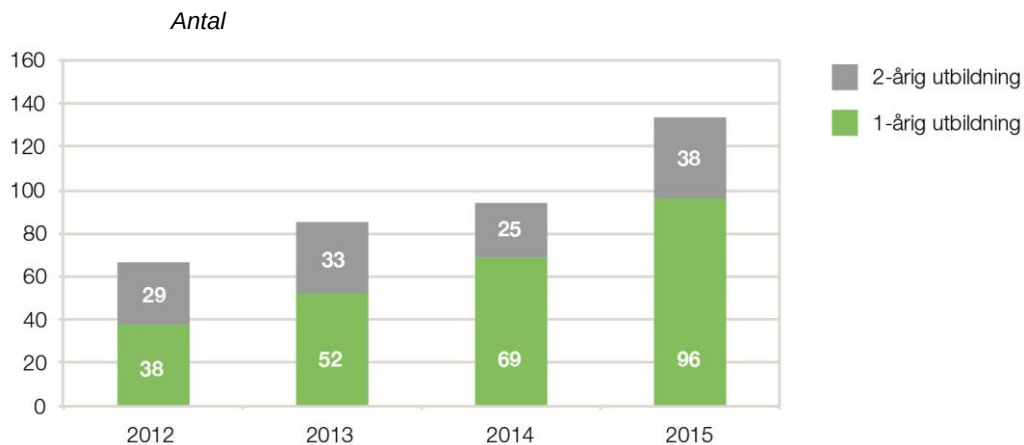
och tigrinja. Förutom sorani, som tillkom som språk i utbildningen med start år 2015, påbörjades utbildning i övriga språk även under år 2014.

Sammanlagt deltog i genomsnitt 322 personer per termin på kontakttolkutbildningen under år 2015.⁷⁶ Av dessa var 59 procent kvinnor och 41 procent män. Antalet avser deltagare som deltog i utbildningen i något av de två utbildningsåren. För den ettåriga utbildningen var det i snitt 187 deltagare per termin och för den tvååriga utbildningen 135 deltagare per termin. Här bör emellertid noteras att antalet avser individer och inte helårsstuderande. Det vill säga en individ räknas som en deltagare oavsett studietakt och utbildningslängd.

Deltagare som slutfört med godkänt resultat

Antalet deltagare som år 2012-2015 slutfört kontakttolkutbildningen med godkänt resultat och därmed fått utbildningsbevis visas i diagram Tolk-7. Fler slutförde sin utbildning med godkänt resultat år 2015 jämfört med de tre föregående åren. Det var 134 deltagare som slutförde kontakttolkutbildningen med godkänt resultat år 2015, vilket var 40 fler än år 2014. Av de som slutförde utbildningen med godkänt resultat hade 96 gått den ettåriga utbildningen och 38 den tvååriga utbildningen. Det var 63 procent kvinnor och 37 procent män bland dem som år 2015 slutförde utbildningen med godkänt resultat.

Diagram Tolk-7 Deltagare som slutfört kontakttolkutbildningen med godkänt resultat 2012-2015 efter utbildningslängd

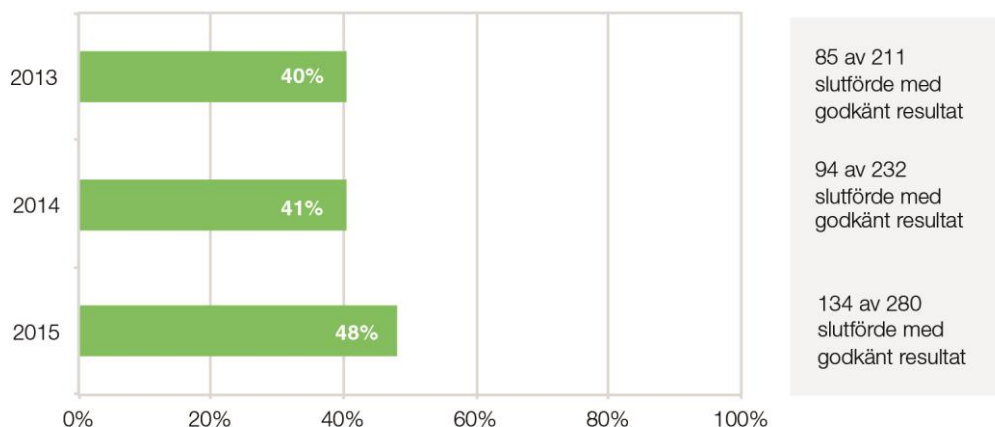
⁷⁶ Genomsnittet av antalet deltagare i båda årskurserna på våren och antal deltagare i båda årskurserna på hösten. Detta enligt rekvisition av statsbidrag.

Andel som slutfört utbildningen med godkänt resultat

För kontakttolkutbildningen har Myndigheten för yrkeshögskolan uppgifter om godkända deltagare på personnivå. Däremot har myndigheten inga uppgifter på personnivå om deltagare som påbörjar utbildningen. När andelen godkända deltagare beräknas avses därmed inte den faktiska andelen av de som påbörjat utbildningen. Detta eftersom deltagare kan ha gått in och ut ur utbildningen.

Antalet som slutförde utbildningen med godkänt resultat kan relateras till antalet som påbörjade utbildningen ett respektive två år tidigare. Antalet deltagare som år 2015 slutförde kontakttolkutbildningen med godkänt resultat utgör 48 procent av antalet deltagare som påbörjade utbildningen. Som nämnts tidigare var antalet godkända deltagare högre år 2015 än tidigare under perioden 2012-2015. Till viss del beror det på att fler påbörjade den utbildning som slutfördes år 2015 jämfört med tidigare. När andelen godkända deltagare jämförs med tidigare år visar det sig emellertid att även denna har ökat år 2015 jämfört med år 2013 och 2014.⁷⁷

För den ettåriga utbildningen utgör antalet godkända deltagare 47 procent av antalet deltagare vid start medan antalet godkända deltagare på den tvååriga utbildningen utgör 50 procent av antalet deltagare vid start.

Diagram TolK-8Deltagare som slutfört kontakttolkutbildningen med godkänt resultat**2013-2015***Andel*

Hösten 2013 påbörjade Myndigheten för yrkeshögskolan ett projekt för validering av reell kompetens bland redan verksamma kontakttolkar. Under år 2015 genomfördes de första valideringarna och det var totalt 30 personer som validerades till utbildningsbevis, 10

⁷⁷ Uppgift om andel godkända deltagare är inte jämförbar med de andelar som redovisats i myndighetens Årsredovisning 2014 och Årsrapport 2014. Detta eftersom beräkningen av andelen som har slutfört utbildningen med godkänt resultat har förändrats. Tidigare beräknades andelen som antalet som slutfört utbildningen med godkänt resultat dividerat med genomsnittliga antalet deltagare på utbildningen.

kvinnor och 20 män. Förutom de 134 personer som slutförde kontakttolkutbildningen med godkänt resultat var det således ytterligare 30 personer som under 2015 fick utbildningsbevis från den sammanhållna grundutbildningen till kontakttolk.

3.5 Bedömning av utvecklingen

Behovet av tolkar och tolkutbildningar har uppmärksamats i en rad utredningar de senaste åren.⁷⁸ Det är inte enbart volymen av utbildade som varit i fokus utan även kvaliteten i utbildningarna och kompetensen hos tolkarna.

Med anledning av de senaste årens utveckling av antal asylsökande, och i synnerhet utvecklingen under andra halvan av 2015, är det framför allt det kraftigt ökade behovet av kontakttolkar som varit i fokus. Myndigheten har pågående uppdrag att utreda flera utbildningsvägar för att bli kontakttolk och att närmare undersöka och bedöma samhällets behov av kontakttolkar två år framåt.

Även teckenspråks- och dövblindtolkutbildningen är emellertid föremål för förändringar, men här har behovet bedömts utvecklas i motsatt riktning. Statskontoret har i sin översyn av sådana utbildningar bedömt att både antalet utbildningsplatser och antalet utbildningsanordnare behöver minska. Antalet platser till skrivtolksutbildningen bedöms dock behöva utökas. Myndigheten har utrett hur en minskning av utbildningar till teckenspråks- och dövblindtolk och en utökning av platser till skrivtolk kan genomföras.

Teckenspråks- och dövblindtolkutbildningar

Den totala volymen av studerande inom teckenspråks- och dövblindtolkutbildningar har minskat sett i ett längre tidsperspektiv. De senaste tre åren visar på en tydlig nedåtgående trend när det gäller såväl antal som påbörjat utbildning som genomsnittlig antal deltagare på utbildningar.

Studerande i utbildningarna domineras av kvinnor. Av de som deltog i utbildningen 2015 var endast cirka 10 procent män. En jämnare könsfördelning av deltagarna är något som myndigheten behöver arbeta vidare med.

I absoluta tal har det varit cirka 40 till 50 personer per år som under perioden 2013-2015 fullföljt utbildningen med godkända resultat. Omräknat i andel av de som antogs motsvarar det mellan cirka 30 och 40 procent. Myndigheten bedömer att denna andel behöver öka. En fullföljd utbildning med godkända resultat innebär att den utbildade har en kvalifikation som motsvarar kraven för att utöva yrket.

⁷⁸ Statskontoret "Det framtida behovet av teckenspråks- och skrivtolkar. En översyn av tolkutbildningarna vid folkhögskolorna" 2015:25

Statskontoret "Sju förslag för effektivare användning av tolkar i domstol" 2015:1

Myndigheten för yrkeshögskolan "Översyn kontakttolk slutrapport" Dnr MYH 2015/493

De flesta avhoppen sker mellan det andra och tredje året på utbildningen. Skälen till att studerande inte går en hel utbildning kan vara olika. Utbildningsanordnare pekar på att det är en lång utbildning, fyra år, utan särskilda förkunskapskrav. Andra skäl kan vara att det är en delvis osäker arbetsmarknad. Vissa av deltagarna har inte heller för avsikt att fullfölja utbildningen och arbeta som tolk men vill lära sig teckenspråk. Dessa hoppar då av utbildningen efter den inledande språkutbildningen. De söker till annan utbildning eller får jobb där de kan använda de kunskaper som de fått med sig i teckenspråk.⁷⁹

Det råder en nästan enig uppfattning bland tolkförmedlare, utbildningsanordnare och intresseorganisationer om att det finns för många skolor med varierande kvalitet och att antalet utbildningsanordnare behöver minska för att höja kvaliteten i utbildningarna. Däremot råder det delade meningar om i vilken omfattning antalet utbildningsplatser bör minska. Statskontoret har i sin utredning bedömt att med nuvarande genomströmning kan antalet platser halveras, till 43–65 utbildningsplatser per år. Myndigheten för yrkeshögskolan har i sin återrapportering till regeringen bedömt att minimum bör vara 75 utbildningsplatser per år för att skapa goda förutsättningar för organisering och genomförande av utbildningen samt verka för en hög genomströmning.⁸⁰

Skrivtolk

Antalet som söker till skrivtolkutbildningen är betydligt högre än de som antas till, påbörjar och slutför utbildningen. Under perioden 2013-2015 har i genomsnitt 10 personer per år slutfört utbildningen med godkänt resultat och fått ett utbildningsbevis.

Det är samma mönster för skrivtolk som för övriga tolkinriktningar, att kvinnor är i majoritet men könsfördelningen är betydligt jämnare än för teckenspråks- och dövblindtolkutbildningar. En av tre som påbörjade skrivtolkutbildningen under 2013-2015 var en man.

Det råder en viss osäkerhet om behovet av skrivtolkar. Av Statskontorets rapport framgår att majoriteten av de tillfrågade aktörerna bedömde att efterfrågan på utbildade skrivtolkar förväntas öka totalt men att efterfrågan varierar i olika delar av landet.

Myndigheten för yrkeshögskolan har i sin återrapportering till regeringen bedömt att skrivtolk kan vara en yrkesroll som är lämplig att utbilda inom yrkeshögskolan.⁸¹

Kontakttolkutbildningar

Ett kraftigt ökat antal asylsökande har inneburit en ökad efterfrågan på kontakttolkar, i synnerhet kvalificerade tolkar som är utbildade och/eller auktoriserade. Efterfrågan på

⁷⁹ Myndigheten för yrkeshögskolan "Syn på måloppfyllelse och kvalitetsarbete hos anordnare av teckenspråks- och dövblindtolkutbildningar" Dnr MYH 2014/3711

⁸⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan "Dimensioneringen av utbildningsplatser för teckenspråkstolk- och skrivtolkutbildningen" Dnr MYH 2016/790

⁸¹ Myndigheten för yrkeshögskolan "Dimensioneringen av utbildningsplatser för teckenspråkstolk- och skrivtolkutbildningen" MYH 2016/790

auktoriserade tolkar med specialkompetens, rättstolk och sjukvårdstolk, har ökat betydligt. En orsak är att kompetenskraven för tolkning i brottmål förändrats genom en skärpning av reglerna.

Myndigheten lämnar statsbidrag till preparandkurser inför auktorisation. Även den reviderade grundutbildningen, med skärpta krav på tillträde och förändrat innehåll i och mål för utbildningarna, kan skapa bättre förutsättningar för utbildade att kunna vidareutbildas och auktoriseras inom de specialiserade områdena.

Den statistik som redovisas i rapporten visar att kontakttolkutbildningar har blivit mer attraktiva att söka till. Utvecklingen att allt fler söker sig till och påbörjar utbildningarna kan bero på flera faktorer. Antalet utbildningsplatser att söka till 2015 ökade i och med att ytterligare en skola beviljades att starta utbildningen med statsbidrag från Myndigheten för yrkeshögskolan. Ett ökat intresse kan också bero på att det finns goda möjligheter till jobb.

Regeringen har också aviserat ökade anslag till kontakttolkutbildningar. Anslaget beräknas mer än fördubblas till 40 miljoner år 2017 jämfört med 17 miljoner år 2015.⁸²

Fler kvinnor än män deltar i kontakttolkutbildningar. Fördelningen av män och kvinnor är dock betydligt jämnare jämfört med övriga inriktningar på tolkutbildningar. I genomsnitt var dryga 40 procent av deltagarna 2015 män.

En annan positiv utveckling är att andelen som genomför utbildningarna med godkänt resultat har ökat. Närmare hälften av de som påbörjade en utbildning ett eller två år tidigare fullföljde utbildningen med godkända resultat. Detta är en tydlig ökning jämfört med tidigare år. Att fler av deltagarna fullföljer utbildningen kan vara kopplat till att grundutbildningen förändrats i syfte att öka kvaliteten och genomströmningen i utbildningen.

Även om denna andel ökat behöver fler fullfölja utbildningarna för att tillgodose behovet av kompetenta tolkar i talade språk. Utbildningens utformning och deltagarnas förkunskaper kan vara några av orsakerna till att inte fler fullföljer utbildningarna med godkänt resultat. I och med att utbildningen genomförs på halvtid och kvartstid arbetar flertalet av dem samtidigt som de går på utbildningen, vilket kan innebära att utbildning och arbete inte alltid går ihop tidsmässigt. Majoriteten av deltagarna har utländsk bakgrund. Myndigheten för yrkeshögskolan har föreslagit att grundutbildningen kan förstärkas med yrkessvenska och integrerade praktikperioder.⁸³

Ett av villkoren för att få statsbidrag är att utbildningarna ska genomföras så att verksamma tolkar som saknar fullständig grundutbildning ges möjlighet att få sina

⁸² Budgetproposition 2016, Utgiftsområde 17, sida 211

⁸³ Myndigheten för yrkeshögskolan "Överväganden och eventuella förslag rörande en kortare, intensiv, kontakttolkutbildning. Delrapport" Dnr MYH 2015/4726

kunskaper prövade eller validerade och komplettera sin utbildning. Anordnare hade under 2015 möjlighet att ansöka om ett uppstartsbidrag hos myndigheten för detta ändamål, vilket resulterade i totalt 30 personer som validerades och fick utbildningsbevis. De signaler som myndigheten tidigare fått pekar på att det finns ett stort intresse från verksamma tolkar att genomgå validering eller komplettera sin utbildning. Validering är ett verktyg som både på kort och på lång sikt kan öka tillgången på tolkar som motsvarar grundutbildningens kvalifikation.

Den utveckling som skett de senaste åren innebär att det finns fler kompetenta tolkar tillgängliga för att möta individers och samhällets behov. Men behovet av relevanta insatser för att öka utbudet av tolkar på kort och lång sikt kvarstår. För att tillgodose den ökade efterfrågan av kontakttolkar har myndigheten bedömt att det behövs olika åtgärder, både temporära och mer permanenta insatser. Det kan vara ökad medelstillelning i form av statsbidrag för att öka volymen av utbildade, anpassa utbildningar till både innehåll, utformning och längd beroende på syfte och sökandes förkunskaper, samt ökade möjligheter till validering av verksamma tolkar. Regeringen har också aviserat ökade anslag till kontakttolkutbildningar de kommande åren.

Myndigheten har också i sin delrapport lämnat förslag för att bättre kunna möta upp samhällets kortsiktiga behov av fler utbildade tolkar och kompetenshöjande insatser. Dels en kortare intensiv individualiserad utbildning på maximalt 20 veckor, dels ett certifieringsprov. Förslagen innebär att fler målgrupper kan nås och utbildas efter sina förkunskaper, vilket i förlängningen innebär att fler tolkar totalt sett kan utbildas.⁸⁴

⁸⁴ Myndigheten för yrkeshögskolan "Överväganden och eventuella förslag rörande en kortare, intensiv, kontakttolkutbildning. Delrapport" Dnr MYH 2015/4726

4 Metoder och definitioner

4.1 Yrkeshögskolan

Metod

All statistik för YH/KY förutom uppgifterna om sökande, sysselsättning och viss bakgrundsfakta om antagna är hämtade från myndighetens administrativa system. Bakgrundsfakta om antagna vad gäller inrikes/utrikes födda och utbildningsbakgrund kommer från Statistiska centralbyrån (SCB). Även uppgifter om sökande personer (insamlade uppgifter från utbildningsanordnare) och sysselsättning (enkätundersökning riktad till examinerade) kommer från SCB.

Anordnare

En juridiskt ansvarig utbildningsanordnare är en juridisk eller fysisk person som ansvarar för en eller flera utbildningar inom YH. En juridiskt ansvarig anordnare motsvaras av ett organisationsnummer. Ungefär en åttondel av anordnarna har flera administrativa enheter under samma organisationsnummer. Det finns fyra typer av huvudmän vad gäller anordnare: statliga, kommuner (inklusive kommunförbund), landsting samt privata (enskilda juridiska eller fysiska personer).

Antagna

Antagna avser alla registrerade studerande, inklusive de som tillkommit under utbildningens gång och de som hoppat av utbildningen. Som registrerade studerande räknas alla som varit med på minst en förteckning över studerande för en utbildningsomgång. Första förteckningen skickar anordnaren in till myndigheten tre veckor efter att utbildningsomgången startat, i samband med första månadsrekvisitionen av statliga medel (detta gäller även för utbildningar utan statliga medel). Därefter skickar anordnaren in en uppdaterad förteckning varje halvår i samband med en ny rekvisitionsperiod. Andelen antagna som tillkommer under utbildningens gång är liten. Andelen var drygt en procent på utbildningsomgångarna som startade år 2014. Antagna *vid start* omfattar däremot inte de som tillkommit under utbildningens gång.

Notera att statistiken i årsrapporten avser antagna mätt utifrån det år de började studera. Antagna kan också mätas utifrån vilket år deras utbildning avslutas, vilket används vid beräkningen av examensgrad.

Examensgrad

Avser andel examinerade i procent av antagna. YH-utbildningar med en utbildningslängd som motsvarar mindre än ett år på heltid (200 YH-poäng) ingår inte i statistiken över examensgrad eftersom de inte ger någon examen. Antagna på dessa utbildningar utgör

dock en mycket liten andel av alla antagna. På utbildningsomgångarna inom YH som avslutades år 2014 var andelen drygt två procent. Inom KY fanns inga utbildningar som inte gav examen. Se även *Antagna* och *Examinerade*.

Examinerade

Avser antal examinerade. Anordnarna rapporterar in examinerade även efter avslutstidpunkten, vilket framförallt beror på att en del studerande gör sena kompletteringar. Dessa ingår också i statistiken, vilket orsakar en viss eftersläpning.

Födelseland grupperat efter världsdel

Uppgifterna är hämtade från Registret över totalbefolkningen (RTB) på SCB. I detta register är födelseland för varje person grupperat efter världsdel i tolv grupper.

- Sverige
- Norden utom Sverige
- EU28 utom Norden
- Europa utom EU28 och Norden
- Afrika
- Nordamerika
- Sydamerika
- Asien
- Oceanien
- Sovjetunionen
- Statslös
- Okänt födelseland

I tabellerna har myndigheten slagit ihop grupperna Europa utom EU28 och Norden, Afrika, Nordamerika, Sydamerika, Asien, Oceanien samt Sovjetunionen till gruppen *Övriga världen*. Myndigheten har också slagit ihop grupperna statslös och okänt födelseland till gruppen *Uppgift saknas*.

Gymnasiebakgrund

Avser personens senaste avklarade gymnasieutbildning sista juni det år mätningen avser. Uppgifterna är hämtade från Utbildningsregistret (UREG) på SCB. Grupperingen visas i tabellerna.

Platser

Avser beviljade utbildningsplatser med eller utan statliga medel.

Studerande (aktiva)

Avser aktiva studerande på utbildningsomgångar som pågått minst en dag under en avsedd period (startade, avslutade samt under hela perioden pågående omgångar).

Som aktiva studerande räknas endast studerande som funnits med på minst en månadsrekvisition av statliga medel under en avsedd period. Utbildningsanordnarna rekviderar statliga medel månadsvis efter förteckningar över studerande som skickas in till myndigheten halvårsvis. Detta gäller även för utbildningar utan statliga medel.

Start- och slutdatum för aktiva studerande

Myndigheten har inga exakta uppgifter om när varje studerande påbörjade respektive avslutade sin utbildning inom YH. Vid beräkningen av antal aktiva studerande varje år tillämpas därför följande regler:

- För aktiva studerande som är med på första förteckningen över studerande är startdatum för utbildningsomgången även startdatum för den studerande. Omgången startar tre veckor innan den första förteckningen med rekvisition av statliga medel skickas in till myndigheten.
- För aktiva studerande som är med på sista förteckningen är slutdatum för omgången även slutdatum för den studerande även om slutdatum för omgången kan skilja sig flera månader från datum för sista utbetalningen av statliga medel.
- För övriga studerande (de som tillkommit efter första rekvisitionsperioden och de som hoppat av innan sista rekvisitionsperioden) räknas rekvisitionsperiodernas startdatum respektive slutdatum.

Antal aktiva studerande är inte lika med antal personer

Personer som varit aktiva studerande på flera utbildningar under en avsedd period räknas en gång för varje utbildningsomgång (mindre än två procent av alla aktiva studerande år 2014). Även de som varit aktiva studerande på flera utbildningsomgångar inom samma utbildning under en avsedd period räknas en gång för varje omgång. Detta är dock en marginell andel (drygt en tiondels procent av alla aktiva studerande år 2014).

Sysselsättning

Sysselsättningen avser de examinerades huvudsakliga sysselsättning året efter deras examen. Sysselsättning är antingen:

- anställd
- egenföretagare/anställd i eget AB
- arbetssökande/i arbetsmarknadspolitisk åtgärd
- studerande
- annat.

Andel i arbete omfattar såväl anställda som egenföretagare/anställda i eget AB.

I rapporten presenteras också resultatet för huruvida det nuvarande arbetet överensstämmer med de examinerades YH/KY-utbildning utifrån följande;

- överensstämmer helt eller till största delen
- överensstämmer till viss del
- överensstämmer inte alls.

Arbeten som *överensstämmer åtminstone till viss del* omfattar både arbeten som överensstämmer helt eller till största delen och arbeten överensstämmer till viss del med utbildningen.

Sökande

Ansökningar

Ansökningar är uppgifter som utbildningsanordnarna rapporterar in till myndigheten för varje utbildningsomgång, dock utan uppgift om namn och personnummer. Anordnarna rapporterar endast in antal ansökningar fördelat på kön och det saknas uppgifter om behöriga respektive obehöriga sökande. De inrapporterade antalsuppgifterna summeras av myndigheten, vilket innebär att en person som söker till flera utbildningsomgångar räknas en gång för varje utbildningsomgång.

Observera att antal ansökningar inte är detsamma som antal sökande personer, se nedanstående definition av *Sökande*.

Sökande

Avser antal unika personer som sökt till de utbildningsomgångar som startat under ett kalenderår. Med sökande avses både behöriga och obehöriga sökande.

För att räknas som sökande ska följande uppfyllas:

- Den sökande har lämnat in en ansökan där det minst finns uppgift om den sökandes namn och personnummer (eller namn och födelsedatum).
- Den sökande har lämnat in sin ansökan inom ansökningstiden (inom ordinarie eller förlängd ansökningsperiod).

Statistiken över sökande är individbaserad. SCB samlar på uppdrag av myndigheten in personuppgifter om de sökande från utbildningsanordnarna. Förutom personuppgifter samlas även uppgifter om den sökandes behörighet till utbildningen in.

Observera att antal sökande personer inte är detsamma som antal ansökningar. (Se ovanstående definition av *Ansökningar*).

Behöriga sökande

Avser unika sökande personer som varit behöriga till minst en av de utbildningar som personen sökt till under ett kalenderår. Att vara behörig till en utbildning innebär att den sökande uppfyller behörighetskraven i 3 kapitlet 1-4 §§ Förordning (2009:130) om yrkeshögskolan (YHF), inklusive de eventuella särskilda förkunskapskrav som gäller för utbildningen.

Utbildningar och utbildningsomgångar

En utbildning definieras som ett unikt utbildningsnummer. Nästan varje utbildning har flera utbildningsomgångar med olika starttidpunkter. Inom YH finns inte terminer (som inom gymnasieskolan och högskolan). Däremot startar merparten av utbildningsomgångarna under andra halvåret och slutar under första halvåret.

Pågående utbildningsomgångar avser alla utbildningsomgångar som pågått under hela eller delar av respektive kalenderår (startade, avslutade och under hela året pågående omgångar).

Pågående utbildningar avser alla utbildningsnummer som haft minst en pågående utbildningsomgång under respektive kalenderår.

Startade utbildningsomgångar avser alla utbildningsomgångar som startat under respektive kalenderår.

Utbildningsnivå

Avser personens högsta utbildning sista juni det år mätningen avser. Högsta utbildning definieras enligt Svensk utbildningsnomenklatur (SUN), nivå en position (en siffra). Uppgifterna är hämtade från Utbildningsregistret (UREG) på SCB. Grupperingen visas i tabellerna.

Utbildningsområden inom YH och KY efter SUN-inriktning

Svensk utbildningsnomenklatur (SUN) är en klassificering av utbildningar som SCB ansvarar för. Den är en standard för klassificering av enskilda utbildningar samtidigt som den utgör ett system för aggregering av utbildningar till större grupper. Varje utbildning grupperas efter SUN inriktning. Den mest aggregerade nivån är en position (en siffra). Den mest detaljerade nivån är fyra positioner (tre siffror och en bokstav). Myndigheten för yrkeshögskolan gör en egen aggregering av SUN inriktningarna på 16 utbildningsområden. Aggregeringen görs framförallt på två positioner men även på tre positioner.

Utbildningsområden inom YH och KY efter SUN-inriktning

Utbildningsområde inom YH och KY	SUN-inriktning
Data/IT	48 Data
Ekonomi, administration och försäljning	34 Företagsekonomi, handel och administration
Friskvård och kroppsvård	813 Idrott och friskvård
	815 Hår- och skönhetsvård
Hotell, restaurang och turism	811 Hotell, restaurang och storhushåll
	812 Turism, resor och fritid
Hälso- och sjukvård samt socialt arbete	72 Hälso- och sjukvård
	76 Socialt arbete och omsorg
Journalistik och information	32 Journalistik och information
Juridik	38 Juridik och rättsvetenskap
Kultur, media och design	21 Konst och media
Lantbruk, djurvård, trädgård, skog och fiske	62 Lantbruk, trädgård, skog och fiske
	64 Djursjukvård
Miljövård och miljöskydd	85 Miljövård och miljöskydd
Pedagogik och undervisning	14 Pedagogik och lärarutbildning
Samhällsbyggnad och byggt teknik	58 Samhällsbyggnad och byggnadsteknik
Säkerhetstjänster	86 Säkerhetstjänster
Teknik och tillverkning	52 Teknik och teknisk industri
	54 Material och tillverkning
Transporttjänster	84 Transporttjänster
Övrigt	819 Personliga tjänster, övrig/ospec utbildning
	999 Okänd

Ålder

Avser den ålder som personen hade sista december det år mätningen avser.

4.2 Konst- och kulturutbildningar och utbildningar med endast tillsyn (vissa andra utbildningar) samt Kompletterande utbildningar

4.2.1 Konst- och kulturutbildningar och utbildningar med endast tillsyn (vissa andra utbildningar)

Metod

All statistik om konst- och kulturutbildningar och utbildningar med endast tillsyn (vissa andra utbildningar) är hämtade från myndighetens administrativa system.

Län

Län avser det län där utbildningen bedrivs.

Utbildningar och utbildningsomgångar

En utbildning beviljas ett antal årsplatser och ett antal utbildningsomgångar, det vill säga utbildningsstarter. Utbildningsanordnaren får under ett kalenderår fördela de beviljade årsplatserna mellan utbildningsomgångar inom samma utbildning.

Utbildningsanordnare

En enskild fysisk eller juridisk person som anordnar en utbildning kallas för utbildningsanordnare. En utbildningsanordnare kan bestå av en organisation (det vill säga ett organisationsnummer) med en eller flera skolor. För varje utbildning ska det finnas en ansvarig utbildningsanordnare som ansvarar för att utbildningen genomförs enligt förordningen.

Utbildningslängd i heltid

Utbildningens längd anges i år omräknad till heltid. Det kallas också för omfattning.

Utbildningsområden inom konst- och kulturutbildningar efter SUN-inriktning

Utbildningsområdena har skapats av Myndigheten för yrkeshögskolan för Konst- och kulturutbildningar. Indelningen bygger på Svensk utbildningsnomenklatur SUN2000. SUN2000 är en klassificering av utbildningar som Statistiska centralbyrån (SCB) ansvarar för. Den är en standard för klassificering av enskilda utbildningar samtidigt som den utgör ett system för aggregering av utbildningar till större grupper. Varje utbildningsinriktning grupperas efter SUN-kod, vilken finns på fyra nivåer. Den mest aggregerade nivån är en position (en siffra). Den mest detaljerade nivån är fyra positioner (tre siffror och en bokstav). Myndigheten för yrkeshögskolan grupperar alla konst- och kulturutbildningar efter 6 utbildningsområden. Grupperingen är gjord med utgångspunkt efter SUN-inriktning på tre positioner.

Utbildningsområden inom konst- och kulturutbildningar efter SUN-inriktning

Utbildningsområde	SUN-inriktning
Design, formgivning och mode	214 Formgivning
	542 Tillverkning av textilier, konfektion och lädervaror
Konsthantverk	215 Konsthantverk
Konst	210 Konst och media, allmän utbildning
	211 Bild och formkonst
Medieproduktion och skrivande	213 Medieproduktion
	223 Svenska och litteraturvetenskap
Musik och scenkonst	212 Musik, dans och dramatik
Övrigt	Övriga inriktningar

Utbildningar med endast tillsyn har inte tilldelats något utbildningsområde utan redovisas endast utifrån SUN-inriktning.

Utbildningens syfte

Konst- och kulturutbildningar kan ha tre olika syften:

- förberedande utbildningar, det vill säga utbildningar som syftar till att förbereda för högskoleutbildningar som kan leda fram till konstnärliga examina
- utbildningar till kulturyrken, det vill säga utbildningar som medverkar till att utveckla ett kvalificerat yrkeskunnande inom det konstnärliga eller kulturella området
- kulturarvsutbildningar, det vill säga utbildningar som har ett innehåll som syftar till att bevara eller utveckla kulturarvet.

Utbildningar med endast tillsyn har inget syfte kopplat till förordningen.

Slutförd utbildningen

Med slutförd utbildning menas att en studerande har nått kursernas mål i utbildningens alla delar. För kurser som ger betyg innebär det att den studerande som lägst har betyget Godkänt i alla kurser. För de kurser som inte ger betyg innebär det att den studerande har nått kursens mål i utbildningens alla kurser. För de studerande som i delar av utbildningen inte har uppnått kursens mål eller betyget Godkänt gäller att dessa inte ska markeras med slutfört vid inrapporteringen av slutsignalen.

Studerande

En studerande är en person som studerar på en utbildningsomgång under aktuellt år. Om personen studerar på flera utbildningsomgångar räknas den en gång för varje utbildningsomgång.

Stödform

Konst- och kulturutbildningar får statligt stöd i form av enbart studiestödsplatser, enbart statsbidragsplatser eller såväl studiestöds- som statsbidragsplatser. Beteckningen "vissa andra utbildningar" i förordningen syftar på utbildningar med endast tillsyn.

SUN-inriktning, kod och SUN-inriktning, klartext

Myndigheten för yrkeshögskolan har gjort en lokal utvidgning av inriktningsmodulen av SUN2000 för att kunna dela in utbildningarna i mer detaljerade inriktningar.

Inriktningarna bygger på principerna för SUN2000 och utgångspunkten är att utbildningar med liknande innehåll ska finnas inom samma inriktning.

Ålder

Ålder har beräknats per den 31 december 2015.

4.2.2 Kompletterande utbildningar**Metod**

Myndigheten för yrkeshögskolan har låtit Statistiska centralbyrån (SCB) genomföra en insamling av uppgifter om utbildningar och deltagare bland alla skolor som hade tillstånd att bedriva kompletterande utbildningar under 2015.

Insamlingen genomfördes så som de senaste fyra åren i två steg. I steg ett samlades uppgifter om skolor in från huvudmännen. Dessa uppgifter användes som rampopulation för steg två i undersökningen, där uppgifter om utbildningar och utbildningsdeltagare samlades in. Skolorna ombads att lämna uppgifter för samtliga utbildningar som de har beslut för som gällde under 2015.

Skolorna fick rapportera utbildningsdeltagare på alla utbildningsomgångar som pågick under 2015. För de utbildningsomgångar som avslutades under 2015 skulle för varje deltagare anges om den fullföljde utbildningen eller inte.

Deltagare

En deltagare är en person som studerar på en kompletterande utbildning. Om en person studerar på flera utbildningar så räknas den som flera deltagare.

Elev

En elev är en person som deltar i en eller flera kompletterande utbildningar. Även om personen studerar på flera utbildningar så räknas den bara en gång. Om en person studerar på flera utbildningar med olika stödformer räknas den gång för varje stödform.

Fullföljd utbildning

Vid insamlingen avseende 2015 fick skolorna för fjärde gången rapportera om deltagarna deltog i utbildningsomgångar⁸⁵ med slutdatum under respektive efter 2015. Därutöver fick skolorna ange start- och slutdatum för alla utbildningsomgångar. Utifrån utbildningsomgångens slutdatum selekterades alla deltagare fram som studerade på utbildningar med slutdatum under 2015 och som skulle fullföljt utbildningen.

Inom kompletterande utbildningar finns inga examina utan eleverna kan få betyg eller intyg som beskriver utbildningens innehåll och de uppnådda målen efter avslutad utbildning.

Huvudman

En huvudman ansöker om och får tillstånd att bedriva en kompletterande utbildning. En huvudman kan bedriva flera skolor.

Skola

En skola tillhör alltid en huvudman. I förordningen benämns skola som läroanstalt.

Stödformer

Inom kompletterande utbildningar finns tre former av stöd vilka som kan kombineras enligt olika villkor: Statlig tillsyn, berättigande till studiestöd för eleverna samt statsbidrag för att bedriva utbildningen. Stödformerna kan kombineras på följande sätt:

- Enbart Statlig tillsyn
- Statlig tillsyn och studiestöd
- Statlig tillsyn, studiestöd och statsbidrag
- Statlig tillsyn och studiestöd

Utbildningskategorier

För redovisning av utbildningarnas inriktningar delas utbildningarna in i olika kategorier. Dessa kategorier följer dock inte Svensk utbildningsnomenklatur SUN2000 som är den standard som finns för klassificering av utbildningsinriktningar. Därför är statistiken över utbildningsinriktningar inom KU inte jämförbar med statistik över utbildningsinriktningar inom andra utbildningsformer som till exempel yrkeshögskolan. Kategorierna bibehålls ändå för att inte bryta de tidsserier som finns.

⁸⁵ Huvudmännen får till skillnad från vad som gäller inom yrkeshögskolan inte beslut om antal utbildningsomgångar som får starta utan endast beslut om antal årselevplatser som sedan får fördelas fritt under året av skolorna. Utbildningar med enbart Statlig tillsyn får anta så många deltagare de vill.

Följande kategorier finns:

- Dans, teater och musik
- Design och mode
- Djurvård
- Ekonomi, kommunikation och media⁸⁶
- Flyg
- Hantverk
- Hudvård, hårvård, hälsa och friskvård⁸⁷
- Konst
- Teknik.

4.3 Tolkutbildningar

Metod

Myndigheten för yrkeshögskolan har generellt sett inga uppgifter på personnivå om deltagarna på tolkutbildningarna. Den enda uppgift som Myndigheten för yrkeshögskolan har på personnivå är vilka deltagare som har slutfört kontakttolkutbildningen med godkänt resultat eller validerats till godkänt resultat. Detta är en uppgift som anordnarna rapporterar in till myndigheten för studiedokumentation.

Övriga uppgifter som behövs för att framställa statistik om tolkutbildningarna hämtas dels från de underlag som anordnarna av tolkutbildning lämnar in vid rekvisition av statsbidrag. Dels samlas antalsuppgifter på gruppnivå in direkt från folkhögskolorna och studieförbunden samt från samordnarna för kontakttolkutbildningen. Dessa uppgifter samlas in fördelat efter kön. Eftersom myndigheten inte har några personuppgifter för deltagarna och antalsuppgifterna enbart samlas in fördelade efter kön kan statistiken inte redovisas efter andra bakgrundsvariabler såsom till exempel ålder, utbildningsnivå och födelseland.

Deltagare

Används som term för en studerande inom studieförbund eller folkhögskola.

Utbildningsanordnare

Utbildningsanordnare är en juridisk person och motsvarar en specifik lokal avdelning på ett studieförbund eller en specifik folkhögskola. (För den specifika folkhögskolan eller det

⁸⁶ Kategorin innehöll förut även konsumentekonomi. Sådana utbildningar har inte funnits inom KU sedan några år tillbaka.

⁸⁷ Kategorin innehöll förut även miljö. Sådana utbildningar har inte funnits inom KU sedan några år tillbaka.

specifika studieförbundet finns oftast en eller flera huvudmän, kan vara folkrörelser eller andra organisationer, regioner/landsting och kommuner, enligt folkbildningens regelverk.)

4.3.1 Teckenspråks- och dövblindtolkutbildningen

Ansökningar

Varje utbildningsanordnare lämnar till myndigheten in uppgift om antalet sökande till den teckenspråks- och dövblindtolkutbildning som startat under året. Det är endast antalsuppgifter som rapporteras in och antalsuppgifterna summeras sedan av myndigheten, vilket innebär att en person som sökt till flera skolor räknas en gång för varje skola. Antal ansökningar är därmed inte detsamma som antal unika personer.

Deltagare som påbörjat utbildningen

Avser antal deltagare termin 1 enligt de uppgifter som utbildningsanordnarna lämnar vid rekvisition av statsbidrag.

Deltagare som slutfört utbildningen med godkänt resultat

Avser deltagare som har fullföljt utbildningen och med godkänt resultat uppnått målen med utbildningen. Dessa deltagare erhåller ett utbildningsbevis.

Genomsnittligt antal deltagare per termin

Avser deltagare i samtliga årskurser på utbildningen. Då uppgift om unika antalet deltagare under året saknas, räknas ett genomsnitt av antal deltagare i samtliga årskurser på våren och antal deltagare i samtliga årskurser på hösten. Detta enligt de uppgifter om antal deltagare som utbildningsanordnarna lämnar till myndigheten vid rekvisition av statsbidrag.

Platser

Avser beviljade utbildningsplatser med statsbidrag från Myndigheten för yrkeshögskolan. Anordnarna får anta fler än detta till utbildningen men Myndigheten för yrkeshögskolan betalar inte ut statsbidrag för fler platser än vad som beviljats.

4.3.2 Skrivtolkutbildningen

Deltagare som påbörjat utbildningen

Antal deltagare termin 1 enligt de uppgifter som utbildningsanordnaren lämnar vid rekvisition av statsbidrag.

Deltagare som slutfört utbildningen med godkänt resultat

Avser deltagare som har fullföljt utbildningen och med godkänt resultat uppnått målet för utbildningen. Dessa deltagare erhåller ett utbildningsbevis.

Platser

Avser beviljade utbildningsplatser med statsbidrag från Myndigheten för yrkeshögskolan. Utbildningsanordnaren får anta fler än detta till utbildningen men Myndigheten för yrkeshögskolan betalar inte ut statsbidrag för fler platser än vad som beviljats.

Sökande

Utbildningsanordnaren lämnar till myndigheten in uppgift om antalet sökande till den skrivtolkutbildning som startat under året. Sökande avser här unika personer eftersom det endast är en anordnare av skrivtolkutbildningen.

4.3.3 Kontakttolkutbildningen**Ansökningar/sökande**

Inrapporteringen av uppgifterna har skett från samordnare för den sammanhållna grundutbildningen till kontakttolk. Till och med år 2015 har utbildningar med samma längd haft en gemensam antagning och instruktionen på ansökningsblanketten har angett att ansökan enbart ska skickas till den anordnare man helst vill gå hos. Trots det har det förekommit att personer skickat in ansökan till flera anordnare.

I rapporten redovisas antal ansökningar för åren 2012-2013 (ej unika personer) och antal sökande (unika personer) för åren 2014-2015. För 2014 och 2015 har en systematisk genomgång av ansökningarna gjorts för att räkna antalet unika sökande personer. Den uppgift som rapporterats in till myndigheten för dessa år avser därmed unika antalet sökande personer. För åren 2012-2013 har ingen sådan systematisk genomgång av ansökningarna gjorts för att räkna antal sökande personer utan här kan personer som sökt till flera utbildningsanordnare ha räknats fler gånger. Därför används också begreppet ansökningar istället för sökande i redovisningen av utbildning som startade år 2012 och 2013.

Deltagare som slutfört utbildningen med godkänt resultat

Deltagare som har fullföljt utbildningen med godkänt resultat på samtliga delkurser och därmed fått ett utbildningsbevis. Även deltagare som fått godkänt resultat efter komplettering ingår.

Deltagare som påbörjat utbildningen

Med påbörjade avses antal deltagare efter introduktionskursen för år 2013-2014. För år 2015 avses antal deltagare termin 1, vilket även det motsvarar antal deltagare efter introduktionskursen. Detta enligt de uppgifter om antal deltagare som utbildningsanordnarna lämnar till myndigheten vid rekvisition av statsbidrag.

Genomsnittligt antal deltagare per termin

Avser deltagare i samtliga årskurser på utbildningen. Då uppgift om unika antalet deltagare under året saknas, räknas ett genomsnitt av antal deltagare i samtliga årskurser på våren och antal deltagare i samtliga årskurser på hösten. Detta enligt de uppgifter om antal deltagare som utbildningsanordnarna lämnar till myndigheten vid rekvisition av statsbidrag.

Platser

Avser beviljade utbildningsplatser med statsbidrag från Myndigheten för yrkeshögskolan. Före år 2015 beslutade myndigheten inte om antalet deltagarplatser utan utbildningsanordnarna fick istället ett visst belopp beviljat. Från och med år 2015 beviljar myndigheten statsbidrag för ett visst antal deltagarplatser. Anordnarna kan emellertid anta fler än antalet deltagarplatser till utbildningen. År 2015 fanns även möjlighet att få statsbidrag utbetalat för någon enstaka ytterligare plats än vad som beviljats. Från och med startår 2016 betalar myndigheten inte ut statsbidrag för fler platser än vad som beviljats.

5 Uppdraget

Denna redovisning svarar på uppdraget i regleringsbrevet för 2015 där följande anges:

Myndigheten ska till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) årligen senast den 2 maj lämna en samlad redovisning med tidsserier av statistik för utbildningar som myndigheten ansvarar för.

Statistiken ska avse följande:

Utbildningsform	Uppgifter
<i>Yrkeshögskola och kvalificerad yrkesutbildning</i>	<i>Sökande, antagna, studerande, examinerade, andel examinerade av antagna och examinerades sysselsättning året efter examen fördelade på utbildningsområde och inrikes och utrikes födda samt utbildningsanordnare, utbildningsomgångar och utbildningsplatser fördelade på riks- och länsnivå. Av statistiken ska även framgå de studerandes utbildningsbakgrund fördelat på åldersintervall.</i>
<i>Kompletterande utbildningar samt konst-och kulturutbildningar och vissa andra utbildningar</i>	<i>Studerande och studerande som fullföljt utbildningen samt utbildningar fördelade på stödformer, utbildningskategorier och anordnare.</i>
<i>Kontakttolk- och teckenspråktolkutbildningar</i>	<i>Sökande, studerande och studerande som fullföljt utbildningen med godkänt resultat samt utbildningar och anordnare uppdelade på teckenspråk- och dövblindtolkning och kontakt- och skrivtolkning.</i>

All statistik ska redovisas uppdelad på kön och ålder, om det inte finns särskilda skäl som talar emot detta. Vidare ska statistiken kommenteras samt innehålla en analys och bedömning av utvecklingen. Personnummerbaserad statistik för undersökningar om sökandefrekvensen ska samlas in och redovisas för yrkeshögskolans utbildningar.

Rätt kompetens i rätt tid.

Myndigheten för yrkeshögskolan

Myndigheten för yrkeshögskolan
Box 145, 721 05 Västerås
www.myh.se